

N. 57

ASSEMBLEE  
PLENAIRE VERGADERING

SEANCE DE L'APRES-MIDI  
NAMIDDAGVERGADERING

SOMMAIRE :

CONGES :

Page 1694.

PROJETS DE LOI (Discussion) :

Projet de loi contenant le budget du ministère de la Prévoyance sociale de l'année budgétaire 1980.

Projet de loi ajustant le budget du ministère de la Prévoyance sociale de l'année budgétaire 1979.

Discussion générale (suite). — *Orateurs* : MM. Egelmeers, C. De Clercq, Sondag, Coen, Vangeel, Humblet, Van Herreweghe, Vannieuwenhuyze, Cerf, Deleecq, M. Dhoore, ministre de la Prévoyance sociale, p. 1694.

Projet de loi contenant le budget du ministère de la Prévoyance sociale de l'année budgétaire 1980.

Discussion et vote d'articles, p. 1708.

Projet de loi ajustant le budget du ministère de la Prévoyance sociale de l'année budgétaire 1979.

Discussion et vote des articles, p. 1711.

Projet de loi contenant le budget du ministère de la Santé publique et de la Famille de l'année budgétaire 1980.

Projet de loi ajustant le budget du ministère de la Santé publique et de la Famille de l'année budgétaire 1979.

Interpellations jointes :

a) De M. Van Ooteghem au ministre des Affaires économiques, au ministre des Travaux publics, au ministre de la Santé publique et de l'Environnement, au ministre de l'Agriculture et des Classes moyennes et à M. Akkermans, secrétaire d'Etat à la Communauté flamande, sur « les déversements de boues empoisonnées et de déchets industriels dans la région de Gand et la zone du canal »;

b) De Mme Mayence-Goossens au ministre de la Santé publique et de l'Environnement sur « les dépôts de déchets chimiques en Belgique ».

Discussion générale. — *Orateurs* : Mme Smitt, rapporteur, M. De Seranno, rapporteur, MM. Payfa, Cuvelier, Vandekerckhove, Van den Eynden, Humblet, Verbist, Féaux, p. 1712.

INTERPELLATIONS (Demande)

Page 1724.

M. Dalem :

a) Au ministre des Affaires économiques sur « l'éventualité d'une augmentation exceptionnelle du prix du gasoil routier »;

INHOUDSOPGAVE :

VERLOF :

Bladzijde 1694.

ONTWERPEN VAN WET (Bespreking) :

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Sociale Voorzorg voor het begrotingsjaar 1980.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Sociale Voorzorg voor het begrotingsjaar 1979.

Algemene bespreking (voortzetting). — *Sprekers* : de heren Egelmeers, C. De Clercq, Sondag, Coen, Vangeel, Humblet, Van Herreweghe, Vannieuwenhuyze, Cerf, Deleecq, de heer Dhoore, minister van Sociale Voorzorg, blz. 1694.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Sociale Voorzorg voor het begrotingsjaar 1980.

Bespreking en stemming van artikelen, blz. 1708.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Sociale Voorzorg voor het begrotingsjaar 1979.

Bespreking en stemming van de artikelen, blz. 1711.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin voor het begrotingsjaar 1980.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin voor het begrotingsjaar 1979.

Toegevoegde interpellaties :

a) Van de heer Van Ooteghem tot de minister van Economische Zaken, tot de minister van Openbare Werken, tot de minister van Volksgezondheid en Leefmilieu, tot de minister van Landbouw en Middenstand en tot de heer Akkermans, staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap, over « de stortingen van giftig slib en industriële afval in het Gentse en de kanaalzone »;

b) Van Mevr. Mayence-Goossens tot de minister van Volksgezondheid en Leefmilieu over « de opslagplaatsen van chemische afval in België ».

Algemene bespreking. — *Sprekers* : Mevr. Smitt, rapporteur, de heer De Seranno, rapporteur, de heren Payfa, Cuvelier, Vandekerckhove, Van den Eynden, Humblet, Verbist, Féaux, blz. 1712.

INTERPELLATIES (Verzoek) :

Bladzijde 1724.

De heer Dalem :

a) Tot de minister van Economische Zaken over « de mogelijkheid van een buitengewone prijsverhoging van de dieselolie »;

b) Au ministre des Affaires étrangères sur « l'implantation d'une nouvelle centrale nucléaire à Chooz, dans les Ardennes françaises ».

M. De Clercq au ministre de l'Intérieur et des Réformes institutionnelles sur « l'application de l'article 70 de la loi communale, relatif au budget ».

#### COMPOSITION DE COMMISSIONS (Modification) :

Page 1724.

#### PROPOSITION (Dépôt) :

Page 1724.

M. Bonmariage. — Proposition de modification du texte de l'article 80 du règlement du Sénat pour le mettre en concordance avec la décision de l'assemblée du 8 juin 1954.

b) Tot de minister van Buitenlandse Zaken over « de vestiging van een nieuwe kerncentrale te Chooz in de Franse Ardennen ».

De heer De Clercq tot de minister van Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen over « de toepassing van artikel 70 van de gemeentewet, in verband met de begroting ».

#### SAMENSTELLING VAN COMMISSIES (Wijziging) :

Bladzijde 1724.

#### VOORSTEL (Indiening) :

Bladzijde 1724.

De heer Bonmariage. — Voorstel tot wijziging van artikel 80 van het reglement van de Senaat ten einde het in overeenstemming te brengen met de beslissing van de vergadering van 8 juni 1954.

### PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

MM. Mesotten et Bogaerts, secrétaires, prennent place au bureau.

De heren Mesotten en Bogaerts, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 heures.

De vergadering wordt geopend te 14 uur.

#### CONGES — VERLOF

M. R. Nauwelaerts, retenu par d'autres devoirs, demande un congé. Vraagt verlof : de heer R. Nauwelaerts, wegens andere plichten.

— Ce congé est accordé.

Dit verlof wordt toegestaan.

Mme Nauwelaerts-Thues et M. Dalem, en raison de devoirs administratifs; MM. Canipel, en raison de devoirs professionnels; Conrotte, en raison d'autres devoirs; Hanin, en mission à l'étranger; Hostekint, pour raison de santé; Lecoq, empêché; Van den Nieuwenhuijzen, pour des raisons personnelles, demandent d'excuser leur absence à la présente séance.

Afwezig met bericht van verhindering : Mevr. Nauwelaerts-Thues en de heer Dalem, wegens ambtsbezigheden; de heren Canipel, wegens beroepsplichten; Conrotte, wegens andere plichten; Hanin, met opdracht in het buitenland; Hostekint, wegens gezondheidsredenen; Lecoq, belet; Van den Nieuwenhuijzen, wegens persoonlijke aangelegenheden.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

#### ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN SOCIALE VOORZORG VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1980

#### ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN SOCIALE VOORZORG VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1979

*Voortzetting van de algemene beraadslaging  
en stemming over artikelen*

#### PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTERE DE LA PREVOYANCE SOCIALE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1980

#### PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTERE DE LA PREVOYANCE SOCIALE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1979

##### *Continuation de la discussion générale et vote d'articles*

De Voorzitter. — Wij zetten de behandeling voort van de ontwerpen van wet betreffende de begroting van het ministerie van Sociale Voorzorg.

Nous reprenons la discussion des projets de loi relatifs au budget du ministère de la Prévoyance sociale.

Het woord is aan de heer Egelmeers.

De heer Egelmeers. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, bij de bespreking van deze begroting wil ik uw aandacht vestigen op enkele aspecten van het gehandicaptenbeleid ten opzichte van de sociale-zekerheidsregeling. Om tijd te winnen, wil ik dit beknopt doen.

Het gaat in de eerste plaats over de verhoging van de tegemoetkomingen aan minder-validen, door het optrekken van de basisbedragen voor de drie categorieën. Deze zaak is op de lange baan geschoven en ik kreeg hierover graag een antwoord van de minister.

Ten tweede, wil ik het hebben over de verhoging met 25 pct. van de tegemoetkomingen voor hulp van een derde.

Deze voordelen dienden gerealiseerd te worden in de programmawet weliswaar onder de vorige regering. Het is mij niet duidelijk waarom onder andere de verhoging voor hulp van een derde in een programmawet moet komen daar waar deze bepaling reeds was opgenomen in de regeringsverklaring van juni 1977. Naar mijn mening zou een koninklijk besluit hiervoor volstaan. Waarop dus nog wachten?

Aan de minder-validen wordt nog steeds geen vakantiegeld uitgekeerd. Nochtans laat de wet van 23 juni 1976 de invoering hiervan toe voor bepaalde groepen van personen. Indien er geen uitvoeringsbesluiten komen, dan is het natuurlijk onmogelijk de wet in toepassing te brengen. Ik begrijp dat u uw nieuwe verantwoordelijkheden pas hebt opgenomen maar u zou deze aangelegenheid toch wat van naderbij moeten bekijken.



ken, al was het maar om een zekere gelijkheid te krijgen op het stuk van het vakantiegeld naargelang van de categorie waartoe deze minder-validen behoren.

Ik stel vast dat voor negatieve toepassingen geen programmawet nodig is. Een maatregel werd zelfs van toepassing met terugwerkende kracht. Aan de hand van een voorbeeld zal ik dit even duidelijk maken. Het gaat hier over de belangrijke verhoging van de persoonlijke bijdrage van minder-validen ten laste van het Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor minder-validen. Ik verwijs hierbij naar het koninklijk besluit van 28 december 1979 verschenen in het *Belgisch Staatsblad* van 8 mei 1980. Het gebeurde weliswaar in die moeilijke periode, maar het is een feit dat het verschenen is. Er komt dus een verhoging van 215 frank naar 350 frank per dag voor minder-validen opgenomen in tehuizen en van 35 frank naar 115 frank voor minder-validen die in dagcentra verblijven, en dit met terugwerkende kracht op 1 januari 1980. Daar komen dus vijf maanden bij. Ik geloof dat mijn voorbeeld zeer duidelijk is. Zou het dan ook niet normaal zijn dat het zakgeld van de minder-validen ook wordt opgevoerd en volledig te hunner beschikking wordt gelaten? Graag kreeg ik op deze vraag ook een antwoord.

In de ziekte- en invaliditeitsregeling gaat men, mijns inziens, ook achteruit waar het de minder-validen betreft. In de eerste plaats is er het verbod tot cumulatie van de vakantiegeld met arbeidsongeschiktheidsuitkeringen krachtens het koninklijk besluit van 6 juni 1979. Het komt zwaar aan bij de betrokkenen. Ik wou dit eventjes verwoorden aan de bevoegde minister.

Verder is er nog een ander punt dat misschien nog belangrijker is en waar de rapporteur terecht heeft op gewezen, namelijk het verlies van de hoedanigheid van invalide met een persoon ten laste, wanneer de echtgenoot of echtgenote meer dan 44 132 frank inkomsten per jaar heeft.

In werkelijkheid keert men nu niet 65 pct. van het gederfde dagloon uit maar slechts 43,5 pct.

Mijnheer de Minister, voor een groep mensen die het reeds moeilijk hebben door hun handicap, hebben wij meer verplichtingen en moet de solidariteit sterker spelen, derwijze dat het « gelijk zijn » een ware betekenis heeft.

Als ik goed ingelicht ben, zal 1981 door de Verenigde Naties worden uitgeroepen tot het jaar voor de gehandicapten. Hoewel ons land niet ver achter staat moeten wij er toch voor zorgen dat het jaar 1981 voor de minder-validen meer dan een slogan wordt.

Mijnheer de Minister, ik zal nog even verwijlen bij de hervorming van de sociale zekerheid. Ik zal daar niet ten gronde op ingaan, want daar krijgen wij nog de gelegenheid voor. Voor zover nodig wil ik toch uw aandacht vestigen op het voorstel van de heer Deleecq, dat ondertussen een ontwerp is geworden. Het zal nu door amendementen worden aangevuld, juist met betrekking tot de hervorming van de sociale zekerheid. Het gaat nu niet alleen meer om codificatie, coördinatie en vereenvoudiging, maar daarenboven over de hervorming zelf.

Bijna eenparig heeft deze Senaat daarvoor een procedure ingebouwd, derwijze dat de betrokken partijen, de sociale partners, de parlementsliden en de deskundige technici, samen met de regering, rond de tafel kunnen zitten, in een koninklijke commissie.

Dit alles blijft echter onduidelijk. Ik heb dat ook bij het investituur-debat aangehaald, maar door de lange rij sprekers in dat debat, en ook wegens het late uur, vergeet men dan wellicht daarop te antwoorden.

In al mijn naïviteit vind ik het wenselijk die hervorming te bespreken in die koninklijke commissie. Daar krijgen wij immers de sociale partners rond de tafel. Aangezien zij hierbij rechtstreeks betrokken zijn is dat noodzakelijk.

Ik meen dat er op dit punt ook geen moeilijkheden zijn in de regering. Er is misschien alleen een verschil in methode tussen overleg en mee proberen te beraadslagen rond een tafel enerzijds en de zo nodige herwaarderding van het Parlement ook ten volle tot haar recht laten komen door ook een vertegenwoordiging van de parlementsliden in te bouwen anderzijds.

Aangezien dit vrij vlug moet worden afgehandeld zou dat volgens het reglement van deze Senaat betekenen dat de ontwerpen, resultaat van overleg of bespreking in de koninklijke commissie hier de normale behandeling in de commissie en in de openbare vergadering zouden krijgen. Dat is een kwestie van organisatie.

Mij lijkt het belangrijk dat de betrokken partijen die hiervoor verantwoordelijkheid dragen erbij betrokken zijn.

Zelfs indien het resultaat eventueel anders zou uitvallen voor de publieke opinie — en daarbij denk ik in de eerste plaats aan de betrokkenen maar ook aan de begunstigden — zouden wij een hervorming kunnen nastreven die in de eerste fase positief zou zijn. Ik bedoel daarmee dat de hervorming ten gronde zou gebeuren. Ik vrees immers dat men zal beginnen met het negatief aspect van de zaak, met alle gevolgen van dien. Overeenkomstig het regeerakkoord zou men dan op middellange termijn een beslissing kunnen nemen. Men moet dan immers een beroep doen op de koninklijke commissie, zij het dan wellicht voor coördinatie en vereenvoudiging.

Mijnheer de Minister, de regering is vrij te doen wat zij wil maar dat men hier later niet komt zeggen dat men niet was verwittigd. De ervaring leert ons dat wij die weg moeten inslaan, zodat de rechten van alle betrokken partijen worden geëerbiedigd. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Dames en Heren, er zijn nog tien sprekers ingeschreven in dit debat. Ik stel voor dat wij nu de lijst van de sprekers zouden afsluiten.

Il reste dix orateurs inscrits. Je vous propose de clore la liste des intervenants. (*Assentiment.*)

Il en est ainsi décidé.

Het woord is aan de heer Constant De Clercq.

De heer C. De Clercq. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, het Benelux-Sociaal Rechtelijk Woordenboek omschrijft het woord « Sociaal » als volgt :

« Datgene, wat betrekking heeft op maatregelen of instellingen, welke, gegeven de onderlinge afhankelijkheid der mensen, een zo evenwichtig mogelijke spreiding van de welvaart beogen. »

Dat is natuurlijk veel ruimer dan het ontwerp van begroting van Sociale Voorzorg dat nu aan de orde is en dat in feite het geheel van sociaal beleid betreft.

Dit beleid dient te worden gevoerd door maatregelen die zich kunnen situeren op het niveau van de sociale zekerheid, de sociale voorzorg, het arbeidsrecht, de volksgezondheid en de fiscaliteit.

De regeringsverklaring titel II « Sociaal-economisch beleid » handelt onder meer over de sociale zekerheid van werknemers en zelfstandigen op een eerder klassieke wijze, alsmede over maatregelen ten gunste van de minstbesteden, die reeds eerder waren toegezegd, zelfs belijst, maar helaas tot nog toe niet werden uitgevoerd.

Maar het fiscale luik, met name V, b, onder « aanpassing personenbelasting » voorziet in een belangrijke en principieel nieuwe bepaling, waar gezegd wordt :

« In het raam van de hervorming zal de toepassing van het zogenaamd *splitting*-systeem onderzocht worden. Aldus zouden de totale beroepsinkomsten van echtgenoten naar een door de betrokkenen uit te oefenen keuze, kunnen belast worden ofwel afzonderlijk, ofwel gesplitst in een nader te bepalen verhouding, in hoofde van elk van de echtgenoten. » Dit jaar werd daarvoor een krediet ingeschreven van vier miljard.

Ik wil bij dit belangrijk nieuwe principe even blijven stilstaan, omdat dit niet alleen een fiscaal gevolg heeft, maar dat dit ook op het sociale vlak dient doorgetrokken te worden in al zijn volledigheid en consequenties.

Een drietal principiële beschouwingen in dit verband met betrekking tot de fiscaliteit en het huwelijk, dus het gezin :

1. De wetgever heeft er belang bij dat de burgers voor hun samenlevingsvormen die vorm kiezen, waarvoor een regeling is uitgewerkt, namelijk het wettelijk huwelijk. Dit houdt ook in dat de wetgever het huwelijk positiever moet bejegenen dan in het verleden. De nodige maatregelen dienen genomen te worden om het instituut huwelijk positief te ondersteunen en tevens om het aanvaarden van kinderlast niet langer te bestraffen. Die maatregelen dienen bij voorrang van fiscale aard te zijn aangezien andere maatregelen tot ondersteuning onvoldoende efficiënt lijken.

2. De CVP beschouwt het gezin en dus ook het huwelijk als basis van de gemeenschap en onze samenleving. De partij ijvert dan ook voor een huwelijks- en gezinsvriendelijker belastingstelsel dat de belastingdruk op een rechtvaardige wijze verdeelt, evenals voor een gunstig sociaal beleid.

Het huidig stelsel van personenbelasting leidt tot ernstige discriminaties enerzijds tussen wettelijk gehuwden en ongehuwden en ander-

zijds tussen de diverse gezinstypes. Ook op het sociale vlak bestaan die discriminaties.

3. In het belastingstelsel moeten volgende grondbeginselen worden vertaald :

a) De structuur van de personenbelasting moet zodanig worden opgebouwd dat het aangaan van een wettelijk huwelijk de partners niet fiscaal benadeelt, ook sociaal niet, maar eerder bevoordeelt ten aanzien van samenwonenden die geen wettelijk huwelijk sluiten.

b) De structuur van de personenbelasting moet zodanig worden opgebouwd dat door het aanvaarden van kinderlast, of andere gezinslasten, het bestedingsniveau en de levensstandaard niet noemenswaardig wordt verlaagd ten opzichte van andere belastingplichtigen van dezelfde inkomenscategorie, die geen gezinslasten te dragen hebben. Dit houdt in dat het belastingstelsel rekening houdt met de bestaande inkomensverdeling die zich binnen gezinnen met kinderlasten voordoet en tevens met een menswaardig bestedingsniveau van ieder van de gezinsleden.

c) De structuur van de personenbelasting moet zodanig worden uitgebouwd dat de belasting geen noemenswaardige invloed mag uitoefenen op de beide partners in de verdeling van gezins- en beroepsfuncties.

Deze fiscale grondbeginselen dienen te worden doorgetrokken en vervolledigd op het sociale vlak, het betreft toch één basisbeleid en één filosofie !

Op ons initiatief werden in dit verband reeds meermaals wetsvoorstellen met fiscale en sociale inslag ingediend.

Ik wil er enkel twee vermelden die door uw departement en in het kader van de filosofie die wij hebben toegelicht zouden moeten worden behandeld. In de sociale sector gaat het om het wetsvoorstel tot uitbreiding van de voordelen van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 tot de thuiswerkende ouder.

Het is inderdaad een feit dat de ouder — meestal de moeder die zich uitsluitend aan de opvoeding van de kinderen en welzijns-, huishoudelijke- en verzorgingstaken en verplichtingen wijdt — tijdens en door het feit van de uitoefening van de normale opvoedkundige en huishoudelijke taken, slachtoffer kan worden van een ongeval met letsel.

Het gevolg daarvan is dat de persoon in kwestie — alsmede het gehele gezin — daarvan de nadelige gevolgen ondergaat, en desnoods op een betaalde kracht als vervanging een beroep moet doen.

Door inlassing van een artikel 2bis, door aanvulling van de artikelen 7 en 39, zoals geformuleerd in mijn voorliggend wetsvoorstel, kan aan het gestelde probleem een oplossing worden gegeven.

Het tweede wetsvoorstel dat in dezelfde filosofie van erkenning onze aandacht verdient is het voorstel op het instellen van het recht op een rustpensioen voor de thuiswerkende ouder.

Beoogd wordt inderdaad het genot van de pensioenregeling voor werknemers toe te kennen aan de ouder, die één of meer eigen kinderen opvoedt, die één of meer geadopteerde kinderen opvoedt en die zich uitsluitend met de opvoeding, de welzijns-, de huishoudelijke en verzorgingstaken bezighoudt, zoals toegelicht bij het wetsvoorstel inzake de uitbreiding van de arbeidsongevallenwet.

Dat men daar alleen aanspraak op kan maken op voorwaarde dat een bijdrage wordt betaald, spreekt voor zichzelf.

Door wat voorafgaat wil ik ten gronde pleiten voor het uiteindelijk erkennen en uitwerken van het vierde arbeidscircuit of anders gezegd voor het statuut van gezinsengagement, dit wil zeggen het erkennen van de arbeid van de thuiswerkende ouder, als waardering van de gemeenschap voor de opvoedkundige, begeleidende, verzorgende en economische taken, die deze waarneemt en dit bij voorrang voor gezinnen met een bescheiden inkomen.

Dit vierde arbeidscircuit of statuut van gezinsengagement heeft ook zijn economische betekenis.

De economische groei vermindert doordat de industrie als motor van de groei steeds verder in gewicht afneemt.

Parallel daarmee is het eerder twijfelachtig dat een nieuwe motor in de tertiaire sector zou gevonden worden.

De werkloosheid neemt snel toe door twee mekaar versterkende tendensen : de technologische ontwikkelingen maken de productieprocessen steeds arbeidsextensiever maar tegelijkertijd is er het toenemende aanbod op de arbeidsmarkt : het evenwicht tussen groeiend aanbod en afnemende vraag wordt steeds sterker uit balans gebracht.

De evolutie van de tewerkstelling in ons land is toch dat, van de hoofdzakelijke agrarische gemeenschap, verschuiving naar de hoofdzakelijke industriële gemeenschap heeft plaatsgehad en nu reeds een overwicht bestaat van de tertiaire sector.

In cijfers uitgedrukt was de situatie in maart 1979 de volgende : in de primaire sector waren er 12 012 personen tewerkgesteld, in de

secundaire sector 1 410 000 en in de tertiaire sector 1 540 000 personen. Het verschil bedroeg dus toen reeds 130 000 personen.

Blijft de reserve van de kwartaire sector waar de arbeid dient te worden erkend als gezinsengagement wat kinderen betreft maar ook zieken, gehandicapten en bejaarden. Als gewezen minister van Volksgezondheid zal u in deze materie ongetwijfeld onmiddellijk kunnen inkomen. De organisatie van deze arbeid voor nieuwe wetgevingen op fiscaal en ruim sociaal gebied, is onbetwistbaar een waardevol element in het streven naar volledige tewerkstelling. Onze grondvraag, binnen de bespreking van de begroting van Sociale Voorzorg, is dan ook, Mijnheer de Minister, dat u in uw beleid deze principes zou door trekken, principes die al verworven zijn op fiscaal vlak. Wij pleiten er dan ook voor dat ze worden doorgetrokken naar het sociaal niveau.

Ik dank u voor de parallelle initiatieven die u in dit verband zult willen nemen of steunen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est M. Sondag.

M. Sondag. — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, chers collègues, mon intervention, Monsieur le Ministre, se limitera à vous apporter l'appui du PSC, profondément attaché à la poursuite de notre politique de prévoyance sociale, au service de l'ensemble de la population, moyennant cependant des interventions prioritaires en faveur des personnes et des familles les plus démunies, les moins favorisées ou les plus méritantes.

Dans le débat du 23 mai dernier, sur la déclaration gouvernementale, les porte-parole du PSC, et plus spécialement MM. André et Bruart, ont exprimé certaines préoccupations essentielles visant plus directement la politique sociale.

Lorsque nous discuterons prochainement de la loi budgétaire et de certaines adaptations de la sécurité sociale, nous aurons l'occasion de développer à nouveau, et de façon plus précise, les priorités que le PSC entend faire respecter.

Il nous faudra de la lucidité et du courage pour réaliser effectivement et efficacement les réformes qui s'imposent, compte tenu de l'évolution économique et sociale que nous connaissons dans notre pays, mais aussi en Europe. En effet, nous devons également veiller à une meilleure adaptation de nos législations au niveau de la Communauté européenne.

Aujourd'hui, je m'en tiendrai donc à vous dire nettement, au nom du PSC, qu'il faut assurer une équitable et efficace révision de nos législations sociales, en certaines dispositions et surtout dans leur application, mais qu'il ne peut être question de remettre fondamentalement en cause notre politique de sécurité sociale.

Je pense aux implications intéressantes tout autant les travailleurs indépendants ou sous contrat, que les anciens travailleurs ou toutes les personnes handicapées ou marginalisées ou assurant simplement des responsabilités familiales.

Il nous faut aussi peser les effets directs ou indirects au niveau des entreprises, des finances publiques et, plus fondamentalement, du comportement culturel et finalement civique des différents groupes de notre société.

Nous reviendrons donc prochainement sur ces différents aspects et sur leur concrétisation, mais, et j'insiste encore, en sauvegardant les acquis prioritaires, à bien distinguer de certains avantages concevables éventuellement en période de prospérité, mais qui peuvent devenir insupportables, voire abusifs, en fonction de notre économie et de notre société.

M. Boey, vice-président, prend la présidence de l'assemblée

Monsieur le Ministre, je ne puis que vous engager, au nom du PSC, à être très vigilant sur le respect de ces principes dans vos négociations gouvernementales et avec les partenaires sociaux.

Connaissant votre dynamisme, votre lucidité et votre courage, nous vous faisons confiance. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

M. le Président. — La parole est à M. Coen.

M. Coen. — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, chers collègues, chaque crise gouvernementale a évidemment pour résultat que les parlementaires, membres d'une commission permanente, risquent d'entamer la discussion du budget sous un ministre, pour devoir la terminer sous un autre qui n'est pas nécessairement au courant. Ce dernier sort nous a été épargné car, en fait, le nouveau ministre est déjà un « ancien » en la matière. Cela nous permet évidemment d'entrer un peu plus dans les détails et d'obtenir des réponses plus précises.

J'avoue, tout d'abord, ma profonde inquiétude à l'égard de la situation de la sécurité sociale, tant dans son ensemble que dans quasiment

chacun de ses secteurs. Nous nous trouvons devant un gouffre terrible, causé par différents facteurs — et notamment la conjoncture économique —, les difficultés budgétaires de l'Etat central se traduisant par une baisse relative des subventions, mais aussi par la trop grande générosité du passé dont nous sommes tous « coupables ». En effet, je dois rappeler que l'essentiel de notre législation actuelle date de 1963 et de 1967, c'est-à-dire de l'époque où les problèmes financiers étaient inexistantes, où saint Nicolas figurait encore sur les calendriers politiques annuels. En toute logique, chaque système de sécurité sociale doit être basé sur un « régime de croisière », accumulant les réserves en période faste pour permettre d'y puiser en temps de crise. L'erreur que nous avons tous commise fut d'octroyer des avantages structurels et non occasionnels au moment où les réserves atteignaient des niveaux presque déraisonnables. Ceci explique en large mesure pourquoi le système a résisté à peine à quatre années de simple ralentissement de l'économie, malheureusement au moment d'une croissance solide de l'offre d'emploi. Que se serait-il passé si nous avions connu une véritable régression comme celle des années trente ?

L'argument syndical justifiant l'origine de la faillite menaçante du système par le non-respect des engagements pris par l'Etat central n'est pas très valable, car le respect de ceux-ci n'aurait abouti qu'à faire « durer » un peu plus longtemps les réserves. Au lieu de devoir affronter le problème en 1980, nous aurions dû intervenir avant la fin de 1981.

Il nous faut donc vite revenir à un système sain et équilibré, sinon tout risque de s'effondrer rapidement. Je crois que personne, parmi nous, ne voudrait être responsable d'un tel drame, touchant directement les plus déshérités.

La réforme de la sécurité sociale figure au programme du nouveau gouvernement. Si elle était prévue déjà au programme des gouvernements précédents, il convient de noter que, cette fois, plus de détails incontestablement nous sont donnés.

Pour ce qui est des salariés, nous nous réjouissons des textes élaborés et plus particulièrement de la volonté de poursuivre une politique plus sélective. En effet, nous pensons qu'en période de crise, il faut, tout d'abord, sauver l'essentiel et penser aux moins biens lotis, aux « petits pensionnés », aux invalides. Cela ne peut se faire qu'en rationalisant et en utilisant mieux le volume des cotisations et des subventions disponibles. Concrètement, il faut donc soit supprimer, soit réduire, soit imposer les avantages de la sécurité sociale en faveur des personnes et des ménages disposant de revenus plus que satisfaisants. Ainsi, on pourrait libérer des moyens supplémentaires et combler les « trous » financiers menaçants.

Mais, en même temps, il faut repenser les structures qui ont tellement déçu en cette période de crise. En effet, si les divers comités de gestion se sont trouvés très complaisants pour augmenter les avantages de toutes sortes et pour distribuer généreusement les réserves, comme ce fut le cas pour les allocations familiales, ils se montrent par contre beaucoup moins à la hauteur dès qu'il s'agit de réaliser de sérieuses économies.

Jusqu'ici les réductions de dépenses, dont une partie figurait dans la loi-programme qui reste à revoir, l'autre partie ayant été réalisée par arrêté royal, n'ont pas témoigné d'un grand pouvoir imaginaire. On a surtout réalisé des économies plus ou moins faciles, sans procéder à une réforme fondamentale. Aujourd'hui, cette époque me semble révolue car, en dehors des mesures déjà prévues, il faut non seulement réaliser la réduction des 2,2 p.c. aveuglément décidée par le gouvernement après son *budget control*, mais il faudra aller plus loin, car il est certain qu'une partie des 15 milliards d'économies complémentaires se retrouvera également dans votre secteur, Monsieur le Ministre.

Nous comprenons évidemment que vous ne souhaitiez pas encore dévoiler les mesures que vous comptez proposer aux partenaires sociaux lors de la concertation; cela risquerait de compromettre un climat social déjà lourdement chargé de nuages. Mais il ne faudrait pas non plus que la résistance des groupes de pression, tant patronaux que syndicaux et autres, continue à paralyser toute volonté d'assainissement.

Nous sommes et nous restons partisans de la concertation sociale et économique, mais cela ne peut en aucun cas déboucher sur un droit de veto de quelque organisation que ce soit. Il est temps de restaurer dans ce pays la fonction gouvernementale, qui consiste à opérer des choix après avoir pris des avis, et la fonction parlementaire, qui est de décider sur le fond des propositions gouvernementales, non pas dans l'intérêt d'un groupe quelconque mais dans l'intérêt général.

Car, mes chers collègues, il est temps de se réveiller; l'heure de la vérité est proche. Si cette assemblée veut garder sa crédibilité aux yeux de l'opinion publique, nous devons nous montrer courageux. Le temps des mesures populaires et de la facilité est terminé. En sécurité sociale, il faudra faire mal, mais de la manière la plus juste.

Monsieur le Ministre, nous voterons votre budget, tout en sachant qu'il ne reflète plus la réalité, car les économies supplémentaires n'y

sont pas encore concrétisées. Mais nous vous demandons de communiquer, le plus rapidement possible, à notre commission de la Prévoyance sociale, les mesures concrètes que vous envisagez, de sorte que le Sénat puisse suivre et contrôler réellement votre politique. (Applaudissements sur les bancs de la majorité.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vangeel.

De heer Vangeel. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, ik sluit mij aan bij de sprekers die hier hebben gewezen op de moeilijkheden bij de bespreking van deze begroting: een nieuwe minister en een deel van de bevoegdheden die naar een andere minister overgaan. Het is vooral om die laatste reden dat ik de zaken niet moeilijker zal maken en het niet zal hebben over de pensioensector, tenzij bij het laatste punt dat ik wil behandelen, namelijk de hervorming van de sociale zekerheid.

Mijnheer de Minister, ik zal mij beperken tot uw werkelijke bevoegdheden. Het bestaansminimum, het levensminimum, ressorteert onder uw bevoegdheid, dit is ongeveer twee derde van de betrokkenen. Tot uw bevoegdheid behoren immers het gewaarborgd inkomen voor bejaarden, enerzijds, en de vergoedingen voor minder-validen, met het basisinkomen voor minder-validen waarover sprake in deze begroting, anderzijds.

Het bestaansminimum, waarbij het levensminimum aansluit, ressorteert ook onder de bevoegdheid van de minister van Volksgezondheid, een bevoegdheid die u dus vroeger had. Ik wens hieromtrent enkele beschouwingen te maken, vragen te stellen en suggesties te doen.

In de eerste plaats zijn wij natuurlijk verheugd over de verhoging die, naar wij hopen, definitief en met terugwerkende kracht op 1 januari 1980 is vastgesteld. Wij hopen dat zij definitief is, want daarvoor moeten wij nog altijd de programmawet goedkeuren. In dit verband sluit ik mij aan bij een vorige spreker, de heer Egelmeers. Men had een aantal zaken bij koninklijk besluit kunnen regelen. Wij weten allen evenwel dat dit samengaat met de bedragen die hiervoor moeten worden ingeschreven en via de programmawet moeten worden gevonden.

Sta mij toe de opmerking te maken dat deze verhoging van iets meer dan 1 000 frank per maand voor gezinnen en van 750 frank per maand voor alleenstaanden mij onfatsoenlijk voorkomt, wanneer men ze vergelijkt met de meerinkomsten die bepaalde gezinnen zullen bekomen door de belastingvermindering waarvan in de regeringsverklaring gewag wordt gemaakt.

Daarom vraag ik u, Mijnheer de Minister, vermits u voor een belangrijk deel in deze materie bevoegd bent, dat u zo spoedig mogelijk aan de regering voorstellen zoudt doen om tot een ernstige en vlugge programmatie van het bestaansminimum te komen. Ik meen inderdaad dat, over drie jaar, te weten op 1 januari 1983, de beoogde bedragen zullen moeten worden bereikt. Wij zijn het nu nog langer te wachten. Sinds 1977 is er sprake van programmatie, maar die is bepaalde jaren overgeslagen.

De in de regeringsverklaring vermelde bedragen moesten bereikt zijn in januari 1981. Wij geven u nog een beetje respijt maar er zal vlug moeten worden gewerkt om tot een degelijke programmatie te komen.

Ik ben het niet eens met de in de regeringsverklaring voorkomende bedragen. Het zijn nog dezelfde bedragen die reeds ingeschreven waren in de regeringsverklaring van 1977, namelijk 180 000 en 140 000 frank. Een bijkomende aanpassing aan het indexcijfer is nodig. Rekening houdend met het indexcijfer van dit ogenblik, namelijk 77, zouden de bedragen moeten worden opgetrokken tot 206 000 voor een gezin en tot 160 000 voor een alleenstaande, wat niet overdreven is als bestaansminimum. Ik verwijs in dit verband naar bladzijde 100 van het begrotingsdocument waar de door uw voorganger per 1 augustus 1979 uitgetrokken bedragen staan vermeld.

Met het volgende punt van mijn uiteenzetting sluit ik aan bij wat onze voorzitter van de commissie, de heer De Rore, heeft gezegd in het bijzonder waar hij heeft gehandeld over de bevoegdheid van de Rijksskas voor rust- en overlevingspensioenen. Er moet uitbreiding worden gegeven aan de uitbetalingsbevoegdheid van die kas. Ik ben van mening dat wij in ons land moeten komen tot één enkel uitbetalingsorgaan voor alle pensioenen met inbegrip van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden. Mochten wij daartoe komen, dan zouden wij juist weten wie de sociaal zwaksten in ons land, althans bij de bejaarden, wel zijn.

Ik wil pleiten opdat er voor de Rijksskas voor rust- en overlevingspensioenen eindelijk eens zou worden gedacht aan paritair beheer.

In verband met de regeringsverklaring moge ik nog een paar vragen stellen.

In die verklaring wordt gesproken van de toepassing van de wet op de welvaartsbinding voor alle sociale vergoedingen. Mijnheer de Minister, graag zouden wij van u vernemen of er ter zake al enige



voortgang werd geboekt voor 1980. Hoe zal die welvaartsbinding gebeuren? Gaat dit procentueel gebeuren of — wat onze voorkeur wegdraagt — wordt er gedacht aan een welvaartspremie en kunt u ons al meedelen hoe groot die zal zijn en waar daarvoor de fondsen zullen worden gevonden?

In de regeringsverklaring is voorts sprake van 1 miljard voor 1980 en van 1,5 miljard voor 1981 voor de aanpassing van de kleine pensioenen. Ook daarover zouden wij nu graag iets vernemen.

Mijnheer de Minister, ik vraag vervolgens uw aandacht voor enkele problemen rond het kadastraal inkomen. Ik dring erop aan dat zo spoedig mogelijk maatregelen worden genomen voor de vlotte afhandeling van de dossiers die een onderzoek naar de bestaansmiddelen vereisen. De afhandeling van die dossiers sleept thans aan omdat, tengevolge van de herziening van de kadastrale legger, de nodige wettige bepalingen ontbreken.

In verband met dit verslag en ook met de regeringsverklaring, is er, wat de minder-validen betreft, sprake van een enig dossier maar ook van een gesplitste vergoeding. Enerzijds gaat het om de basistoelage en anderzijds om de integratietoelage. Wat betreft de integratietoelage, zou men eindelijk eens moeten denken aan een vergoeding voor de handicap zelf en in verhouding tot die handicap. Men zou geen onderscheid meer mogen maken op grond van de ouderdom van de minder-validen. Het is te pijnlijk dat, wanneer men de pensioenleeftijd heeft bereikt, de vergoeding voor gehandicapten wegvalt niettegenstaande de belangrijke kosten die blijven als gevolg van de handicap, waarvoor de betrokken personen geen vergoeding meer ontvangen.

Een punt van aandacht is ook de toestand van de gepensioneerde zelfstandigen in de ziekteverzekering. Ik zal hierover niet uitweiden, maar precies in deze categorie van gepensioneerde zelfstandigen, die alleen voor de grote risico's verzekerd zijn, doen zich nog ernstige problemen voor. Een aantal gepensioneerde zelfstandigen moeten een hoge bijdrage betalen, willen zij de zogenaamde kleine risico's genieten, terwijl zij die een gewaarborgd inkomen voor bejaarden ontvangen, dat in de toekomst zelfs hoger zal uitvallen dan het pensioen der zelfstandigen, impliciet van deze kleine risico's kunnen profiteren.

In de groep van de gepensioneerden is er nog een klein aantal die niettegenstaande hun leeftijd, kinderen ten laste hebben. Men moet toch ook eens denken aan deze personen die een klein inkomen hebben en die de enigen zijn waaraan gewone kinderbijslag wordt betaald. Een aangepaste verhoogde kinderbijslag zou hier zeer welkom zijn omdat hun kinderen meestal de leeftijd hebben bereikt waarop zij verder studeren en dus veel kosten.

Wat betreft de hervorming van de sociale zekerheid, wens ik nog een probleem aan te halen waarop ik reeds herhaalde malen ben teruggekomen. Het is trouwens een sector waar u, Mijnheer de Minister, geld zou kunnen vinden maar waar onvoldoende maatregelen worden getroffen. Het is het aandeel dat volgens mij moet worden gevraagd aan de alleenstaanden die definitief zijn opgenomen in instellingen ten laste van de gemeenschap en van de ziekteverzekering. Het gaat hier om personen die hun sociale vergoedingen behouden. Ik denk vooral aan gepensioneerden die hun volledig pensioen blijven ontvangen. Deze opgehoopte gelden gaan bij het overlijden naar erfgenamen of, zoals bijvoorbeeld in psychiatrische instellingen waar een belangrijk percentage jammer genoeg, zelfs naar de voorlopige beheerders van deze instellingen gaat.

Tenslotte wens ik met betrekking tot de hervorming van de sociale zekerheid uw aandacht te vragen voor het volgende.

Het lijkt wel dat, wanneer men spreekt van de hervorming van de sociale zekerheid, men alleen denkt aan de hervorming van de sociale zekerheid voor de werknemers en de zelfstandigen. Ook de openbare sector dient hierbij betrokken te worden. In een aantal stelsels zijn er nog te grote verschillen tussen de openbare en de privé-sector. Ik verwijs hier bijvoorbeeld naar de aanzienlijke verschillen inzake pensioenen. In de openbare sector krijgt men als pensioen steeds 75 pct. van de gemiddelde wedde van de vijf laatste jaren, ongeacht het feit of men gehuwd is of niet, of men gezinshoofd is of alleenstaande. In de privé-sector daarentegen bedraagt dit pensioen 75 pct. voor het gezinshoofd en 60 pct. voor de alleenstaande. Bij de hervorming van de sociale zekerheid moet aan dit punt aandacht worden besteed. Die 75 pct. van de gemiddelde wedde van de vijf laatste jaren komen immers zeer dikwijls neer op 80, 85 of zelfs 90 pct. van het laatste netto-inkomen.

Ik denk ook aan de verschillen tussen de openbare sector en de privé-sector in verband met het behoud van het overlevingspensioen na een nieuw huwelijk. Dit overlevingspensioen blijft behouden in de openbare sector, maar niet in de privé-sector, wat ook een aantal morele problemen voor sommige mensen doet rijzen.

Daarentegen is er het kleine pensioen in de openbare sector voor jonge weduwen.

Mijnheer de Minister, ik hoop dat er bij de hervorming van de sociale zekerheid ook aan deze problemen aandacht zal worden besteed. Ik vraag u bij deze gelegenheid het verslag-Fonteyne ter hand te nemen. Aan dit verslag is zeven jaar gewerkt en het is nu al twee jaar klaar. U bent in het bezit van dit verslag, maar wij, parlementsleden, beschikken er om een of andere reden nog niet over.

Een tweede punt met betrekking tot de hervorming van de sociale zekerheid betreft de gelijke behandeling van man en vrouw. Ook hier denk ik onder andere aan de pensioensector. In dit verband verwijst men dikwijls naar de emancipatie van de vrouw en naar de benadeling in die sector. Welnu, enkele oudere gevallen terzijde gelaten, is dit niet het geval. Op het ogenblik wordt de vrouw in de pensioensector bevoordeeld. Het pensioen van de vrouw wordt immers berekend in veertigste en zij krijgt het van haar zestig jaar af. Het pensioen van de man daarentegen wordt berekend in vijftienveertigste en hij krijgt het pas van zijn vijftenzestig jaar af. Wanneer men nu een man en een vrouw heeft, die allebei een volledige loopbaan in de privé-sector hebben en allebei hetzelfde loon of dezelfde bezoldiging, dan geniet de vrouw die vandaag op pensioen gaat een hoger pensioen dan de man die op vijftenzestig jaar op pensioen gaat. Ook hier dient dus rekening mee te worden gehouden bij de gelijke behandeling van man en vrouw, zoniet zal ik hier de emancipatie van de man komen verdedigen. (*Applaus rechts en op de banken van de Volksunie.*)

Mijnheer de Minister, ik heb gisteren in de commissie reeds gesproken over de eenvormigheid van de cumulatieregeling in de sociale sector. Ik ga daar dus niet verder op in. Ik wil enkel vragen hiervan eindelijk werk te maken.

Een belangrijke zaak bij de hervorming van de sociale zekerheid lijkt mij tenslotte de vereenvoudiging van de administratie. Ik hoop dat men hieraan speciale aandacht zal besteden opdat de mens in deze zaak aan zijn trekken zou komen en opdat hij met kennis van zaken zijn dossier zou kunnen beoordelen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Humblet.

M. Humblet. — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, mes chers collègues, l'excellente intervention, fort fouillée, de mon collègue M. Delpérée, à laquelle je me rallie d'ailleurs entièrement, me permettra d'être extrêmement bref. Je me limiterai donc à deux observations et à une question.

Première observation : pour ce budget, comme pour d'autres, nous introduisons une proposition de réduction des dépenses de cabinet. Il nous paraît, en effet, que, dans une période d'austérité, c'est là un des postes à propos desquels il est possible de faire des économies. Il n'est pas de petites économies si l'on tient compte du gonflement exorbitant des cabinets depuis quelques années.

Deuxième observation, relative aux allocations familiales.

J'ai abordé ce thème dans le débat sur la déclaration gouvernementale. Le Premier ministre m'a interrompu en disant que je n'avais pas d'inquiétude à avoir à ce propos. Le sénateur Delpérée a cependant démontré ce matin que les allocations familiales, basées sur les ressources émanant des employeurs, allaient servir notamment à d'autres affectations.

Le moment est venu de répéter que le treizième mois d'allocations familiales, n'en est en réalité pas un, mais bien un pécule familial de vacances; il est important de le souligner. Il est aussi opportun de redire que le quatorzième mois d'allocations familiales est en fait une intervention dans les frais de rentrée scolaire. Or, nous savons combien ils sont lourds pour les familles.

Il est essentiel de sauvegarder les droits acquis des familles et de ne pas utiliser les fonds de caisses d'allocations familiales à des fins auxquelles ils ne sont pas destinés, uniquement parce que d'autres secteurs de la sécurité sociale sont en déficit.

J'en arrive maintenant à ma question.

En toute humilité, j'avoue ne pas comprendre où l'on en est quant à la communautarisation ou la non-communautarisation de ce qui touche à l'octroi d'allocations aux handicapés.

Le débat en commission, il y a plusieurs mois, a été relativement long à ce sujet. Un amendement déposé par MM. Conrotte et consorts et repris par moi-même, avait pour objet ce problème. Actuellement, nous sommes en présence d'un nouvel amendement de notre distingué collègue M. Deleek et d'un amendement gouvernemental.

Alors, qu'en est-il exactement? Réunifie-t-on ou maintient-on la communautarisation et, dans ce dernier cas, comment procède-t-on? S'agit-il d'allouer une somme globale aux diverses communautés ou s'agit-il d'utiliser un autre procédé, voire peut-être un stratagème? Soyons clairs à ce propos.

En effet, bien que la communautarisation et la régionalisation présentent de graves insuffisances, il ne faudrait cependant pas porter atteinte aux acquis en ce domaine. J'espère, Monsieur le Ministre, que vous serez en mesure de me rassurer à cet égard. (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Van Herreweghe.

**De heer Van Herreweghe.** — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, ik geef toe, dat ik mij in een vrij labiele positie bevind. Ik wou immers beschouwingen wijden aan de financiële, administratieve en reglementaire problemen in de pensioensector.

Misschien zal men mij zeggen dat daarop te antwoorden meer behoort tot de bevoegdheid van de minister van Pensioenen. Maar er zijn dan toch, naar mijn mening, elementen in mijn uiteenzetting welke mij toelaten mij te richten tot de minister van Sociale Voorzorg, ook al oefent hij op dit domein niet de rechtstreekse voogdij uit. De begroting van Sociale Voorzorg voor 1980 werd immers toch opgevat in samenhang met de toen geldende omstandigheden waar uw voorganger, Mijnheer de Minister, ook minister van Pensioenen was. Waar u bovendien maatregelen tot hervorming van de sociale zekerheid in het vooruitzicht stelt, zult u er evenmin aan uit kunnen om de pensioenproblemen onder de loupe te nemen aangezien die in rechtstreeks verband blijven met de sociale voorzorg langs het sociaal zekerheidsstelsel onder meer.

Dat bleek trouwens reeds opvallend, ook tijdens dit debat, onder andere zopas nog toen de heer Vangeel, die zich voornam niet over de pensioenen te spreken, er niet buiten kon tot driemaal toe op dit onderwerp terug te komen — en terecht —, en standpunten in te nemen, die ik trouwens bijval.

Dat de evolutie van de onderscheiden pensioenregelingen tot bezorgdheid stemt, hoeft zeker geen betoog.

De pensioenregeling voor zelfstandigen lijdt aan een structureel en chronisch deficit. Het stelsel van het overheidspersoneel, waarvan de financieringsmethode minder doorzichtig is, zal op korte termijn met stijgende uitgaven worden geconfronteerd wanneer de ambtenaren die in groeiend ritme onmiddellijk na de tweede wereldoorlog werden aangeworven, de pensioenleeftijd zullen bereiken.

Wat de pensioenregeling voor werknemers betreft, waarover ik het hier voornamelijk zal hebben, werd de financieel gunstige toestand in een korte tijd omgezet in een deficitaire trend. Waar, tot 1977, de inkomsten de uitgaven overtroffen, sluiten de dienstjaren 1978 en 1979 af met een mali. Voor 1980 wordt een deficit van ongeveer 20 miljard frank verwacht en, indien de inkomsten in gelijke mate blijven evolueren, zal 1981 een nog belangrijker mali vertonen en zullen in dat jaar de reserves uitgeput zijn.

Het volstaat evenwel niet de diagnose te stellen. In samenspraak met de sociale partners en met de beheersinstanties die voor de sector verantwoordelijkheid dragen, moet dringend naar middelen worden gezocht om de evolutie om te buigen.

Hierbij dient men zowel op korte als op langere termijn te redden.

Nu blijkt evenwel dat de uitgaven inzake pensioen op korte termijn vrij onsamendrukbaar zijn. Het gaat immers om lange-termijnprestaties waarvan de omvang vastligt. Niemand zal er zelfs maar aan durven denken te raken aan de thans uitgekeerde pensioenen. Met het oog op een beleid op langere termijn zou het invoeren van een maximumpensioen worden overwogen. Hierbij mag men echter niet uit het oog verliezen dat dergelijke maatregel slechts op zeer lange termijn enig effect zou sorteren omdat het bedrag van de huidige sociale pensioenen alleszins geen overdreven niveau bereikt en de te verwachten stijging van de pensioenbedragen, welke uit de interne dynamiek van de wetgeving voortvloeit, slechts zeer traag verloopt.

Inhoudelijk kan de invoering van een maximumpensioen een concrete uiting zijn van solidariteit, maar anderdeels is het niet denkbeeldig dat hierdoor voornamelijk de kaders worden getroffen die tewerkgesteld zijn in minder voorspoedige sectoren welke niet over de financiële middelen beschikken om een stelsel van buitenwettelijke pensioenen uit te bouwen.

Ook de demografische evolutie zal in de eerstkomende jaren, tegen de verwachtingen in, weinig opluchting bieden.

Wat de mannen betreft, zou de verminderde nataliteit tijdens de eerste wereldoorlog normaliter een vermindering van het aantal nieuwe gepensioneerden tot gevolg moeten hebben in de periode 1980-1985. De diverse maatregelen die, in het kader van het tewerkstellingsbeleid werden genomen om de afvloeiing van oudere werknemers te bevorderen, hebben echter op dit stuk een neutraliserend effect.

Wat de vrouwen betreft, hebben de verhoogde nataliteit na de eerste wereldoorlog en de toegenomen tewerkstellingsgraad een accres van nieuwe pensioengerechtigden tot gevolg.

Globaal gezien lijken de mogelijkheden om de stijgingstrend der pensioenuitgaven op korte en middellange termijn af te remmen dan ook eerder gering. Dit moet ons evenwel niet verhinderen verantwoorde maatregelen te treffen. Ik denk hierbij aan sommige overtrokken cumulaties van vervangingsinkomens. Tevens vraag ik mij af of het nog aangewezen is de vervroegde pensioenering in dezelfde mate te blijven stimuleren.

Het financieel evenwicht zal dus mijns inziens vooral langs de inkomstenzijde moeten worden nagestreefd.

Ingevolge de stijgende werkloosheid vertraagt het groeiritme der sociale bijdragen. Anderdeels heeft de ongunstige conjunctuur het Rijk ertoe genoopt de toelagen aan de regeling in te korten, inzonderheid deze welke de ontbrekende bijdragen in hoofde van de werklozen moeten compenseren. Aldus in een onevenwicht ontstaan in de respectieve groei van de uitgaven en van de inkomsten.

Het herstel van het onontbeerlijk evenwicht vereist een gelijke verhoging van beide inkomstenbronnen.

Wat de bijdragen betreft zou, op korte termijn, de verhoging van het plafond voor de pensioenbijdragen der bedienden enig soelaas bieden. Deze maatregel is trouwens ook sociaal verantwoord omdat de pensioenen der bedienden een achterstand op deze der arbeiders dreigen op te lopen.

Maar bovendien lijkt een verhoging der pensioenbijdrage, eventueel door een interne aanpassing binnen de verschillende sociale zekerheidssectoren, onafwendbaar te zullen zijn.

Tevens zal de inspanning van het Rijk moeten worden opgedreven. Hier zullen, eerst in de context van de sociale zekerheid, prioriteiten moeten worden vastgelegd. Maar bovendien zullen wij gesteld tegenover de beperktheid der openbare middelen, ook op algemeen vlak bepaalde opties moeten lichten. Voor mij is het onbetwistbaar dat de pensioenregelingen voor een zo omvangrijke en verdienstelijke groep, op een rechtmatige voorrang aanspraak mogen maken.

De financiële evolutie, hoe primordiaal ook, mag ons de andere moeilijkheden waarmede de pensioenregeling is geconfronteerd niet uit het oog doen verliezen.

Graag maak ik van deze gelegenheid gebruik om even stil te staan bij de administratieve problemen welke de pensioeninstellingen kennen.

Anderhalf jaar geleden werd een ontwerp van personeelskader van de Rijksdienst voor werknemerspensioenen bij de bevoegde instanties ingediend. Dit kader moet de instelling de middelen bieden om aan de toegenomen opdrachten het hoofd te bieden. Dat deze personeelswijziging verantwoord is moge blijken uit het feit dat de opeenvolgende ministers zij het van Sociale Voorzorg, van Pensioenen of van beide, de Rijksdienst hebben toegelaten in afwachting werklozen tewerk te stellen. Het uitblijven van het nieuw kader heeft evenwel tot gevolg dat 35 pct. van het personeelseffectief uit tewerkgestelde werklozen bestaat. Deze toestand is onverenigbaar met de rationele werking van een dienst waarvan de sociale opdrachten en de financiële verantwoordelijkheden zo belangrijk zijn.

Wat de uitbetalingsinstelling, namelijk de Rijkskas voor rust- en overlevingspensioenen betreft, behoort het benoemingsrecht, en bijgevolg de bevoegdheid om ten opzichte van het personeel individuele maatregelen te treffen, nog steeds de minister toe. Nu lijkt mij deze formule minder geschikt voor een adequate formulering van de onderscheidene verantwoordelijkheden. Zo dient men vast te stellen dat de aanvragen om verlof zonder wedde op ongenueanceerde wijze worden ingewilligd, zonder in enige mate rekening te houden met de dienstnoodwendigheden. Dit heeft tot gevolg dat, tijdens de maanden juli en augustus, de goede uitvoering van de opdrachten in gevaar dreigt te komen.

Ik val collega Vangeel volkomen bij waar hij de invoering van een paritair beheer suggereert in de Rijkskas voor rust- en overlevingspensioenen. Dit blijkt mij onontbeerlijk voor een meer verantwoordelijk en verantwoord beleid waarbij bovendien de inspraak van de betrokken gepensioneerden langs hun organisaties om tot haar recht zou kunnen komen.

Wie met de concrete afwikkeling van pensioendossiers wordt geconfronteerd, geeft er zich vrij vlug rekenschap van dat de wetgeving en reglementering op wellicht niet spectaculaire, maar niettemin op doelmatige wijze kunnen worden aangepast om de administratieve procedure te verlichten. Bij wijze van voorbeeld moge ik hier aanhalen de uiteenlopende termijnen welke op het stuk van de aanvraag heden nog gelden in de regeling voor het overheidspersoneel en in de zogenaamde regelingen voor sociale pensioenen.



Een eenvormige termijn van een jaar zou vermijden dat de afhandeling van dossiers « gemengde loopbanen » in de regeling werknemers zou worden vertraagd wegens het feit dat de openbare sector, bij ontstentenis van pensioenaanvraag, de vereiste gegevens niet kan mededelen.

In dezelfde gedachtengang lijkt een hervorming van de wet van 5 augustus 1968 tot instelling van een zeker verband tussen de pensioenregelingen van de overheidssector en van de privé-sector noodzakelijk. Deze wet, waarvan de interne samenhang misschien aan de behoefte aan logische redenering voldoet, geeft in de praktijk aanleiding tot moeizame en langdurige uitwisseling van gegevens en tot een overdracht van fondsen die vooral broekzak-vestzakoperaties zijn. De instelling van een partieel pensioen in de openbare sector zou mijns inziens een eenvoudiger formule uitmaken en bovendien de arbeidsmobiliteit bevorderen.

Tot slot zou ik willen beklemtonen dat naar mijn mening de inrichting van onze pensioenwetgeving op gegronde principes berust. Ons komt het toe, elk op zijn plaats, op financieel, administratief en normatief vlak de nodige maatregelen te treffen om de toekomst ervan veilig te stellen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Vannieuwenhuyze.

**De heer Vannieuwenhuyze.** — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, bij de bespreking van het wetsontwerp houdende de begroting van het ministerie van Sociale Voorzorg voor het begrotingsjaar 1980, zouden we graag de aandacht vragen voor enkele punten die naar onze mening niet altijd de nodige aandacht krijgen. Dit zijn : de uitbreiding van de sociale zekerheid tot de hele bevolking, vooral tot de sociaal minder goed geplaatste groepen, de armen, de minder-validen, en tenslotte de kinderbijslag en het gezinsbeleid.

Wij verontschuldigen ons vooraf indien wij in herhaling zullen vallen, maar dit bewijst meteen dat deze problemen de bevolking bezighoudt en dat wij er zo spoedig mogelijk een oplossing moeten voor vinden.

Het huidige stelsel van de sociale zekerheid, dat een synthese is van verschillende vroegere regelingen, verzekeringen en voorzieningen, die meestal een verplicht karakter hadden, had tot doel de werknemer te beschermen tegen bepaalde risico's. Het toepassingsgebied voor ons sociale-zekerheidsstelsel is nog steeds gebaseerd op de relaties met de arbeid. De marginalen, die nu juist vooral mensen zijn die om een of andere reden in het arbeidsproces niet meer zijn opgenomen, blijven het slachtoffer. Het komt ons voor dat, willen wij groeien naar de gedachte van de welvaarts- en welzijnsstaat, iedereen op een menswaardig bestaan moet kunnen aanspraak maken.

De sociale zekerheid dient dan ook bij herziening uitgebreid te worden tot de gehele bevolking, zodat in de toepassing geen enkele discriminatie nog op haar plaats is. Zo durven wij pleiten voor de opname van de dienstboden in het gehele stelsel van de sociale zekerheid. Op hen is de sociale zekerheid slechts van toepassing voor de sectoren ziekteverzekering, pensioenen en jaarlijkse vakantie, dus niet voor de sectoren werkloosheid en kinderbijslag, zodat deze discriminatie ten spoedigste moet worden weggewerkt. Waar het nu soms moeilijk is om inwonende of niet-inwonende dienstboden te vinden, zouden dan wellicht heel wat arbeidskrachten gemakkelijker bereid zijn openstaande betrekkingen in die hoedanigheid in te nemen. Het gaat nu wel voor werklozen, die, om tijdelijk aan de werkloosheid te ontsnappen, huis-houdelijke arbeid verrichten, ofwel door bemiddeling van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening, ofwel op eigen initiatief, op voorwaarde dat de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening op voorhand schriftelijk daarvan in kennis wordt gesteld. Deze dienstboden zijn verzekerd voor de sectoren jaarlijkse vakantie en pensioenen. Voor de overige sectoren zijn zij verzekerd via de regeling voor werklozen, hetgeen dan ook weer ten laste valt van het Rijk.

Ook de rechten van de minvermogenen, die nu kunnen en moeten aanspraak maken op het levensminimum of bestaansminimum, zouden zoveel mogelijk moeten worden beschermd op geïntegreerde wijze, namelijk door maatregelen die ook op andere ingezetenen van toepassing zijn.

Het appelleren op de sociale bijstand van het OCMW moet worden vermeden, willen de betrokkenen geïntegreerd blijven in de « actieve wereld ». Trouwens meer en meer personen gaan een beroep doen op het bestaansminimum. Voor heel wat onder hen zijn de vooruitzichten om in de sociale zekerheid te worden opgenomen vrijwel onbestaande, zodat bij ziekte of andere tegenslagen de volledige lasten op de plaatselijke gemeenschap worden gelegd en voor de OCMW zware uitgaven met zich brengen.

Naast het toegankelijk maken van de sociale zekerheid voor de sociaal behaftenswaardige groepen, durven wij aan te dringen op maat-

regelen voor het uitbannen van de armoede, door een gewaarborgd inkomen of minimuminkomen voor alle burgers, met het doel een menswaardig socio-vitaal bestaansminimum te waarborgen.

De indexering en de welvaartvastheid van de uitkeringen zouden moeten worden beschouwd als een sociale verworvenheid.

Aansluitend bij wat voorafgaat, stellen wij vast dat spijs de stijging van de welvaart en de ontwikkeling van het sociale-zekerheidsstelsel nog een half miljoen personen moeten leven met een inkomen beneden de armoedegrens. Hieronder vallen onder meer de nagenoeg 70 000 bejaarden die moeten rondkomen met een minimumpensioen van ongeveer 7 959 F per maand, maar ook de gezinshoofden die ongeregeld of helemaal geen werk vinden, de daklozen, de thuislozen enz. Die marginalen, die van een systeem van sociale zekerheid zouden moeten kunnen profiteren, vallen er buiten.

De wet van 1974 op het bestaansminimum beoogde een inkomen te geven aan al wie dit niet kan verwerven uit arbeid of uit één of andere sociale vergoeding. Artikel 4 van deze wet bepaalt dat jaarlijks een inhaalbedrag moet worden toegepast om het bestaansminimum geleidelijk op te trekken naar een waarachtig socio-vitaal minimum. Sinds 1975 werd de geplande verhoging elk jaar door de regering toegepast; in 1978 en 1979 was er geen verhoging naast de eigenlijke indexering. Het voor eind december 1979 aangekondigde koninklijk besluit, dat het bestaansminimum zou verhogen tot 12 129 F per maand voor een gezin, 8 731 F voor een alleenstaande en 6 065 F voor samenwonenden, werd nog altijd niet gepubliceerd. Nochtans zijn dit de bedragen die reeds einde 1978 hadden moeten worden uitgekeerd. Wij begrijpen dan ook niet waarom deze verhogingen in de programmawet werden opgenomen, daar hiervoor geen programmawet nodig is, maar wel een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit, zoals ook blijkt uit de uiteenzetting van de minister opgenomen in het verslag van de heer Claeys.

Wij durven dan ook aan te dringen opdat bij voorrang het gewaarborgd inkomen zou worden opgetrokken en opdat zo mogelijk de achterstallige verhogingen zouden worden ingehaald, zodat binnen afzienbare tijd de oorspronkelijk geprogrammeerde bedragen van 180 000 F en 140 000 F, geïndexeerd respectievelijk 206 800 F en 160 800 F, zouden worden bereikt.

Vervolgens vragen wij uw aandacht voor de minder-validen. Het is ontmoedigend voor de milieus die zich met gehandicaptenzorg bezighouden, en natuurlijk voor de vele gehandicapten zelf, dat het onderzoek van de dossiers zo ontzettend lang duurt. Zo vergt de behandeling van een dossier, zonder speciale moeilijkheden, op zijn minst zes maanden, met de huidige wetgeving.

De tegemoetkoming wordt slechts verleend in de mate dat de minder-valide niet over een bij wet bepaald bedrag van inkomsten beschikt; de tegemoetkoming wordt bovendien steeds berekend op grond van het invaliditeitspercentage.

Daar de wetgeving betreffende de tegemoetkomingen en de voorwaarden nog ressorteert onder de nationale minister van Sociale Voorzorg, durven wij uw aandacht te vragen voor een verbetering van het huidige stelsel.

Meent u niet, Mijnheer de Minister, dat de minder-validen over een behoorlijk basisinkomen moeten kunnen beschikken? Dit basisinkomen zou moeten worden aangevuld met een integratietegemoetkoming die de bijzondere onkosten of buitengewone moeilijkheden opvangt.

Informatie aan de minder-validen in verband met de voordelen die wetten, koninklijke besluiten, ministeriële besluiten en reglementen, hun toekennen, zou moeten worden bevorderd. Een betere harmonisatie en coördinatie inzake gehandicaptenbeleid zijn dringend. Een enig dossier zou spoedig moeten worden ingevoerd, waarop de gehandicapte zich kan steunen om in aanmerking te komen voor alle voorzieningen waarop hij recht heeft. Het herhaald vaststellen van het invaliditeitspercentage schrikt de gehandicapte af; het verschilt zeer dikwijls naargelang van het voordeel waarop de gehandicapte aanspraak wenst te maken.

Mogen wij u vragen, Mijnheer de Minister, dat er nu toch eens werk zou worden gemaakt van de nodige verbeteringen en aanpassingen in het belang van de gehandicapten. Wij zijn trouwens van oordeel dat inzake tegemoetkomingen aan minder-validen zowel de reglementering als de toekenningsvoorwaarden en de kredieten best volledig nationaal blijven.

Tenslotte, Mijnheer de Minister, nog een woordje over de kinderbijslagen en het gezinsbeleid. Uit de cijfers van het gezinsbudgetonderzoek blijkt :

— Dat de verschillen tussen gezinnen zonder kinderen en deze met kinderen groot blijven;

— Dat de verschillen nog groter zijn tussen de gezinnen waarvan het gezinshoofd de enige kostwinner is en de gezinnen waar de twee echtelingen een beroepsinkomen verwerven;

— Dat noch de kinderbijslagen, noch de belastingverminderingen thans voldoende zijn om het geleden verlies te compenseren.

Hieruit blijkt ook dat een verdere substantiële verhoging van het bedrag van de kinderbijslagen tot het niveau van de dekking van de reële onderhouds- en opvoedingskosten noodzakelijk is. Heel wat zaken worden nu gefinancierd door het stelsel van de kinderbijslagen van de werknemers, met het gevolg dat de nodige aanpassingen van de kinderbijslagen tot de reële onderhouds- en opvoedingskosten niet meer mogelijk zijn.

Hoewel ook in andere landen beperkende maatregelen inzake het sociaal beleid worden genomen, merken wij dat, bijvoorbeeld in Frankrijk, niet wordt geraakt aan de door de regering aangevane verbintenissen met betrekking tot een herwaardering van de kinderbijslag. Ondanks de besparingsmaatregelen worden de kinderbijslagen nog verhoogd.

Zoals de gezinsarbeid gewoonweg afwezig is bijvoorbeeld bij de berekening van ons nationaal produkt, zo is hij bijna onbekend in het stelsel van de wettelijke arbeidsvoorzieningen. Het gevolg is onvrije keuze en discriminatie in aanzien en beloning van de gezinsarbeid.

Indien men de sociale nuttigheid van een taak als basis van de beloning aanvaardt, moet worden gestreefd naar een geldelijke beloning van de thuiswerkende ouder. Dit loon dient dan te worden beschouwd als een erkenning door de gemeenschap van de maatschappelijk nuttige gezinstaken die deze ouder verricht.

Deze arbeid wordt financieel wel gewaardeerd indien hij verricht wordt via een systeem van onthaalmoeders en wordt normaal betaald wanneer hij wordt verricht in een kinderkribbe of peuterspeelplaats. In feite gaat het hier nochtans telkens om dezelfde arbeid. Ook een directe inkomens toeslag, in toepassing van de wet van 5 januari 1976, zou hier zeker verantwoord zijn in aanvulling op bescheiden inkomens.

In aansluiting op de geldelijke waardering zou ook een volwaardig statuut moeten worden uitgewerkt voor de thuiswerkende ouder, waardoor men gebeurlijk aanspraak zou kunnen maken op een verzekering tegen arbeidsongeschiktheid, een pensioen enz.

Nu hier reeds meermaals werd gewezen op de slechter wordende demografische toestand in ons land, in het bijzonder in Vlaanderen, waardoor de toekomstige generaties niet langer zullen verzekerd zijn, is het meer dan ooit noodzakelijk dat aan het gezinsbeleid in het algemeen, maar ook aan het gezinsinkomen, meer aandacht wordt besteed, zodat het algemeen klimaat ten gunste van het gezin zou verbeteren. Wij menen dan ook dat de opvoedingsfunctie van het gezin als onmisbaar sociaal gegeven economisch dringend moet worden erkend.

Tot daar, Mijnheer de Minister, enkele beschouwingen waarvan wij hopen dat zij niet tevergeefs zullen zijn geweest en waarmee rekening zal worden gehouden bij het bepalen van het beleid van uw departement. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

M. le Président. — La parole est à M. Cerf.

M. Cerf. — Monsieur le Président, chers collègues, dans sa déclaration d'investiture, le gouvernement a manifesté l'intention d'assainir les finances publiques et, en particulier, le secteur de la sécurité sociale. L'assurance-maladie a, pour sa part, fait couler beaucoup d'encre et il me paraît utile, à l'occasion de la discussion du budget de la Prévoyance sociale, d'examiner une fois encore, d'une part, comment nous sommes arrivés à la situation déficitaire que nous connaissons et, d'autre part, quels sont les moyens que nous pouvons raisonnablement envisager pour y remédier.

Je voudrais rappeler d'entrée de jeu que notre pays possède un système d'assurance-maladie qui a permis le développement pour tous d'une médecine dont la qualité et les résultats sont au moins égaux à ceux enregistrés dans les pays voisins. Récemment, le précédent gouvernement, dont vous faisiez partie, Monsieur le Ministre, avait manifesté l'intention de prendre, dans le cadre d'une réforme, des mesures qui risquaient de porter atteinte à certaines données fondamentales aux yeux des médecins : il s'agissait de la liberté de choix du malade, de la liberté thérapeutique et le secret médical. Comme il s'agissait de notions qui, d'après les médecins, sont fondamentales et intangibles, il en est résulté un conflit assez grave qui eût peut-être pu être évité. Ce n'était pas, comme l'ont écrit et répété certains, les économies projetées par le gouvernement qui étaient à la base de la grève médicale. Rappelons les faits.

Le gouvernement de l'époque envisageait de réaliser cinq milliards et demi d'économies sur les honoraires médicaux. Dès novembre 1979, les organisations médicales les plus importantes estimaient que quatre milliards pouvaient être économisés sans compromettre par trop la situation mais qu'une économie supplémentaire d'un milliard et demi risquait de compromettre gravement la situation des hôpitaux, dont l'équilibre financier était et reste préoccupant. Les événements ont

confirmé ces prévisions et, d'ores et déjà, il a été admis par des experts et aussi au niveau du gouvernement que des compensations devraient nécessairement se faire sur d'autres budgets si l'on voulait maintenir pour les hôpitaux une situation plus ou moins satisfaisante.

Quoi qu'il en soit, les déclarations ultérieures du gouvernement à propos des points de déontologie, qui avaient essentiellement fait l'objet du conflit que j'évoquais il y a un instant, se voulurent rassurantes.

Par ailleurs, l'accord médico-mutuelliste récemment signé a indirectement confirmé la volonté des partenaires de ne pas toucher aux libertés fondamentales qui doivent présider au colloque malades-médecins. J'ose donc espérer que, forts de l'expérience récente, nous nous efforcerons d'améliorer l'équilibre financier de l'assurance-maladie en respectant les cadres éthiques. A cette condition, il est raisonnable de penser qu'il sera possible d'obtenir l'adhésion et la collaboration du corps médical à l'entreprise d'assainissement.

Il convient cependant de rappeler ici quelques évidences.

L'objectif d'un système d'assurance-maladie n'est pas d'assurer à tout prix l'équilibre financier d'un budget mais bien de donner aux personnes malades les soins que leur état requiert réellement et de leur permettre de vivre aussi longtemps que possible dans les meilleures conditions de santé. Si nous n'envisageons pas cette donnée fondamentale, le problème serait bien facile à résoudre : il suffirait de freiner les progrès de la médecine dans notre pays, de rationner drastiquement la dispensation de la médecine résiduelle et le tour serait joué. Personne parmi nous n'accepterait évidemment une solution aussi simpliste.

Je voudrais cependant souligner qu'en nous engageant dans la planification coercitive de l'équipement médical lourd, nous avons fait les premiers pas dans la voie du rationnement de la médecine et que nous devons veiller à ne pas nous engager trop avant dans cette politique. Il faut, d'autre part, se souvenir qu'il n'existe pas de limite naturelle à la consommation médicale. Au fur et à mesure que se développe le progrès dans une société, ses membres souhaitent échapper à toutes les formes de maladie, à toutes les vicissitudes qui surviennent avec l'âge et sont donc amenés à consommer de plus en plus de médecine. Notre objectif raisonnable doit donc être, non pas de bloquer les dépenses mais, au contraire, de maintenir leur accroissement dans des limites compatibles avec l'accroissement du PNB et de veiller à ce que chaque franc dépensé en matière de santé soit aussi efficace que possible. La lutte contre le gaspillage est possible et elle devient une nécessité absolue.

Il me paraît utile d'analyser brièvement à présent les facteurs qui ont progressivement amené l'assurance-maladie dans sa situation déficitaire actuelle. Ils relèvent de trois ordres distincts.

Il y a tout d'abord, l'inévitable expansion d'un budget médical, pour les raisons que j'ai évoquées plus haut et sur lesquelles je ne reviendrai pas. Il y a d'autre part l'attitude des gouvernements successifs depuis 1964. Il y a enfin un certain nombre d'erreurs structurelles de notre système de l'assurance-maladie qui ont pesé sur son évolution financière.

En ce qui concerne l'attitude des gouvernements depuis 1964, il faut se souvenir que le gouvernement de l'époque a voulu, très légitimement, assurer aux pensionnés, invalides, veuves et orphelins, un régime financier préférentiel dans le cadre de l'Ami. Cela consistait, d'une part, à réduire ou à supprimer les cotisations, d'autre part, à assurer une gratuité complète ou quasi complète des prestations médicales et pharmaceutiques pour ces catégories d'assurés. Sur la base des données statistiques de l'époque, la perte qui devait en résulter pour l'Inami a été évaluée et l'Etat s'est engagé à financer la différence. Au cours des années, l'évolution de la démographie et particulièrement le vieillissement de notre population, ainsi que l'évolution de la médecine ont rendu insuffisante cette subvention de l'Etat. L'Etat n'a pas réajusté son intervention, il l'a, au contraire, réduite. Pis encore, il a contraint l'Inami à emprunter pour combler les vides et pour supporter ensuite la charge de ses emprunts. De plus, lorsque l'Inami, endetté et dépourvu de trésorerie, a inévitablement augmenté les délais de paiements dus aux hôpitaux, l'Etat les a imperturbablement laissés se débattre dans des difficultés financières considérables. Ils ont dû emprunter auprès des banques aux taux que l'on sait et les charges nouvelles augmentent aujourd'hui plus encore le coût sans cesse croissant de la gestion de ces établissements hospitaliers. Comment s'étonner, dès lors, qu'il y ait un déficit ? Celui-ci a été involontairement, j'en conviens, organisé par l'Etat lui-même qui a défini les règles du jeu et qui n'a pas respecté les engagements pris.

Sa responsabilité, en cette matière, est donc importante. Elle l'est plus encore si l'on examine les structures de fonctionnement que l'Etat a données à notre système d'assurance-maladie. Ce système a été profondément modifié en 1964, au cours de négociations difficiles entre l'Etat, les médecins et les organismes assureurs.

Le compromis issu de ces négociations comportait un certain nombre de modalités dangereuses pour les financements de l'Inami et les res-



ponsables médicaux en ont, publiquement et de manière réitérée, averti leurs interlocuteurs. On ne les a pas écoutés en 1964, ni les années suivantes et la situation a continué à se détériorer.

En fait, on peut se poser la question suivante : qui, parmi les parties prenantes du système de l'assurance-maladie a intérêt à éviter la surconsommation, la surproduction ou le gaspillage ? A mes yeux, Monsieur le Ministre, la réponse est claire : personne.

Si vous le voulez bien, voyons cela d'un peu plus près en considérant le cas de chacun des trois protagonistes de l'assurance-maladie : le malade, le médecin et l'organisme assureur.

Le malade paie ou a payé des cotisations qui sont loin d'être minimales. Il désire, en conséquence, être soigné, bien soigné et bénéficier de tous les progrès diagnostiques et thérapeutiques pour autant qu'ils soient gratuits ou à peu près. S'il admet difficilement que l'on veuille faire des économies lorsqu'il s'agit de sa santé, on peut difficilement lui donner tort.

Dans ce domaine, par exemple — et c'est là une des raisons de la programmation plus ou moins coercitive de l'équipement lourd —, nous voyons se développer une véritable demande de la part des patients en matière d'examen diagnostiques au scanner et à laquelle il est difficile, au médecin, de résister.

Le malade découvre rapidement les avantages du tiers payant, de la prescription magistrale qui lui coûte moins cher alors qu'elle coûte plus cher à l'assurance, du traitement en hôpital, moins coûteux encore pour lui que le traitement à domicile, alors qu'en fait, pour un même type de traitement, l'hospitalisation coûte de cinq à dix fois plus à l'Inami que le traitement à domicile.

Dans certains cas, le patient devient surconsommateur de la médecine pour des raisons diverses, souvent psychologiques, mais aussi sociales. Il suffit, en effet, de se rappeler les multiples petits événements de la vie courante pour lesquels un certificat médical, une attestation ou des documents médicaux sont exigés.

A côté d'une indéniable surconsommation, il existe, pour des raisons culturelles ou sociologiques, des gens relativement nombreux encore, qui sous-consomment la médecine et consultent le médecin trop tard, lorsque les ravages de la maladie sont déjà très avancés.

Le problème est donc particulièrement complexe et mérite d'être étudié de manière plus approfondie. D'aucuns pourraient rétorquer qu'on ne surconsomme pas seul. En effet, compte tenu du système en vigueur, il faut pour surconsommer être deux et cela nous amène tout naturellement à considérer le cas du médecin.

Le but fondamental poursuivi par le médecin est de soigner, de guérir ou à tout le moins de soulager le malade dont il entend être à la fois l'ami et le confident. L'intérêt personnel du malade doit, à ses yeux, primer toute autre considération et chaque fois que c'est matériellement possible, il estime devoir mettre en œuvre toutes les ressources de la médecine pour assurer la sauvegarde de la santé de son patient. C'est pourquoi le médecin traitant ne sera jamais, je dis bien jamais, le gardien des finances de l'Inami ou le gendarme de la société à l'égard de malades éventuellement abusifs.

Il y a, en l'occurrence, une incompatibilité qui résulte et de la mission de base du médecin, et de sa formation académique.

Sans être un surproducteur délibéré ou abusif d'actes médicaux, le médecin aura toujours tendance, dans le cadre actuel de l'exercice de la médecine, à préciser son diagnostic et à peaufiner son traitement en multipliant certaines prestations. Son comportement ne sera guère différent selon qu'il travaille à l'acte ou de manière forfaitaire. Il est pourtant indéniable qu'il existe des cas de réelles surproductions médicales qui se rencontrent surtout dans deux types d'éventualités.

Il peut y avoir surproduction médicale — ce qui est regrettable — lorsque le nombre de médecins est trop élevé par rapport au chiffre d'une population donnée. Estimant alors qu'il gagne mal sa vie, le médecin aura inévitablement tendance à multiplier les actes médicaux. Ceci est une constatation, une explication; ce n'est nullement, de ma part, une justification.

On peut aussi assister à une surproduction médicale lorsqu'une institution médicale, qu'il s'agisse d'un hôpital ou d'une polyclinique, connaît des difficultés financières. En effet, le gestionnaire de l'institution aura alors tendance à exercer une pression sur ses employés-médecins afin qu'ils atteignent un volume d'activités permettant d'équilibrer le budget de l'institution. A l'heure actuelle, ces cas sont relativement fréquents puisque nombre d'hôpitaux connaissent des difficultés financières. Il est inutile de vouloir se leurrer ou nier certaines évidences.

Le troisième partenaire de l'assurance-maladie est l'organisme assureur à propos duquel on peut également se demander s'il a intérêt à voir se faire des économies.

La situation est parfaitement ubuesque, et je pèse mes mots. Le législateur — et là, chers collègues, je crois que nous devons battre notre

coupe — a prévu que le financement des frais de gestion des organismes assureurs serait proportionnel aux sommes payées pour les prestations effectuées en faveur de leurs affiliés. En d'autres termes, plus on dépense, plus la mutualité gagne, sans que sa responsabilité dans l'équilibre financier soit le moins du monde impliquée puisque cet organisme n'est qu'un intermédiaire entre patient ou prestataire de soins d'une part et l'Inami d'autre part.

Il ne s'agit pas de sommes dérisoires. En effet, les frais de gestion de l'ensemble des organismes assureurs s'élèvent actuellement à quelque neuf milliards de nos francs.

Mais ce n'est pas tout. L'ubuesque atteint son comble lorsqu'on constate que les seules personnes habilitées à exercer un contrôle, en particulier en ce qui concerne l'invalidité, sont les médecins-conseils des mutuelles. Ainsi donc, lorsque ces médecins, qui sont des employés de ces mutuelles, exercent strictement leur contrôle et s'efforcent de réduire les dépenses inutiles, ils font perdre de l'argent à leur employeur. Mieux, s'ils se montrent plus stricts qu'un collègue d'une mutualité voisine, ils feront perdre des affiliés à leurs employeurs. Ceci n'est pas une hypothèse d'école. Ces cas se sont produits. Il est bien évident que les médecins-conseils qui ont agi de pareille manière n'ont pas tardé à perdre leur situation. Le contrôle à ce niveau s'avère donc largement déficient, pour ne pas dire inopérant.

Au total, nous connaissons depuis des années un système d'assurance-maladie dans lequel personne n'a réellement intérêt à ce que l'on évite les dépenses inutiles. C'est le règne de l'irresponsabilité à tous les niveaux.

Dès lors, si l'on veut non pas bloquer les dépenses de l'assurance-maladie à leur niveau actuel — j'ai dit que c'était scientifiquement et humainement impossible — mais tout au moins en modérer la progression, point n'est besoin de bouleverser complètement un système qui, par ailleurs, s'est révélé utile et bienfaisant.

Il est indispensable de rétablir à tous les niveaux la notion de coresponsabilité avec le système, notion qui n'existe pas actuellement au niveau du malade.

Il faut encore décourager certaines formes de surconsommation. Si je suis ouvert à toutes les formules que l'on peut imaginer — et M. Petit, à l'époque, en avait imaginé quelques-unes dans son rapport —, la seule qui me paraisse immédiatement réalisable consiste à maintenir, ou à rétablir jusqu'à un certain point, une certaine coresponsabilité financière du malade, si désagréable que cela puisse paraître. Cette coresponsabilité devra, bien sûr, être modulée de manière à ne jamais être écrasante. Elle devra néanmoins être généralisée.

Au niveau des médecins, il convient de veiller, à l'instar des pays voisins, à ce que leur nombre ne soit pas excessif par rapport à la population à soigner. J'y ai déjà fait allusion. Si la coresponsabilité financière du malade incitera, dans la plupart des cas, le médecin à éviter certaines formes de surproduction, des excès peuvent néanmoins persister. Le système des profils imaginé comme forme de contrôle pourrait dès lors jouer un rôle bienfaisant. Le but visé sera de s'efforcer, par l'informatique et pour une matière assurément délicate, de définir certaines normes et de pouvoir, à un moment donné, y rapporter, à titre comparatif, l'activité de chaque praticien pris individuellement.

Je ne vous le cacherai pas, je ressens malgré tout un certain scepticisme quant aux résultats d'une telle méthode. D'autres pays comme le Canada l'ont essayé avec des résultats discutables. Cependant, l'expérience vaut la peine d'être tentée. Si l'on veut obtenir des analyses et des conclusions correctes, il faudra, c'est évident, procéder non à un seul type de profil mais à plusieurs : le profil du médecin prestataire, le profil du médecin prescripteur dans la mesure où ce n'est pas toujours celui qui prescrit un acte qui l'exerce, le profil des institutions, le profil du malade dans un certain nombre de cas, et même celui de la maladie dans la mesure où les normes permettraient de déboucher sur des conclusions valables.

Il n'en reste pas moins que ce type d'expérience auquel nous sommes convenus de nous livrer dans ce pays, mérite d'être suivi et poursuivi.

Par ailleurs, si l'on veut assainir la situation des organismes assureurs, il convient d'en modifier le financement. Ce financement devrait être basé non sur le montant global des dépenses, mais sur le nombre des affiliés. En effet, il n'y a guère de rapport entre l'augmentation du nombre des analyses biologiques par exemple et par conséquent des dépenses, et les frais de gestion réels des mutualités.

Quant au contrôle médical qui doit s'exercer au niveau du système d'assurance, il devrait se caractériser par une indépendance totale qu'il ne possède pas à l'heure actuelle. Les médecins-conseils des mutualités sont et resteront inefficaces pour les raisons que j'ai exposées voici quelques instants. Il conviendrait davantage qu'ils soient des fonctionnaires d'Etat appartenant à un organisme de contrôle complètement indépendant.



Au total, Monsieur le Ministre, si l'Etat respectait les obligations qu'il s'est librement imposées depuis 1964 et si les réformes simples que j'ai proposées étaient appliquées, les problèmes financiers de l'Inami s'en verraient, j'en suis persuadé, sérieusement améliorés. La réalisation de ces mesures pourrait s'effectuer dans un délai extrêmement court. Cela dépend de la volonté politique, mais c'est ici que le bât blesse !

Votre gouvernement, quoiqu'il dispose d'une très large majorité, nous apparaît bien démuni et bien faible. Je crains qu'à l'instar de ses prédécesseurs, il ne manifeste guère cette nécessaire volonté politique. C'est l'avenir qui nous le dira.

En attendant, je serais très heureux de connaître votre avis sur les quelques considérations que je viens de vous soumettre.

Avant de quitter cette tribune, je formulerai une dernière réflexion. Je me suis efforcé de faire brièvement un exposé aussi objectif que possible, mais relativement froid et neutre.

Je voudrais cependant rappeler que pour un faux malade, abusif et surconsommateur, il y en a dix, vingt ou cent qui sont de vrais malades; que pour un médecin surproducteur, il y en a dix, vingt ou cent qui s'efforcent d'exercer leur profession de leur mieux, en conscience et malgré toutes les difficultés rencontrées quotidiennement. En matière d'assurance-maladie, au-delà des tableaux, des statistiques, des bilans financiers, des comptes de profits et pertes il y a, sous-jacente, une somme immense de douleurs, de souffrances de toutes sortes, de chagrins et de deuils. L'oublier, ne fût-ce qu'un instant, serait manquer à un élémentaire devoir d'humanité et de fraternité. *(Applaudissements sur divers bancs.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Deleecq.

De heer Deleecq. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, wegens de werkzaamheden van de commissie voor de Herziening van de Grondwet is het mij tot nog toe niet mogelijk geweest hier de bespreking van de begroting van Sociale Voorzorg bij te wonen, wat mij oprecht spijt, en waardoor het mij moeilijk wordt om herhalingen te vermijden.

Mijnheer de Minister, ik zal een nogal strenge taal spreken en met nadruk onderstrepen — een alarmkreet ga ik niet slaken; dit is al zo vaak gebeurd — dat de hier vaak geciteerde cijfers op de leiders van de publieke opinie niet de ontstellende indruk maken die ze verdienen. Waarschijnlijk overtreffen ze de verbeeldingskracht.

Het gecumuleerd tekort in de ziekteverzekering bedraagt circa 45 miljard. Hoeveel het juist is blijkt men niet te weten, maar dat heeft minder belang.

Voor de pensioenen blijken er voor volgend jaar 25 miljard bijkomende staatssubsidies nodig te zijn.

In de sector van de zelfstandigen is er een gecumuleerd tekort van 27 miljard.

Die cijfers tarten alle verbeelding.

De moeilijkheden waarmee wij worden geconfronteerd zijn drievoudig. Het zal u straks duidelijk zijn wat ik daarmee bedoel.

Er is ten eerste de ondoelmatigheid van het sociale-zekerheidssysteem in zijn geheel, in die zin dat wij veel onnuttige uitgaven doen — ik neem die formulering niet terug — en wij daarnaast een brede vorm van relatieve armoede niet kunnen wegnemen.

Ten tweede, is er de administratieve ontoereikendheid van het systeem. Het systeem is zeer complex en het is vaak zeer moeilijk om zijn rechten te verkrijgen, vooral voor de zwaksten.

Ten derde, zijn er de financiële problemen die de jongste tijd zeer dikwijls ter sprake zijn gekomen.

Mijnheer de Minister, ik vraag u met nadruk dat bij de komende hervorming van de sociale zekerheid, waaromtrent bepaalde berichten onze hoop opnieuw hebben doen oplaaien, deze drie facetten van de ondoelmatigheid worden bekeken; niet alleen de financiële problemen.

Mijn onrust en de bezorgdheid van veel leden van de CVP-fractie spruiten voort uit het feit dat wij bij de noodzakelijke besparingen de essentiële rechten uit het oog zouden kunnen verliezen van hen die in de huidige omstandigheden nog te weinig krijgen.

Ik vraag ook aandacht voor de administratieve hervorming en om dit te staven moge ik een eenvoudig voorbeeld geven. De sector van de minder-validen is waarschijnlijk de meest verwarde van ons hele wetsbestel. U weet beter dan ikzelf dat men sedert vele jaren bezig is met de hervorming van de desbetreffende wetgeving.

Bij het streven naar vereenvoudiging van deze wetgeving botst men op een bepaald onvermogen om tot drastische hervormingen over te gaan. Het woord « onvermogen » is hier juist gekozen omdat op

congressen en in studieboeken vaak mooie verklaringen worden afgelegd, maar dat in de politiek zelf men zich beperkt tot verbalisme en dat men in België, evenmin als in andere westerse landen niet in staat blijkt te zijn om uit de situatie van onvermogen te geraken.

Wat de financiële situatie betreft, hebben wij nu het punt bereikt waarop het licht duidelijk op rood staat. We spreken er reeds jaren over. Nu is het dus zover. Het argument dat de failliet van de sociale zekerheid te wijten is aan de vermindering van de staatssubsidies die in dit Parlement werden goedgekeurd, is geen valabel argument, omdat de Staat zelf in grote budgettaire moeilijkheden verkeert en het hier slechts om een verplaatsen van het probleem gaat. Op deze situatie hebben wij voor een groot deel geen vat omdat er wat de uitgaven betreft bepaalde gewichten spelen. Ik denk bijvoorbeeld aan het gewicht van de bejaardheid, van de pensioenen, dat wij niet kunnen verlichten en waar geen besparingen mogelijk zijn.

Men spreekt de jongste tijd veel over het verlagen van de pensioenleeftijd. Ik meen dat dit probleem opnieuw moet worden bekeken. Het zou logischer zijn de pensioenleeftijd te verhogen. Het is te betwijfelen of wij de bejaarden mogen opofferen ten gunste van de jeugd en of dit goede resultaten heeft op het gebied van de tewerkstelling. Mijns inziens wordt een gepensioneerde niet vervangen door een jongere. Het mechanisme is veel ingewikkelder.

Ik moet u niet spreken over het gewicht van de werkloosheid. Ik heb reeds bij de bespreking van een andere begroting gepleit opdat zou worden overgegaan van een beleid van werkloosheid naar een beleid van werkgelegenheid. Wij doen — in zekere zin — te veel voor de werkloosheid en veel te weinig voor de werkgelegenheid.

In de sector van de ziekteverzekering werden de jongste maanden gunstige resultaten bereikt. Het is evident dat er een overconsumptie of, beter gezegd, een verkeerde consumptie is. Er zijn dus enerzijds de gewichten en anderzijds is er de noodzaak om met beperkte middelen te werken. Ik ben ervan overtuigd dat te allen prijze moet worden vermeden, omwille van de goede economische gang van zaken, dat de bijdrage van de ondernemers ten gunste van de sociale zekerheid wordt verhoogd. Derhalve worden wij gedwongen over te gaan tot een grotere selectiviteit in heel het systeem van de sociale zekerheid. Wij leven boven onze stand. Er zullen prioriteiten moeten worden bepaald en de sociale zekerheid zal moeten worden gericht op de waarachtige noden. Dat wordt al jaren gezegd en iedereen is het hiermede eens. Het ogenblik is nu gekomen om aan deze eenvoudige uitspraak, ook in het politiek bedrijf, de nodige consequenties te verbinden.

Ten aanzien van de degenen die dit verkeerd zouden kunnen verslaan wil ik stellen dat er niet te allen prijze besparingen moeten worden gedaan en zeker geen besparingen die in vaste procenten worden uitgedrukt. Wij zijn niet voor het terugdraaien van het systeem en wij zijn ook niet voor sociale afbraak. Soms worden mijn opvattingen ter zake in die zin geïnterpreteerd. Daar is hoegenaamd geen sprake van.

Wij moeten echter wel de moed hebben, over te gaan tot een rationalisatie. Dat wil zeggen, opnieuw de zin van elke soort uitkering van de sociale zekerheid gaan bekijken, zowel op sociaal als op economisch vlak.

Ik richt mij hier in het bijzonder tot de sociale partners; ik heb geen andere gelegenheid om dit te doen. Er zal moeten worden gehandeld en gesneden in de sociale sector. Men zal de volgende weken en maanden vaak de uitdrukking « sociale afbraak » gebruiken. Wij zullen waarschijnlijk sociale spanningen meemaken. U weet aan welke zijde ik sta in deze aangelegenheid. Het essentiële is de toekomst van nu tot 1985 te vrijwaren. Indien de politieke verantwoordelijken en de sociale partners niet bereid zijn om werkelijke veranderingen over te gaan en af te zien van sommige eisen die zij zouden kunnen stellen en indien zij niet bereid zijn sommige verworvenheden uit betere tijden zelfs af te staan, evolueren wij regelrecht naar wat men met een mooie, maar zeer juiste Franse uitdrukking noemt « la société bloquée », een samenleving waar nog weinig verandering kan komen. De afwezigheid van handelen zal ten nadele zijn van degenen die niet over sociale organisaties of politieke stootkracht beschikken om hun op het ogenblik lage uitkeringen in het kader van de hervorming van de sociale zekerheid te zien verhogen.

Ik geef enkele meer concrete gedachten ter overweging.

Ten eerste, in het kader van de hervorming van de sociale zekerheid moeten de laagste uitkeringen voorrang blijven krijgen. Zelfs in tijden van zeer grote tekorten moet dit nadrukkelijk worden gezegd. Andere collega's hebben hierover meer concrete dingen gezegd.

Ten tweede, moeten wij ons sociale-zekerheidssysteem selectiever maken. Twee jaar geleden heb ik hierover op deze tribune uitvoerig gesproken. Hoe kunnen wij dit doen ? Een bijzonder antipatieke,

maar zeer rechtvaardige maatregel is de gelijke inkomens gelijk te belasten. Dit betekent dat de sociale-zekerheidsuitkeringen integraal belastbaar zouden worden gemaakt, dus zonder de thans nog bestaande afwijkingen. In een gezin waar een inkomen uit arbeid en een inkomen uit sociale zekerheid bestaat, zou op die manier op een strikt rechtvaardige wijze een stuk worden teruggenomen dat door de gemeenschap opnieuw op een andere plaats kan worden gebruikt.

Wij zouden een aantal cumulatiereregelingen moeten in toepassing brengen. Hierover werd enkele dagen geleden in de commissie gesproken. Wij moeten overgaan tot het bepalen van maximumbedragen. In 1978 werden met betrekking tot deze aangelegenheid in de programmawet bepalingen opgenomen, waarvan de uitvoering mij onbekend gebleven is. Ik heb het hier over de plafonnering van de pensioenen in de openbare sector. Ik weet wel dat zulks niet uw politieke verantwoordelijkheid is, Mijnheer de Minister. Maar in het raam van de hervorming van de sociale zekerheid vraag ik eveneens een grotere selectiviteit in de sector van het overheidspersoneel. In deze sector worden immers gunstiger uitkeringen toegekend dan in de sector van de zelfstandigen en in de sector van de werknemers. De lasten hiervan worden op een haast onzichtbare wijze door de gemeenschap gedragen. Dit is geen aanval op de rechten van het overheidspersoneel. Maar in die sector bestaan grote ongelijkheden en onzichtbare tekorten, met een weerslag op gans het sociale-zekerheidsbeleid.

Ten derde, zullen wij met prioriteiten moeten werken, wat in klare taal betekent dat wij niet voor iedereen evenveel zullen kunnen doen. Daarbij kan ook gedacht worden aan een verschuiving van de bijdragen. Wij mogen niet rigide blijven vasthouden aan bepaalde bijdragen die in bepaalde kassen moeten terechtkomen, zonder verdere verandering. Al wat ik zeg is voor kritiek vatbaar en zal bekritiseerd worden maar ik word gedreven door een grote bezorgdheid om de toekomst. Ik weet dat wij tot een herverdeling tussen de verschillende sectoren van de sociale zekerheid moeten overgaan. In verband met de prioriteiten zal de gedachte van de welvaartvastheid aan een nieuw onderzoek moeten worden onderworpen. De wet van 1974 is de laatste genereuze wet van de gouden tijd geweest. Op dat ogenblik was dat een voortreffelijk systeem waardoor alle mensen, ook de niet-actieven, automatisch deelden in de vooruitgang van de welvaart waarvan de actieven konden profiteren. Wanneer wij thans aan zulk systeem vasthouden, dan leidt dat tot zeer grote uitgaven waarvan de voordelen vaak terechtkomen op plaatsen waar zij sociaal minder te verantwoorden zijn.

Ik pleit ervoor — en in de jongste jaren is dit zo reeds gebeurd — dat de welvaartvastheid wordt verwezenlijkt voor de totaliteit van de begunstigten van de sociale zekerheid maar niet voor de individuen. Dit betekent dat men met forfaitaire bedragen of met bedragen beperkt tot een bepaald maximum moet werken waardoor de laagste inkomens verhoudingsgewijze meer krijgen dan de hoogste.

Een vierde suggestie: binnen het raam van de komende hervorming — ik heb dit ook reeds ter sprake gebracht bij de behandeling van de begroting van Arbeid — zou een ernstig gesprek moeten worden gevoerd over het bedrog en het oneigenlijk gebruik. Indien er bedrog is, dan moet dit radikaal worden bestreden in alle sectoren van de sociale zekerheid. Dit mag en moet worden gezegd om het systeem zelf van de sociale zekerheid in zijn grondslagen te vrijwaren.

Ten vijfde, naast de financiële hervorming moet evenzeer gedacht worden aan de hervorming van de wetgeving en van de administratieve structuren wat de harmonisatie en de vereenvoudiging van de wetgeving inhoudt. Ik moge daarbij verwijzen naar het wetsvoorstel dat ik heb ingediend, dat door de Senaat reeds werd aangenomen, en thans als ontwerp van wet aanhangig is bij de Kamer van volksvertegenwoordigers. Het inschakelen van databanken en computer is ook zeer belangrijk omdat wij daarbij zullen overgaan tot het aanbrengen van een beleids- en beheersstructuur die gedurende de eerstvolgende tien of twintig jaar dominant zal zijn voor het beleid in deze sector.

Mag ik u nogmaals herinneren aan een belangrijk punt, namelijk de wetgeving voor de minder-validen?

Tenslotte is er nog een zesde punt, voor mij een uitgemaakte en essentiële zaak. De lasten van de sociale zekerheid die op de ondernemingen drukken, mogen niet worden verhoogd. De motieven die ik hiervoor heb, hoef ik niet nogmaals in te roepen. De loongrens moet wel hetzij afgeschaft worden, hetzij op een hoog maar redelijk bedrag worden vastgelegd. Ondanks het ontwikkende advies van de Nationale Arbeidsraad moet toch verder gedacht worden aan het relatief ontlasten van de arbeidsintensieve ondernemingen. Naar mijn overtuiging is het duidelijk dat de bijdragen voor de sociale zekerheid op het ogenblik een belasting op de arbeid zijn en het belasten van de factor arbeid moet men precies vermijden.

Mijnheer de Minister, dit waren enkele beschouwingen. Ik wens u succes en ik zeg u onze steun toe bij uw nieuwe taak. Tevens wens ik u de nodige verbeelding om ze tot een goed einde te brengen. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan minister D'Hoore.

De heer D'Hoore, Minister van Sociale Voorzorg. — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, de rapporteur heeft mij geholpen om mijn stiel wat te leren. Ik heb zijn uitstekend rapport niet alleen doorbladerd, maar ik heb het aandachtig gelezen en werd daardoor opnieuw wat wegwijs in de belangrijke, maar moeilijke sector van sociale voorzorg.

Ik verontschuldig mij bij voorbaat omdat ik niet op alle vragen een antwoord kan verstrekken. In de meeste gevallen kan ik dat wellicht wel, maar de tijd ontbreekt mij toch om hier gedetailleerd op al deze belangrijke punten in te gaan.

Ik neem mij voor schriftelijk te antwoorden op een aantal vragen.

Andere uiteenzettingen hadden eerder de bedoeling wenken te geven waar de regering en ikzelf in de loop van de komende weken en maanden rekening mee zouden moeten houden. Ik ben daar zeer dankbaar voor, maar daarop zal ik vanzelfsprekend ook niet antwoorden.

Ik neem mij voor ten eerste de algemene situatie te schetsen, ten tweede te spreken over de stand van de raamwet, ten derde over de besparingen op korte termijn, ten vierde over de belangrijke sector van de ziekteverzekering, ten vijfde over het gehandicaptenbeleid, ten zesde over gezinsproblemen en tenslotte over nog wat allerlei, waarin toch wel belangrijke zaken schuilgaan.

Als ik de meest recente cijfers nog eens bekijk van de evolutie van het bruto nationaal produkt en daarnaast van de evolutie in de sector van de sociale zekerheid, vergeleken over een periode van tien jaar, dan stel ik vast dat het bruto nationaal produkt tussen 1968 en 1978, 2,9-maal is toegenomen, de bijdragen in de sector 3,9-maal en de staatstoelagen in deze sector 6-maal.

Daar stellen wij principiële vragen bij. Van meet af aan verklaar ik dat de huidige regering, en ik in het bijzonder, niet zullen aanvaarden dat men zou raken aan de substantie en de echte verworvenheden van het stelsel. Dat is meteen een antwoord op de fundamentele vragen van de heren Kuylen en De Rore.

Toch moet men aan de gemeenschap vragen wat men wil voor de toekomst. De gemeenschap, dat zijn allereerst wij, in het Parlement, dat is de bevolking en dat zijn de vertegenwoordigers van de bevolking, namelijk de sociale gesprekspartners.

Samen zullen wij in de loop van de komende dagen en weken moeten uitmaken welke inspanningen wij daarvoor in de toekomst willen opbrengen. Ik zal straks de kans hebben daarop terug te komen.

Ik ben geen voorstander van een rigide systeem. Ik pleit niet voor een vast bedrag of een vaste relatie met bijvoorbeeld het bruto nationaal produkt. Kijkend naar de evolutie van de voorbije jaren, zelfs uitgaand van 1944, denk ik persoonlijk dat wij in België steeds met een zeker pragmatisme tewerk zullen moeten gaan. Dit pragmatisme is geen principeloosheid. Wij zullen er stevig op staan dat de echte principes die aan de basis liggen van ons stelsel zullen worden gerespecteerd.

Hierop inpikkend, wijs ik erop dat in het regeerakkoord een aantal fundamentele zaken worden gezegd, de heer Peeters zegt vaag en inhoudsloos, ik zeg namens degenen die dag na dag begaan zijn met deze sector, zeer concreet en zeer precies.

Het zijn dezelfde principes die ik mij voorneem in het raamakkoord in te schakelen en aan het Parlement ter bespreking voor te leggen. Alvorens daarop in te gaan, wil ik nog even inpikken op het fundamenteel pleidooi van de heer Peeters.

Ik behoort niet tot degenen die menen dat het eerste objectief van de sociale wetgeving zou zijn, herverdelend te werken. Ook daar wil ik geen misverstand laten bestaan. U zult in het regeerakkoord duidelijk terugvinden dat de hervorming van de sociale zekerheid onder meer het herverdelend effect zou moeten kunnen bevorderen. Ik geloof nochtans dat, zoals door verschillende sprekers werd gezegd, en wat ook de zin was van het betoog van de heer Deleeck, tenzij ik hem verkeerd heb begrepen, dat wij vooral naar de fiscaliteit moeten grijpen wanneer wij spreken over herverdeling. Dit betekent niet dat de sociale wetgeving geen herverdelend effect zou hebben. Integendeel denken wij onder meer aan het invoeren van loongrenzen. Het basisbeginsel en uitgangspunt is niet langer sociale bijstand maar wel sociale zekerheid en verzekering. Dit wil zeggen, dat indien men als persoon of als gezin in een bepaalde situatie zou terechtkomen, ervoor wordt gezorgd dat het risico kan worden gedekt dank zij de solidariteit. Hierin steekt vanzelfsprekend een herverdelend element.

De principes die ook morgen, aan de basis moeten liggen van de hervorming van de sociale zekerheid, vindt men terug op de bladzijden 14 en 15 van het verslag van de heer Claey's. Ik zou die graag bevestigen, maar zoals de heer Kuylen, stel ik daarbij ook enkele vragen. Ik denk hier onder meer aan punt 4 waar wordt gezegd dat «de» grenzen



zullen worden gerespecteerd zoals zij nu bestaan. Dit is een tikfout. Wij moeten lezen : « De hervorming moet grenzen behouden voor de sociale uitkeringen. »

Sommige principes die daar worden opgesomd, zijn niet heel duidelijk. Terecht rijst de vraag wat men dient te verstaan onder « huidige peil van de inkomsten ». Betekent dit dat men zowel op het stuk van de bijdragen als op het stuk van de fiscale tussenkomsten, geen wijziging in min of meer zal aanvaarden ? Betekent dit dat deze inkomsten zullen worden aangepast aan de stijging van de index, aan de evolutie van het bruto nationaal produkt, van de welvaart of van welke norm dan ook ? Hierop kan inderdaad commentaar worden gegeven en wij zullen in de loop van de komende weken in de Senaat hierover van gedachten kunnen wisselen.

In elk geval moeten in het voorontwerp van de raamwet een aantal principes worden opgesomd. Ik denk onder meer aan het feit dat men niet het begrip « staat van behoefte » zal invoeren. Dit moet vanzelfsprekend genuanceerd worden benaderd. Het betekent niet dat geen enkel voordeel, verleend in het kader van de sociale wetgeving in de ruime zin van het woord zou kunnen worden gekoppeld aan bijkomende voorwaarden zoals dit nu het geval is onder meer voor studietoelagen en voor bouwpremies, niet behorend tot de sector van de sociale zekerheid, doch wel deel uitmakend van het sociaal beleid in de ruime zin van het woord.

Dat de indexaanpassing en de koppeling aan de welvaart zouden worden behouden, zoals de heren Vangeel en Deleecq hebben opgemerkt, betekent niet dat het hier gaat om een blind systeem en dat men niet aan andere formules zou kunnen denken, zoals forfaitaire bedragen of maximale bedragen.

Het principe van de gelijkheid van man en vrouw werd eveneens ingeschreven. Het pleidooi voor de emancipatie van de man zal in mij nog steeds geen echte voorstander vinden omdat ik ervan overtuigd ben dat de ongelijkheid nog schreeuwend in de andere richting gaat. Het volstaat te kijken naar de samenstelling van deze Hoge Vergadering... (*Ironisch protest op verschillende banken.*)

Ik dacht, Mijnheer Vangeel, dat u op een bepaald ogenblik zou zeggen dat het onrechtvaardig is dat vrouwen meestal langer leven dan mannen en wellicht dus ook langer en gelukkig hun pensioen kunnen genieten. Ik heb nochtans uw beschouwingen in verband met de pensioenloopbaan goed begrepen. Sta mij toe er enkel als boutade aan toe te voegen dat er voor mij hoofdzakelijk aan de andere kant iets moet worden rechtgezet want dat de scheefgetrokken toestanden vooral nog aan één kant bestaan.

**De heer Vangeel.** — Inderdaad, in de berekening van de pensioenen, Mijnheer de Minister, maar dat hangt samen met de lonen en niet met de pensioensector.

**De heer Dhoore,** Minister van Sociale Voorzorg. — Er is voorts het principe van het uitschakelen van discriminaties. Er werden in verband met het stelsel van de dienstboden door de heren Claeys, Vergeylen en Vannieuwenhuyze verschillende vragen gesteld. Ik verwijs ter zake naar het regeerakkoord waarin een passus over het uitschakelen van discriminaties voorkomt. In een raamwet moet een algemene formule worden ingebouwd waarin duidelijk wordt bepaald dat geslacht, leeftijd, beroep enzovoort, geen aanleiding mogen geven tot een ongelijke behandeling in het kader van de sociale zekerheid.

Er bestaat in het kader van deze principes, Mijnheer Kuylen, het probleem van de financiering. Wij zouden daarover ernstig moeten kunnen praten. Over wat precies bedoeld wordt met de solidariteit tussen zwakke en sterke sectoren, zou er meer duidelijkheid moeten komen. Wij moeten de solidariteit inbouwen langs de weg van een andere inningsgrond dan die welke nu bestaat. De Nationale Arbeidsraad heeft gezegd dat dit verder moet worden bestudeerd en ik heb erop aangedrongen dat hiermee zo spoedig mogelijk een aanvang wordt gemaakt. Ik weet zeer goed dat het niet gemakkelijk is. Wij hebben in andere omstandigheden gedebatteerd over andere principes, namelijk over de toegevoegde waarde, de energie enzovoort. Wij moeten trachten in verband met deze problemen verbeeldingskracht op te brengen om een gemoduleerde bijdrage in te voeren in de toekomst, derwijze dat de arbeidsintensieve bedrijven niet noodzakelijkerwijs worden « gestraft ». Ik wil niet zo ver gaan te beweren dat de faillissementen bijvoorbeeld in de textielsector daar aan te wijten zijn. Maar deze solidariteit zou wel geconcretiseerd moeten worden langs de weg van de inning van de bijdragen. Wij menen dat een globale bijdrage kan worden vastgesteld en dat op een bepaald ogenblik de loongrenzen kunnen verdwijnen. Dit kan niet allemaal ineens gebeuren, maar langs deze weg kunnen wij komen tot een grote solidariteit in de economische sectoren die daarna kan worden doorgetrokken naar de sectoren van de sociale zekerheid zelf. Op het precieze punt dat de heer Delpérée heeft aangehaald zal ik straks terugkomen.

Het is ook belangrijk dat in verband met deze principes het probleem van de informatie wordt behandeld en, ruimer, het probleem van de databanken aan bod komt. Immers, dit kan voor ons een operationeel middel zijn om vlugger in te grijpen in gewijzigde situaties waar wij nu dikwijls met de handen in het haar zitten.

De mogelijke gelijkstelling van de deeltijdse arbeid en de daarmee verband houdende problemen inzake de sociale zekerheid zouden in de raamwet moeten kunnen worden opgenomen. Ook het probleem van de cumulatie in de brede zin van het woord — er werd gisteren door senator Vangeel voor gepleit in de commissie en ook vandaag in openbare vergadering — moet fundamenteel worden opgelost. Dit betekent niet dat wij in deze raamwet een alibi zien om inmiddels geen enkel concreet probleem aan te pakken.

Tot daar de situering van wat in de komende weken en maanden actief moet worden aangepakt. Dit zal worden geconcretiseerd in de eerste plaats door een ontwerp van raamwet dat binnen kort in de Senaat zal worden ingediend.

Plusieurs orateurs, dont notamment MM. Delpérée, Kuylen et De Rore, ont posé des questions à propos de la procédure et du calendrier.

Avec mes collaborateurs, j'ai préparé un document de travail. Le gouvernement a pris connaissance lundi de la première partie de ce projet, en poursuivra l'examen demain matin et aura l'occasion, je l'espère, de terminer une première lecture.

Entre-temps, dans le cadre des contacts bilatéraux, je rencontrerai, cet après-midi encore, un des interlocuteurs sociaux, à savoir les syndicats.

Je compte d'ailleurs, avant mardi prochain, prendre contact avec tous les interlocuteurs sociaux de façon à pouvoir, le 11 juin, soumettre un texte valable au gouvernement qui pourrait ainsi terminer l'examen de cet avant-projet pour le 18 juin au plus tard.

A ce moment le texte serait transmis au Conseil d'Etat, mais sans attendre l'avis de celui-ci, j'ai proposé hier, de commencer immédiatement la discussion en commission du Sénat. Après que le Conseil d'Etat eut rendu son avis, le document serait adapté, soumis à la signature royale et le texte du projet de loi pourrait être transmis au Sénat à la fin du mois de juin ou au début de juillet.

Si le Sénat marquait son accord, ce calendrier nous permettrait de terminer, en commission, la discussion du projet vers le 10 juillet, et d'en entamer l'examen en séance publique, soit avant, soit tout de suite après la fête nationale.

Tel est du moins mon désir, mais tout dépend de l'organisation des travaux du Sénat.

Bien entendu, si la Haute Assemblée ne pouvait marquer son accord sur ce calendrier, je poserais la question à la Chambre. Mon souhait est que ce projet soit voté, non seulement en commission, mais également en séance publique, dans une des deux Chambres, au moins.

Ce n'est que lorsque la loi sera votée dans les Chambres que, sur base de ces principes, Monsieur Delpérée, le problème devra être examiné secteur par secteur.

Vous avez dit, à juste titre, que les trois secteurs qui doivent être examinés de toute urgence et par priorité sont les pensions, le chômage et l'assurance maladie-invalidité.

Heureusement ils dépendent de trois ministres différents : M. De Wulf, pour le chômage M. De Croo, pour les pensions et moi-même, pour l'assurance maladie-invalidité. Cela nous permettra donc d'examiner en même temps les trois secteurs.

Inderdaad, Mijnheer Van Herreweghe, komt men in elke sector bij prioriteit bij de pensioenen terecht. Ik ga akkoord dat men dit probleem dringend en ten gronde moet onderzoeken met het oog op het vrijwaren van de regimes in de toekomst.

Ik heb zorgvuldig nota genomen van de verschillende opmerkingen die u hebt gemaakt, ten gronde zowel als met betrekking tot de structuur. U hebt nog andere suggesties gedaan meer speciaal over de werking van de RROP maar ook in verband met de hele structuur, de administratieve aanpak en het kader waarmee men moet werken. Dit lijkt mij uitermate belangrijk.

Zoals de heer Deleecq deed opmerken zou men de verschillende pensioenstelsels niet alleen moeten vergelijken maar ook zorgen voor « harmonisatie », niet alleen in de openbare sector maar ook in de privé-sector; het sociaal pensioen, waarover de heer Delpérée het had.

Ik ga akkoord met de heer Vangeel dat dit onderzoek moet kunnen worden doorgetrokken tot zelfstandigen en de openbare sector. Immers de regeringsverklaring handelt ook over het sociaal statuut van de zelfstandigen. Wij hebben nochtans geoordeeld na voorafgaande besprekingen en in het kader van de concertatie, dat men met de structuren die wij maatschappelijk kennen, deze drie sectoren in de huidige stand



van zaken niet mag mengen. Hoewel het principieel wellicht wenselijk zou zijn, is het toch beter het probleem sector per sector aan te pakken. Het voorontwerp van raamwet heeft dan ook alleen betrekking op de sociale zekerheid van de werknemers.

In het kader van deze aanpak toch nog enkele woorden over coördinatie, harmonisatie, vereenvoudiging. Het zal de heer Deleeck zeker plezier doen te horen — want hij nam op dat ogenblik deel aan de werkzaamheden van een commissie — dat de heren Claeys, De Rore en Egemeers gepleit hebben ten voordele van zijn wetsvoorstel, dat intussen wetsontwerp is geworden. De heer Egemeers is zover gegaan te pleiten voor de zeer spoedige installatie van deze koninklijke commissie om daar overleg te kunnen plegen over de voorgenomen raamwet.

Op het stuk van *timing* kan ik daar niet in geloven. Ik heb zojuist een kalender opgegeven en heb gezegd dat wij hopen dat nog vóór het zomerreces de wet in één van de beide Kamers wordt goedgekeurd. Wanneer wij de stemming over dit ander wetsontwerp moeten afwachten eer wij tot de samenstelling van de commissie kunnen overgaan, vrees ik dat zulks veel vertraging zal meebrengen. Het zal inderdaad niet zo eenvoudig zijn om tot een evenwichtige samenstelling te komen, vooral op het stuk van de bevoegdheden. Wij moeten de juiste mensen vinden om hieraan mee te werken, en daar zullen wel een aantal dagen, zoniet weken, overheen gaan.

Dit is ook mijn antwoord aan de heer Peeters. De heer Deleeck en andere sprekers hebben verwezen naar de verwarring in de sector van de gehandicapten. Trouwens, in vele sectoren is onze sociale wetgeving niet doorzichtig en is zij verwarrend voor de gewone burger die er een beroep moet op doen. Eén van de opdrachten van deze commissie moet dan ook zijn een einde te maken aan deze ondoorzichtigheid. Ik beweer niet dat automatisch door het installeren van deze commissie, en zeker niet op korte termijn de ondoelmatigheid zal worden weggewerkt. De oprichting van de commissie is wel een weg daarheen die wij zo spoedig mogelijk moeten kunnen bewandelen.

De Kamer heeft beloofd op 11 juni dit wetsontwerp te behandelen en in stemming te brengen in de commissie. Op enkele punten zullen ongetwijfeld wijzigingen worden aangebracht op de tekst die uit de Senaat is gekomen.

Men heeft beloofd dat men zal pogen de week daarop het ontwerp in openbare vergadering van de Kamer te behandelen. De overzending naar de Senaat zal waarschijnlijk niet veel tijd vergen. In die hypothese zou men rond het einde van de maand juni tot de goedkeuring komen van dit ontwerp van wet waaraan ik, zoals u, veel belang hecht.

Een derde probleem betreft de besparingen die op korte termijn zouden moeten worden gerealiseerd. De heren Kuylen en De Rore hebben hierover hun grote zorg uitgesproken. We moeten een duidelijk onderscheid maken tussen de 2,2 pct. en de volgende 13 miljard, om de eenvoudige reden dat over de besparingen in verband met dit laatste bedrag nog niets is gezegd noch door de regering noch in het overleg met de sociale gesprekspartners. Om deze reden moet ik u derhalve daarover momenteel het antwoord schuldig blijven.

Ik zal des te concreter zijn over de 2,2 pct. Men heeft in de regering duidelijk gezegd dat deze beslissing die werd genomen door de vorige regering-Martens, niet door de huidige regering, zal worden gerespecteerd, hoewel er heel wat discussie en kritiek over is omdat men van oordeel is dat de lineaire toepassing van de vermindering met 2,2 pct. blind is en kan leiden tot onrechtvaardigheden.

Mijn medewerkers en ikzelf hebben gisteren de kans gehad om die beslissing voor de begroting van ons departement grondig te onderzoeken. Vrijdag 6 juni zal ik een concreet voorstel doen aan de regering waarbij niet substantieel zal moeten worden verminderd in de ene of de andere sector. Ik ben van oordeel dat er een aantal mogelijkheden bestaan om in mijn begroting ongeveer het bedrag van 1,7 miljard, de 2,2 pct., te vinden.

Ik denk met name aan een belangrijk overschot dat ik gelukkig zal vinden in het Fonds voor beroepsziekten. Ik denk ook aan het Fonds voor collectieve uitrustingen, niet de kinderbijslagen, waar een overdracht van 920 miljoen normaal reeds zou zijn gebeurd einde 1979. Ik vind daar ook voor eenmaal en onverwacht de gelukkige effecten van een belegging op korte termijn van veel geld. Het is gebleken uit een toevallig onderhoud met één van de gesprekspartners dat ik daar een paar honderd miljoen kan vinden. Ik ben van mening dat ik ook een inspanning moet vragen om de 2,2 pct. besparing op de werkingskosten te realiseren, zoals het voor elk departement werd voorgesteld.

M. Humblet a déposé un amendement visant à réduire les crédits relatifs aux dépenses de cabinet d'un montant de 3,4 millions de francs, se répartissant en 2,9 millions pour les traitements et indemnités du personnel du cabinet et 0,5 million pour les frais de fonctionnement.

Je demande au Sénat de rejeter cet amendement.

Mon prédécesseur, M. Califice, que j'ai le plaisir de voir en séance, était encore titulaire de deux départements : ceux de la Prévoyance sociale et des Pensions. De toute évidence, les crédits doivent être sensiblement diminués pour mon seul département.

Je vous promets en outre d'appliquer la réduction de 2,2 p.c. sur les frais de fonctionnement de mon cabinet.

Cet effort a été demandé à toutes nos administrations. J'estime également qu'il serait normal de demander le même sacrifice à nos parastataux, ce qui entraînerait une diminution des dépenses d'un peu plus de 200 millions.

Dit wil zeggen, Mijnheer Kuylen, dat ik uiteindelijk nog zal worden geplaatst voor de opdracht om nog ongeveer een half miljoen te vinden. Het juiste cijfer kan ik nog niet geven, maar ik zal wel de sectoren concreet kunnen aangeven. Voor dit bedrag heb ik een dubbel alternatief laten uitwerken. Daarmee is men nog bezig. Ik zal wellicht het objectief kunnen bereiken dat voor ieder departement geldt, zonder ernstig te moeten ingrijpen in een of andere sector. Er werd gevraagd of dit zou gebeuren met een amendement op de programmawet, met een afzonderlijke wet of met een amendement op de begroting. Uiteindelijk zal het formeel gebeuren bij de aanpassing van de begroting 1980, dus niet vandaag. De formele toepassing zal dus gebeuren in oktober of op een ander tijdstip bij de goedkeuring van de aanpassing van de begroting.

Een vierde probleem heeft betrekking op de ziekte- en invaliditeitsverzekering. Aan de herziening van de begroting voor 1980 wordt nu gewerkt. Ik heb in dat verband een gesprek gehad met de voorzitter van het beheerscomité, de heer Van Den Heuvel, en met Dokter Dejardin en ik hoop over twee à drie weken in het bezit te zijn van een herziene begroting Riziv voor 1980.

Heureusement, les résultats seront un peu moins défavorables que prévu, puisque le déficit fin 1979 sera « seulement » de 20 milliards alors qu'il avait été estimé à 25 milliards. La différence est très exactement de 5 065 800 000 francs. Nous disposons maintenant des comptes presque définitifs pour l'année 1979. Il ne nous manque que les chiffres concernant le secteur indemnités.

Deux éléments ont essentiellement joué : d'une part, des recettes supérieures, de l'ordre de 700 millions, dans le secteur des soins de santé et, d'autre part et surtout, des dépenses inférieures aux prévisions, pratiquement dans le seul secteur hospitalier.

Quoi qu'il en soit, au total, la différence, je le répète, est de 5 065 800 000 francs.

Quant au budget de 1980, il est prématuré d'en prévoir le résultat. Il faut évidemment suivre la tendance. Autrement dit, si en 1979 on a constaté dans le secteur des hôpitaux une diminution des dépenses par rapport aux prévisions, il est fort probable qu'il en sera de même au cours de l'année 1980. Selon mon estimation provisoire, la différence ne s'élèvera peut-être pas à 5 milliards, mais à 3 milliards.

Il faut aussi tenir compte de deux autres éléments.

Le premier est l'effet, plus ou moins favorable, de la grève; bon nombre de médecins et surtout de pharmaciens étant en grève, la consommation médicale fut moins élevée.

En second lieu, la grippe n'a pas sévi cet hiver; tous les médecins et les entreprises l'ont ressenti.

Les trois éléments réunis, à savoir la tendance de 1979, la grève des médecins et des prestataires de soins et l'absence de grippe au cours d'un hiver doux, se traduiront par une différence de dépenses de 8 milliards.

Il en résulte que le déficit cumulé qui, après la correction des 5 milliards d'économies en 1979, était encore évalué à 38,5 milliards, pourrait tomber au-dessous de 30 milliards.

Ce ne sont là que des indications tout à fait provisoires et j'espère disposer de plus de renseignements d'ici deux à trois semaines. M. Deleeck avait cité le chiffre de 42 à 45 milliards de déficit cumulé. Or, nous pourrions le ramener en dessous de 30 milliards; la différence n'est pas encore énorme mais elle représente tout de même 12 à 15 milliards.

Het probleem dat daarbij komt kijken, is dit dat werd opgeworpen door de heren Kuylen en Claeys, namelijk de thesaurietoestand, vooral in de ziekenhuizen.

Op het formele vlak is er een wetsvoorstel bij de Kamer van volksvertegenwoordigers ingediend. Ik heb als minister van Volksgezondheid een wetsontwerp in die zin willen indienen. Dat betekent dus dat ik het voorstel in elk geval gerechtvaardigd vind. Het bepaalt dat de schuldvorderingen van de ziekenhuizen ten opzichte van de Staat, dat tegenover het Riziv, in pand kunnen worden gegeven bij de kredietinstellingen. Dat betekent geen oplossing ten gronde, maar ten minste een middel

om aan geld te geraken. Het gaat hier alleen om een procedurekwestie. Een aantal ziekenhuizen stuiten nu op het veto van de banken, omdat deze geen zekerheid hebben en trouwens bepaalde regels moeten naleven.

Ik heb dienaangaande verleden vrijdag een gesprek ten gronde gehad met de minister van Financiën en ik heb hem een voorstel gedaan inzake het vlugger vereffenen van bepaalde verschuldigde bedragen. Ik heb de indruk dat hij in principe akkoord ging met mijn redenering en ik hoop morgen of overmorgen in een nieuw gesprek uitsluitsel te krijgen over mijn voorstel.

Het betreft een bedrag van 45 miljard, zoals juist geciteerd door de heer Kuylen, en dus niet 50 of 52 miljard, als raming van het bedrag van de niet-betaalde facturen einde 1980. Indien mijn voorstel wordt aanvaard, worden die 45 miljard verminderd tot 34 miljard. Dat volstaat echter niet en er zal nog een bijkomende inspanning moeten worden gedaan.

Zo zouden we moeten kunnen komen tot het uitbetalen van een aantal miljarden op korte termijn.

Ik denk hierbij aan een concreet voorstel dat ik heb gedaan, namelijk het vereffenen, viermaal per jaar, en niet alleen op het einde van het jaar, van de opbrengst van de taxe op de tabak. Als men van de 4,3 miljard die eind 1980 moeten worden geïnd reeds 2 miljard 150 miljoen in de helft van het jaar zou kunnen innen, zou dat al een serieuze verlichting in die sector betekenen.

MM. Cerf et Poulain ont formulé diverses suggestions concernant la réforme de l'assurance maladie-invalidité.

Je me demande s'il ne conviendrait pas d'en revenir au rapport Petit-Delpérée-Dejardin dont la commission du Sénat a discuté en 1976 et au début de 1977. J'avais d'ailleurs, à cette occasion, invité M. Delpérée, à venir commenter, en une autre qualité, ce document de travail.

De toute manière, il s'imposera, après le vote de la loi-cadre, de se pencher, et de toute urgence, sur tous les aspects évoqués.

M. Cerf a énuméré un certain nombre de principes. Je puis l'assurer, répondant en même temps à la question précise de M. Poulain, que trois réalisations sont en cours.

La première concerne l'offre médicale. J'ai préparé une note qui sera discutée bientôt par le gouvernement.

Parlant de l'offre médicale, j'entends l'ensemble des problèmes qui se posent à cet égard. Je n'ai pas proposé d'instaurer le numerus clausus dans les facultés de médecine, mais j'estime que la limitation de l'offre médicale doit porter non seulement sur le nombre des lits d'hôpitaux et le matériel lourd, mais également sur les dispensateurs de soins, quelle que soit leur spécialité.

Il existe évidemment différents moyens d'y parvenir.

Le deuxième point est le contrôle de quantité. Vous avez parlé des profils, Monsieur Cerf.

Une décision de principe a été prise par le gouvernement mais aussi par la commission médico-mutualiste.

J'ai pris contact avec le Dr. Dejardin pour lui demander de réaliser cette enquête le plus rapidement possible. Ceci nécessite une extension du cadre. Il nous a déjà soumis des propositions concrètes. J'espère pouvoir prendre attitude à cet égard dans quelques jours.

Dans le secteur des médicaments, Monsieur Poulain, se pose effectivement le problème des modalités nouvelles de remboursement et de la fixation des prix. Le système prévoit quatre catégories. La décision qui a été prise est en voie d'exécution.

Je m'étonne des propos de M. Cerf concernant les mutualités. L'effort qui leur est demandé depuis plusieurs années pour comprimer leurs frais d'administration est énorme. Pour la seule année en cours, il a été demandé à tous les organismes assureurs de réduire ceux-ci de près de 800 millions. Si le travail qui leur est confié devait être exécuté par n'importe quelle autre instance, le coût en serait beaucoup plus élevé.

Je suis d'accord avec vous lorsque vous souhaitez le choix d'autres critères pour permettre la fixation des frais administratifs. Les mutualités elles-mêmes ont proposé d'en faire évoluer le montant en fonction du volume de travail. Une étude comparative a été demandée dans des secteurs analogues, notamment ceux des banques ou du tertiaire en général. Les responsables des mutualités sont donc entièrement d'accord pour voir fixer la hauteur de leurs frais administratifs sur la base de normes objectives.

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, de sector van de gehandicapten is het vijfde probleem. Ook daar moet men verwarring vermijden. Een aantal vragen van de heren Peeters en Egelmeers hebben betrekking op het stuk van het gehandicaptenbeleid dat wel aan de gemeenschappen is overgemaakt en thuishoort in de sector van Volksgezondheid. Een aantal concrete vragen en suggesties van de heer

Peeters hebben eveneens betrekking op een andere begroting. Ik wil de zaken niet kunstmatig opsplitsen en tracht dus een globaal antwoord te geven.

Hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor de vraag van de heer Egelmeers over het fonds 81 en over het nieuwe remgeld dat met terugwerkende kracht werd ingevoerd.

Op dit vlak zijn er gedurende de laatste jaren in ons land enorme inspanningen geleverd. Dit kan men zien aan de evolutie van de bedragen, ook in absolute cijfers, die hieraan werden besteed. Zo had men dit jaar 1,6 à 1,7 miljard bijkredieten nodig, onder meer voor het invoeren van een previsionele prijs, zodat men met voorschotten kan werken in plaats van met laattijdige uitbetalingen. Deze cijfers tonen aldus dat men speciaal in de sector van de medisch-pedagogische instellingen enorme inspanningen heeft gedaan.

Ik antwoord nu op de vragen van de heren Humblet en De Rore in verband met de tegemoetkomingen voor gehandicapten. Meteen heb ik de gelegenheid om over het amendement te spreken dat ik namens de regering heb ingediend. De individuele tegemoetkomingen aan de gehandicapten ressorteren onder de nationale materies. Ik spreek hier dus niet over het fonds-Marion dat bij Arbeid en Tewerkstelling thuishoort, of over het fonds 81, dat bij Volksgezondheid, lees de gemeenschappen, thuishoort.

Dit gebeurde in de loop van de voorbije maanden in drie etappen. Het regeringsamendement wil het krediet van ongeveer 8,7 miljard weer onder nationale bevoegdheid brengen. Hierdoor zou de zorg voor de zogenaamde bicommunautaire instellingen wegvallen, evenals de zorg voor het verdelen tussen Nederlandstalige, Franstalige of Duitstalige gehandicapten, zonder over de Brusselse bevolking nog te spreken.

Dit zou immers als een globaal krediet worden beschouwd, waarvoor de minister van Sociale Voorzorg verantwoordelijk is. Hierdoor zal de toekenning van alle individuele tegemoetkomingen voortaan gebeuren in het kader van de sociale zekerheid, met andere woorden op het nationaal niveau. De zeven ingewikkelde bladzijden amendementen willen enkel dit zeggen. U kunt dit nagaan in de tabellen. Ik wil hier enkel het principe verduidelijken, zodat er geen misverstand zou ontstaan. Wanneer er dus iets misloopt bij het behandelen van de individuele dossiers of met de principes, ben ik daar verantwoordelijk voor en niet mijn collega's.

In verband met de minimumuitkeringen, vroeg de heer Egelmeers waarom men nog langer wacht op deze aanpassingen, onder andere die voor de hulp van een derde. Ik herhaal hier het antwoord van de heer Vangeel : hoewel dit bij koninklijk besluit kan gebeuren, is dit gekoppeld aan het krijgen van nieuwe inkomsten, namelijk een deel van de belastingen van grote bedrijven met grote winsten, die ter beschikking zouden worden gesteld van deze minstbegoeden.

Ik kan met overtuiging zeggen dat dit met terugwerkende kracht zal gebeuren vanaf 1 januari 1980, op voorwaarde dat de programmawet wordt goedgekeurd. Dat moet ik er eerlijkheidshalve aan toevoegen. Nog deze morgen, vooraleer ik naar de Senaat kwam, heb ik met mijn diensten een vergadering gehad om te zorgen dat dit, na de goedkeuring van de programmawet, zo vlug mogelijk in de praktijk zou worden uitgevoerd.

De heren Claeys, Deleeck en Peeters hebben een aantal suggesties geformuleerd in verband met het « enig » dossier. Ik zou natuurlijk onmiddellijk een aantal technische details kunnen geven, maar ik denk dat het nuttig zou zijn dat wij zo spoedig mogelijk met de commissie voor de Sociale Voorzorg, waarvan de voorzitter vandaag dringend naar een vergadering buiten Brussel moest, eens rustig zouden debatteren over de hele problematiek van de procedures waarbij ook « enig » dossier hoort. Wat de politiek voor de gehandicapten betreft, ben ik bereid hierover zo spoedig mogelijk een ruim debat te houden.

Nu kom ik tot de gezinspolitiek. Ik heb de aangename plicht van op deze tribune één van de leden van de Senaat geluk te wensen. Senator Stan De Clercq heeft zich verontschuldigd dat hij dringend weg moest omdat hij het gelukkige bericht had ontvangen dat zijn oudste dochter een flinke zoon heeft gekregen. Hij is dus grootvader geworden.

Dit past volledig in het pleidooi dat hij vandaag voor het gezin heeft gehouden. Ik onderstreep graag met hoeveel belangstelling ik heb geluisterd naar zijn betoog in verband met een gezinsgerichte politiek, niet alleen fiscaal maar ook vanuit het standpunt van de sociale zekerheid. Heel zijn pleidooi kwam neer op een effectieve promotie van het gezin, in alle omstandigheden. In verband met degene die de zorg heeft voor het gezin sprak hij zelfs over het vierde arbeidscircuit. Ik was in elk geval gelukkig dit principieel betoog tijdens de bespreking van mijn begroting te mogen aanhoren; al hoort het er niet onmiddellijk bij thuis, toch geloof ik dat het goed is dit even aan mekaar te koppelen.

Vous avez déclaré, Monsieur Delpérée, et M. Humblet vous a soutenu, tandis que M. Coen, qui appartient à un autre parti que le vôtre, a été

d'un avis différent, que vous ne pouviez marquer votre accord sur le transfert de moyens financiers appartenant au secteur des allocations familiales vers un autre.

Je reconnais que les allocations familiales n'ont pas été adaptées malgré les moyens financiers dont on disposait.

Une étude faite par « De Bond van Grote en Jonge Gezinnen », en collaboration avec la Ligue des Familles, a démontré que l'évolution de la situation financière d'un ménage comptant plusieurs enfants était peu brillante. Je puis dès lors vous assurer que les sommes octroyées aux familles comptant plusieurs enfants n'étaient certainement pas des cadeaux.

Vous estimez non justifié le transfert des 920 millions à l'Inami. C'est un problème, à mon sens, tout différent. En effet, il a été décidé — et les interlocuteurs sociaux, dans le cadre d'une gestion paritaire, refusent de revenir sur cette décision — de réserver quelques centaines de millions au Fonds des équipements collectifs. Compte tenu du fait que peu de crèches s'ouvrent actuellement, il me paraît normal — et les syndicats l'ont admis lors des négociations en octobre et novembre derniers — de mettre à la disposition des secteurs en difficulté une partie des moyens dont nous disposons. Il est certain qu'on ne dépense même pas les intérêts des placements.

J'estime dès lors le transfert parfaitement justifié.

In het kader van het gezinsbeleid werd door de heren Vangeel en Vannieuwenhuyze gepleit voor het bestaansminimum. Ik plaats dat werkelijk in het kader van het gezinsbeleid. Ook onze bejaarden moeten permanent onze zorg wegdragen.

Het pleidooi voor aangepaste kinderbijslagen voor gepensioneerden die eventueel over minder middelen beschikken verdient mijn aandacht.

Tenslotte zal ik nog handelen over allerlei thema's.

De heer De Rore heeft een vraag gesteld in verband met de Orde van geneesheren en de eventuele splitsing van de RVA met betrekking tot de uitbetaling van de werkloosheidsuitkeringen, natuurlijk niet de plaatsingen. Die problemen situeren zich niet in het kader van mijn begroting. Ik ben ervan overtuigd dat mijn collega's met aandacht deze suggesties en vragen zullen onderzoeken.

Evenals de heer Van Herreweghe heeft hij ook gevraagd om duidelijk na te gaan wie inzake pensioenen bevoegd is, en voor wat.

Zoals ik gisteren deed in de commissie verwijs ik naar het protocol dat eind 1976 werd opgesteld tussen de toenmalige minister van Sociale Voorzorg, en de toenmalige minister van Pensioenen, de heer Moreau, waar zeer duidelijk wordt aangetoond wie voor wat verantwoordelijk is.

De tekst is beschikbaar. Ik zal hierover niet in detail inlichtingen verschaffen.

**De heer Van Herreweghe.** — Een protocol kan geen wijziging brengen aan het koninklijk besluit nr. 50 dat uitdrukkelijk bepaalt dat het toezicht wordt uitgeoefend door de minister van Sociale Voorzorg.

**De heer Dhoore, Minister van Sociale Voorzorg.** — Het protocol toont duidelijk aan wie bevoegd is voor wat; het is natuurlijk niet in tegenstrijd met het koninklijk besluit nr. 50, met kracht van wet, in uitvoering van de eenheidswet.

Er werden vragen gesteld in verband met het paritair beheer van de RROP, en de uitkering van andere vergoedingen toe te vertrouwen aan de RROP.

U verlangt toch niet dat ik hier zo maar een standpunt ter zake zou innemen. Ik ben ietwat verrast dat men die vragen heeft gesteld. Het lijkt mij een interessant probleem, ook gezien wat gezegd werd door mensen uit de sector, zoals de voorzitter van de RROP.

M. Poulain a soulevé le problème de la fusion du Fonds des accidents de travail et du Fonds des maladies professionnelles.

Mon prédécesseur, M. Califice, pourrait peut-être lui répondre sur ce point. Il avait déjà préparé un avant-projet de loi et j'ai trouvé sur mon bureau un dossier très avancé sur la question.

Cette fusion me paraît tout à fait justifiée. Lorsque vous aurez connaissance de mon avant-projet de loi-cadre, vous verrez que je mets sur un même plan « accidents du travail » et « maladies professionnelles ». Dans mon esprit, il ne s'agit pas de deux secteurs distincts mais d'un seul et même secteur.

De heren Vergeylen en Egemeers hebben vragen gesteld in verband met het koninklijk besluit van januari 1980 over de nieuwe notie van het begrip « personen ten laste » wanneer het gaat over langdurig zieken en invaliden. Deze maatregel werd genomen in het raam van de besparingen, en zou 225 miljoen als effect moeten hebben. Men had eerst gedacht aan een veel ruimere maatregel met een effect van 1,8 miljard, door toepassing met terugwerkende kracht. U weet dat het hier niet gebeurt.

Het is dus ietwat ongenueanceerd te beweren dat een aantal mensen een inkomenverlies hebben van bijvoorbeeld 80 000 frank. Dat is normaal niet mogelijk. Deze maatregel is maar voor nieuwe gevallen van toepassing.

De heer Vangeel heeft ook nog vragen gesteld in verband met de aanpassing van de maatregelen gezien de stijging van het kadastraal inkomen.

U weet dat ter zake in de sector van de zelfstandigen reeds bepaalde maatregelen werden genomen. Alles wat op dat vlak moet geschieden, zal dringend gebeuren omdat men daar inderdaad de zaken niet mag blokkeren.

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik heb dus een aantal vragen niet beantwoord bij gebrek aan tijd en ook bij gebrek aan onmiddellijke informatie.

Tot besluit wil ik nog even inpikken op de fundamentele uiteenzetting van de heer Kuylen en van de heer Deleek : 1981 zal het jaar zijn van de waarheid. Sedert zes jaar leven wij in een grote crisis. Zij is begonnen de tweede helft van 1974. Ik heb altijd beweerd dat een rijk land als het onze een dergelijke crisis gedurende drie à vier jaar moet aankunnen. Wij hebben het in feite langer kunnen rekken. Nu zijn wij gekomen op het moment dat alle reserves van de sociale zekerheid op zijn. Wij moeten weten wat wij vanaf 1981 willen doen. Dit jaar komen wij nog rond zonder veel kleerscheuren.

Mijnheer Deleek, u heeft gesproken over het interessante boek *La Société bloquée*. Als ik mij goed herinner, want het boek is toch reeds enkele jaren oud, is de filosofie die aan de basis daarvan ligt dat die maatschappij geblokkeerd is vooral omwille van gebrek aan informatie en zelfs van gebrek aan de wil om geïnformeerd te worden. De auteur heeft het zeer kernachtig als volgt uitgedrukt : « Men wenst niet geïnformeerd te worden tenzij er promotie of materiële voordelen aan verbonden zijn. »

De enige weg om uit onze miserie te geraken is dat wij, de vertegenwoordigers van het volk, aan het land duidelijk laten weten waar wij aan toe zijn. Het is op basis van een eerlijke informatie dat wij moeten uitmaken of wij kunnen komen tot een bepaalde selectiviteit. Ik maak hierbij volgende opmerking : In ons land wordt nog steeds wel gespaard, al gaat het geld soms naar het buitenland. Met andere woorden, de middelen ontbreken nog niet. De vraag is welke wijze van sparen wij in de toekomst willen beoefenen. Kan dit onder meer gebeuren in de vorm van de verzekering van ons allen in solidariteit tegen de risico's van het leven en van het maatschappelijk bestaan ? Kan het gebeuren in de vorm van solidaire sociale bijdragen, van nationale solidariteit langs een andere weg ?

Dit zijn voor mij de fundamentele vragen waarop het Parlement en de sociale gesprekspartners een antwoord moeten geven. Ik geef u in elk geval met veel plezier rendez-vous om tijdens de komende weken deze fundamentele vragen te bespreken. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

**M. le Président.** — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles de chacun des projets de loi.

Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging ? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de behandeling van de artikelen van elk van de ontwerpen van wet.

Il conviendra sans doute au Sénat de prendre comme base de la discussion le texte adopté par la commission ?

Ik stel de Senaat voor de tekst aangenomen door de commissie als basis te nemen voor de bespreking. (*Instemming.*)

#### PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE LA PREVOYANCE SOCIALE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1980

##### Discussion et vote d'articles

#### ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN SOCIALE VOORZORG VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1980

##### Beraadslaging en stemming over artikelen

**M. le Président.** — Nous passons à l'examen des articles du projet de loi contenant le budget du ministère de la Prévoyance sociale de 1980.

Wij gaan over tot het onderzoek van de artikelen van het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Sociale Voorzorg voor 1980.



Au tableau budgétaire, M Humblet présente les amendements que voici :

Titre I. — Dépenses courantes

Section 01. — Dépenses de cabinet

Art. 11.02. Traitements et indemnités du personnel du cabinet.  
Ramener le crédit de 36,9 millions de francs à 34 millions de francs.  
Réduction : 2,9 millions de francs.

Art. 12.19. Frais de fonctionnement du cabinet.  
Ramener le crédit de 10,2 millions de francs à 9,7 millions de francs.  
Réduction : 0,5 million de francs.

Totaux pour le chapitre I :

Remplacer 55,1 millions de francs par 51,7 millions de francs.

Titel I. — Lopende uitgaven

Sectie 01. — Kabinetsuitgaven

Art. 11.02. Jaarwedden en vergoedingen van het personeel van het kabinet.

Het krediet van 36,9 miljoen frank terug te brengen tot 34 miljoen frank.

Vermindering : 2,9 miljoen frank.

Art. 12.19. Werkingskosten van het kabinet.

Het krediet van 10,2 miljoen frank terug te brengen tot 9,7 miljoen frank.

Vermindering : 0,5 miljoen frank.

Totaux voor hoofdstuk I :

55,1 miljoen frank te vervangen door 51,7 miljoen frank.

Ces amendements sont-ils appuyés ? (*Plus de deux membres se lèvent.*)

Les amendements étant régulièrement appuyés, ils feront partie de la discussion.

Personne ne demandant la parole, je vous propose de réserver jusqu'à demain le vote sur ces amendements et sur les articles du tableau auxquels ils se rapportent. (*Assentiment.*)

Il en sera donc ainsi.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des autres articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand meer het woord vraagt in de behandeling van de andere artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles, avec les amendements du gouvernement, sont successivement mis aux voix et adoptés. (*Voir documents n°s 5-XVIII - 1, 2 et 3 du Sénat, session 1979-1980.*)

Deze artikelen, met de amendementen van de regering, worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (*Zie gedrukte stukken nrs. 5-XVIII - 1, 2 en 3 van de Senaat, zitting 1979-1980.*)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés :

Crédits pour les dépenses courantes (titre I)  
et pour les dépenses de capital (titre II)

Article 1<sup>er</sup>. Il est ouvert, pour les dépenses du ministère de la Prévoyance sociale afférentes à l'année budgétaire 1980 des crédits s'élevant aux montants ci-après (en millions de francs) :

|                           | Crédits dissociés     |                      |                       |
|---------------------------|-----------------------|----------------------|-----------------------|
|                           | Crédits non dissociés | Crédits d'engagement | Crédits d'ordonnement |
| <b>TITRE I</b>            |                       |                      |                       |
| Dépenses courantes . . .  | 89 260,6              | —                    | —                     |
| <b>TITRE II</b>           |                       |                      |                       |
| Dépenses de capital . . . | 6,4                   | —                    | —                     |
| <b>Totaux . . .</b>       | <b>89 267,0</b>       | <b>—</b>             | <b>—</b>              |

Ces crédits sont énumérés au titres I et II du tableau annexé à la présente loi.

Kredieten voor de lopende uitgaven (titel I)  
en kapitaaluitgaven (titel II)

Artikel 1. Voor de uitgaven van het ministerie van Sociale Voorzorg voor het begrotingsjaar 1980 worden kredieten geopend ten bedrage van (in miljoenen franken) :

|                          | Gesplitste kredieten      |                         |                         |
|--------------------------|---------------------------|-------------------------|-------------------------|
|                          | Niet-gesplitste kredieten | Vast-leggings-kredieten | Ordonnancings-kredieten |
| <b>TITEL I</b>           |                           |                         |                         |
| Lopende uitgaven . . . . | 89 260,6                  | —                       | —                       |
| <b>TITEL II</b>          |                           |                         |                         |
| Kapitaaluitgaven . . . . | 6,4                       | —                       | —                       |
| <b>Totaal . . .</b>      | <b>89 267,0</b>           | <b>—</b>                | <b>—</b>                |

Deze kredieten worden opgesomd onder de titels I en II van de hierbijgaande tabel.

A cet article, le gouvernement présente l'amendement que voici :

Modifier le montant sous article 1<sup>er</sup>.

Titre I, dépenses courantes.

Au lieu de 89 260,6 : lire 97 544,6.

Totaux : au lieu de 89 267,0 : lire 97 551,0.

Het bedrag wijzigen onder artikel 1.

Titel I, lopende uitgaven.

In plaats van 89 260,6 : lezen 97 544,6.

Totaal : in plaats van 89 267,0 : lezen 97 551,0.

Puis-je considérer que cet amendement est adopté ?

Mag ik aannemen dat dit amendement is aangenomen ? (*Instemming.*)

Je vous propose de réserver jusqu'à demain le vote sur l'article 1<sup>er</sup> ainsi amendé. (*Assentiment.*)

Dispositions particulières relatives aux dépenses courantes

Art. 2. Par dérogation à l'article 15 modifié de la loi organique de la Cour des comptes du 29 octobre 1846, des avances de fonds d'un montant maximum de 1 500 000 francs peuvent être consenties aux comptables extraordinaires du département et des avances excédant cette somme aux comptables chargés de financer les missions. Celles allouées au comptable du service social peuvent atteindre un montant maximum de 500 000 francs et elles peuvent être employées à la liquidation des dépenses prévues à l'article 11.05 du tableau du titre I de la présente loi, quel qu'en soit le montant.

Au moyen des avances de fonds, les comptables extraordinaires du département peuvent effectuer le paiement des créances n'excédant pas 25 000 francs.

Bijzondere bepalingen betreffende de lopende uitgaven

Art. 2. In afwijking van het gewijzigd artikel 15 van de wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof mogen geldvoorschotten tot een maximumbedrag van 1 500 000 frank verleend worden aan de buitengewone rekenplichtigen van het departement en voorschotten van een hoger bedrag aan de rekenplichtigen belast met het financieren van opdrachten. Deze, toegekend aan de rekenplichtige van de sociale dienst, mogen een maximumbedrag van 500 000 frank bereiken en aangewend worden om de bij artikel 11.05 van de tabel van titel I van deze wet voorziene uitgaven te vereffenen, wat het bedrag ervan ook weze.

De buitengewone rekenplichtigen van het departement mogen door middel van de geldvoorschotten, de schuldvorderingen betalen die 25 000 frank niet te boven gaan.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. Le paiement des allocations de naissance et des indemnités pour frais funéraires s'effectue conformément aux règles établies par l'article 23 de la loi du 15 mai 1846 sur la comptabilité de l'Etat.

Art. 3. De betaling van de geboortetolagen en van de vergoedingen wegens begrafenis kosten geschiedt volgens de regels vastgesteld bij artikel 23 van de wet van 15 mei 1846 op de rijkscomptabiliteit.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Le texte de l'article 4 du projet du gouvernement a été supprimé par la commission.

Par voie d'amendement, le gouvernement propose :

Réintroduire l'article 4 libellé comme suit :

Art. 4. Le ministre de la Prévoyance sociale est autorisé à payer à charge de l'article 11.04, aux contrôleurs des contributions et aux receveurs de l'enregistrement et des domaines les allocations afférentes à l'année budgétaire 1980 qui sont dues respectivement pour l'établissement des ressources et les renseignements à fournir aux contrôleurs des contributions en vue de l'instruction des demandes introduites dans le régime des allocations aux handicapés.

Artikel 4 terug in te voegen met volgende tekst :

Art. 4. De minister van Sociale Voorzorg is ertoe gemachtigd, ten laste van artikel 11.04, aan de controleurs der belastingen en aan de ontvangers der registratie en domeinen, de toelagen te betalen met betrekking tot het begrotingsjaar 1980 en die respectievelijk verschuldigd zijn voor het vaststellen van de bestaansmiddelen en de inlichtingen te verstrekken aan de controleurs der belastingen voor het onderzoeken van de aanvragen in de regeling van de tegemoetkomingen aan de mindervaliden.

Puis-je considérer que cet amendement est adopté ?

Mag ik aannemen dat dit amendement is aangenomen ? (*Instemming.*)

Art. 5. Le montant des remboursements effectués par les agents du département pour les prêts consentis à charge de l'article 11.05 — section 31 — peut être porté au crédit d'un compte spécial ouvert au titre IV — section particulière, section I, chapitre II, à gérer par le comptable du service social en vue d'être réutilisé sous forme de prêts.

Art. 5. Het bedrag van de terugbetalingen gedaan door de personeelsleden van het departement voor de leningen toegestaan ten laste van artikel 11.05 — sectie 31 — mag op het krediet gebracht worden van een bijzondere rekening geopend onder titel IV — afzonderlijke sectie, sectie I, hoofdstuk II, te beheren door de rekenplichtige van de sociale dienst om opnieuw gebruikt te worden onder vorm van leningen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 6. Par dérogation aux dispositions de l'article 18, § 2, de la loi du 28 juin 1963 modifiant et complétant les lois sur la comptabilité de l'Etat, les soldes des crédits non dissociés ci-après peuvent être reportés à l'année suivante dans les mêmes conditions que les crédits dissociés :

Titre I, section 31, article 33.06.

Titre I, section 61, article 33.06.

Art. 6. Bij afwijking van de beschikkingen van artikel 18, § 2, van de wet van 28 juni 1963 tot wijziging en aanvulling van de wetten op de rijkscomptabiliteit, mogen de volgendealdi der niet-gesplitste kredieten, naar het volgend jaar worden overgedragen in dezelfde voorwaarden als de gesplitste kredieten :

Titel I, sectie 31, artikel 33.06.

Titel I, sectie 61, artikel 33.06.

M. le Président. — A cet article le gouvernement présente l'amendement que voici :

Supprimer le texte suivant dans l'article 6 :

Titre I, section 61, article 33.06.

Onder artikel 6, volgende tekst weg te laten :

Titel I, sectie 61, artikel 33.06.

Puis-je considérer que cet amendement est adopté ?

Mag ik aannemen dat dit amendement is aangenomen ? (*Instemming.*)

Je mets aux voix l'article 6 ainsi amendé.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 7. Le crédit provisionnel inscrit à l'article 01.01 de la section 31 du titre I du présent budget peut être réparti selon les besoins par voie d'arrêté royal entre les articles appropriés du même titre.

Art. 7. Het provisioneel krediet ingeschreven onder het artikel 01.01 van sectie 31 van titel I van deze begroting mag, volgens de behoeften, worden verdeeld onder de passende artikels van dezelfde titel door middel van een koninklijk besluit.

— Adopté.

Aangenomen.

#### TITRE IV. — Section particulière

Art. 8. Les opérations effectuées sur les fonds spéciaux figurant au titre IV du tableau joint à la présente loi, sont évaluées à 4 354,1 millions de francs pour les recettes et à 4 351,7 millions de francs pour les dépenses

#### TITEL IV. — Afzonderlijke sectie

Art. 8. De verrichtingen op de speciale fondsen, die voorkomen in titel IV van de tabel gevoegd bij deze wet, worden geraamd op 4 354,1 miljoen frank voor de ontvangsten en op 4 351,7 miljoen frank voor de uitgaven

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 9. Le mode de disposition des avoirs mentionnés aux fonds inscrits au titre IV du tableau annexé à cette loi, est indiqué en regard du numéro de l'article se rapportant à chacun d'eux.

Les fonds dont les dépenses sont soumises au visa préalable de la Cour des comptes sont désignés par l'indice A.

Les fonds et comptes sur lesquels il est disposé à l'intervention du ministre des Finances sont désignés par l'indice B.

Les fonds et comptes sur lesquels il est disposé directement par les comptables qui ont opéré les recettes sont désignés par l'indice C.

Art. 9. De wijze van beschikking over het tegoed vermeld voor de fondsen ingeschreven in titel IV van de tabel gevoegd bij deze wet, wordt aangeduid naast het nummer van het artikel dat betrekking heeft op elk dezer.

De fondsen waarvan de uitgaven aan het voorafgaand visum van het Rekenhof worden voorgelegd worden door het teken A aangeduid.

De fondsen en rekeningen waarop door tussenkomst van de minister van Financiën wordt beschikt, worden door de teken B aangeduid.

De fondsen en rekeningen waarop rechtstreeks wordt beschikt door de rekenplichtigen die de ontvangsten hebben gedaan worden door het teken C aangeduid.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 10. Par arrêté délibéré en Conseil des ministres, le Roi peut répartir le crédit, inscrit sous l'article 01.01 de la section 61 du titre I — dépenses courantes, entre les exécutifs des communautés et les ministres et secrétaires d'Etat ayant en charge la gestion des matières personnalisables.

Art. 10. Bij in Ministerraad overlegd koninklijk besluit, kan de Koning het krediet ingeschreven onder het artikel 01.01 van de sectie 61 van titel I — lopende uitgaven, verdelen tussen de gemeenschapsexecutieven en de ministers en staatssecretarissen die belast zijn met het beheer van de persoonsgebonden materies.

M. le Président. — Par voie d'amendement, le gouvernement propose la suppression de cet article ainsi que des articles 11, 12 et 13 que voici :

Art. 11. Les ministres et secrétaires d'Etat compétents sont autorisés à payer à charge des crédits qui leur seront attribués en vertu des dispositions de l'article 10 de cette loi aux contrôleurs des contributions et aux receveurs de l'enregistrement et des domaines, les allocations afférentes à l'année budgétaire 1980, qui sont dues respectivement pour l'établissement des ressources et les renseignements à fournir aux contrôleurs des contributions en vue de l'instruction des demandes introduites dans le régime des allocations aux handicapés.

Art. 11. De bevoegde ministers en staatssecretarissen zijn ertoe gemachtigd, ten laste van de kredieten die hen zullen worden toegekend krachtens de bepalingen van het artikel 10 van deze wet, aan de controleurs der belastingen en aan de ontvangers der registratie en der domeinen, de toelagen te betalen, met betrekking tot het begrotingsjaar 1980 en die respectievelijk verschuldigd zijn voor het vaststellen van de bestaansmiddelen en de inlichtingen te verstrekken aan de controleurs der belastingen voor het onderzoeken van de aanvragen in de regeling van de tegemoetkomingen aan de mindervaliden.

Art. 12. Les paiements aux handicapés, en application de la loi du 27 juin 1969, modifiée par la loi du 6 juillet 1973 relative à l'octroi d'allocations aux handicapés, à charge des crédits répartis par application des dispositions de l'article 10 de la présente loi, peuvent comprendre :

a) Les termes d'allocations échus au cours de l'année 1980, les premiers termes d'allocations dont le droit a été reconnu au cours de la

même année, les sommes accordées en remplacement de deux ou trois années d'allocation pour l'acquisition d'un appareil de prothèse ou de l'outillage nécessaire à l'exercice d'une profession, ainsi que les indemnités pour l'aide d'une tierce personne au profit des handicapés graves;

b) Les termes d'allocations ainsi que les indemnités pour l'aide d'une tierce personne dont le droit a été reconnu au cours des années 1979 et antérieures et qui, pour l'une ou l'autre cause, n'ont pu être liquidés à chargé des crédits prévus pour ces années budgétaires.

Art. 12. De betalingen aan de minder-validen bij toepassing van de wet van 27 juni 1969, gewijzigd door de wet van 6 juli 1973 betreffende het toekennen van tegemoetkomingen aan de minder-validen, ten laste van de in uitvoering van het artikel 10 van de onderhavige wet verdeelde kredieten, kunnen omvatten :

a) De in de loop van het jaar 1980 vervallen tegemoetkomingstermijnen, de eerste tegemoetkomingstermijnen waarvan het recht in de loop van hetzelfde jaar werd erkend, alsmede de sommen toegekend ter vervanging van twee of drie jaren tegemoetkoming voor de aankoop van kunstledematen of van benodigdheden voor het uitoefenen van een beroep alsmede de uitkeringen voor hulp van derde ten gunste van zwaar gehandicapten;

b) De tegemoetkomingstermijnen alsmede de uitkeringen voor hulp van derde waarvan het recht in de loop der jaren 1979 en voorgaande werd erkend en die om de een of andere reden, ten laste van de voor deze begrotingsjaren uitgetrokken kredieten, niet konden vereffend worden.

Art. 13. A l'occasion de la répartition de crédit, visée à l'article 10 de cette loi, il sera procédé à la subdivision de l'article 62.02.A du titre IV — section particulière, de ce budget suivant les rubriques qui seront adoptées par l'arrêté de répartition.

Le solde que laissera cet article à la date de l'entrée en vigueur des dispositions de l'arrêté précité sera également réparti par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres.

Art. 13. Ter gelegenheid van de kredietverdeling waarvan sprake in artikel 10 van deze wet zal er overgegaan worden tot een onderverdeling van het artikel 63.02.A van titel IV — afzonderlijke sectie, van deze begroting, volgens de rubrieken die zullen worden aangenomen door het verdelingsbesluit.

Het saldo dat dit artikel zal vertonen op de datum van inwerking-treding van de beschikkingen van het voormeld besluit, zal eveneens verdeeld worden door een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit.

Puis-je considérer que l'amendement est adopté ?

Mag ik aannemen dat het amendement is aangenomen ? (Instemming.)

Les articles 10 à 13 viennent donc à tomber.

De artikelen 10 tot 13 vervallen dus.

Il sera procédé demain au vote sur les amendements de M. Humblet et sur les articles du tableau auxquels ils se rapportent, ainsi qu'au vote sur l'article 1<sup>er</sup> et sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen morgen over de amendementen van de heer Humblet en over de artikelen waarop ze betrekking hebben, alsmede over artikel 1 en over het ontwerp van wet in zijn geheel.

# PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE LA PRÉVOYANCE SOCIALE DE L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1979

## Discussion et vote des articles

## ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN SOCIALE VOORZORG VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1979

### Beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Nous passons à l'examen des articles du projet de loi ajustant le budget du ministère de la Prévoyance sociale de 1979.

Wij gaan over tot het onderzoek van de artikelen van het ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Sociale Voorzorg voor 1979.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (Voir documents n<sup>os</sup> 6-XVIII - 1 et 2 du Sénat, session 1979-1980.)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen (Zie gedrukte stukken nrs. 6-XVIII - 1 en 2 van de Senaat, zitting 1979-1980.)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés :

### I. Ajustements des crédits

Article 1<sup>er</sup>. Les crédits prévus au titre I, dépenses courantes, et au titre II, dépenses de capital, du budget du ministère de la Prévoyance sociale de l'année budgétaire 1979, sont ajustés suivant les données détaillées au tableau annexé à la présente loi et à concurrence de (en millions de francs) :

|                                                          |                             | Crédits dissociés            |                                  |
|----------------------------------------------------------|-----------------------------|------------------------------|----------------------------------|
|                                                          | Crédits<br>non<br>dissociés | Crédits<br>d'engage-<br>ment | Crédits<br>d'ordonnan-<br>cement |
| —                                                        |                             |                              |                                  |
| TITRE I                                                  |                             |                              |                                  |
| Dépenses courantes                                       |                             |                              |                                  |
| Crédits supplémentaires de<br>l'année courante . . .     | 25,7                        | —                            | —                                |
| Réductions . . .                                         | 477,6                       | —                            | —                                |
| Crédits supplémentaires pour<br>années antérieures . . . | 2 197,4                     | —                            | —                                |
| TITRE II                                                 |                             |                              |                                  |
| Dépenses de capital                                      |                             |                              |                                  |
| Crédits supplémentaires de<br>l'année courante . . .     | —                           | —                            | —                                |
| Réductions . . .                                         | 0,9                         | —                            | —                                |
| Crédits supplémentaires pour<br>années antérieures . . . | —                           | —                            | —                                |

### I. Kredietaanpassingen

Artikel 1. De kredieten, ingeschreven onder de titel I, lopende uitgaven, en onder de titel II, kapitaaluitgaven, van de begroting van het ministerie van Sociale Voorzorg voor het begrotingsjaar 1979, worden aangepast volgens de omstandige vermeldingen in de bij deze wet gevoegde tabel en ten belope van (in miljoenen franken) :

|                                                | Niet-<br>gesplitste<br>kredieten | Gesplitste kredieten | —<br>Ordonnan-<br>cerings-<br>kredieten |
|------------------------------------------------|----------------------------------|----------------------|-----------------------------------------|
| TITEL I                                        |                                  |                      |                                         |
| <i>Lopende uitgaven</i>                        |                                  |                      |                                         |
| Bijkredieten voor het lopend<br>jaar . . . . . | 25,7                             | —                    | —                                       |
| Verminderingen . . . . .                       | 477,6                            | —                    | —                                       |
| Bijkredieten voor vroegere jaren               | 2 197,4                          | —                    | —                                       |
| TITEL II                                       |                                  |                      |                                         |
| <i>Kapitaaluitgaven</i>                        |                                  |                      |                                         |
| Bijkredieten voor het lopend<br>jaar . . . . . | —                                | —                    | —                                       |
| Verminderingen . . . . .                       | 0,9                              | —                    | —                                       |
| Bijkredieten voor vroegere jaren               | —                                | —                    | —                                       |

— Adopté.

Aangenomen.

### II. Dispositions diverses

Art. 2. La Caisse nationale de pensions de retraite et de survie est autorisée à utiliser le solde de l'intervention imputée à l'article 42.01 du budget du ministère de la Prévoyance sociale de l'année budgétaire 1978 pour couvrir partiellement les charges de l'année budgétaire 1979.

### II. Diverse bepalingen

Art. 2. De Rijkskas voor rust- en overlevingspensioenen is ertoe gemachtigd het saldo van de tegemoetkoming aangerekend op artikel 42.01 van de begroting van het ministerie van Sociale Voorzorg voor het begrotingsjaar 1978 aan te wenden tot gedeeltelijke dekking van de lasten van het begrotingsjaar 1979.

— Adopté.

Aangenomen.



Art. 3. Le Fonds des maladies professionnelles est autorisé à utiliser le solde de la subvention imputée à l'article 42.11 du budget du ministère de la Prévoyance sociale de l'année budgétaire 1978 pour réduire les charges de l'année budgétaire 1979.

Art. 3. Het Fonds voor de beroepsziekten is ertoe gemachtigd het saldo van de toelage aangerekend op artikel 42.11 van de begroting van het ministerie van Sociale Voorzorg voor het begrotingsjaar 1978 aan te wenden tot vermindering van de lasten van het begrotingsjaar 1979.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. Les crédits ouverts par la présente loi seront couverts par les ressources générales du Trésor.

Art. 4. De bij deze wet toegestane kredieten zullen door de algemene middelen der Schatkist gedekt worden.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 5. La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Art. 5. Deze wet treedt in werking de dag van haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé demain au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen morgen over het ontwerp van wet in zijn geheel.

#### ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN VOLKSGEZONDHEID EN VAN HET GEZIN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1980

#### ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN VOLKSGEZONDHEID EN VAN HET GEZIN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1979

*Algemene beraadslaging*

#### TOEGEVOEGDE INTERPELLATIES :

A) VAN DE HEER VAN OOTEGHEM TOT DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN, TOT DE MINISTER VAN OPENBARE WERKEN, TOT DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID EN LEEFMILIEU, TOT DE MINISTER VAN LANDBOUW EN MIDDENSTAND EN TOT DE HEER AKKERMANS, STAATS-SECRETARIS VOOR DE VLAAMSE GEMEENSCHAP, OVER « DE STORTINGEN VAN GIFTIG SLIB EN INDUSTRIËLE AFVAL IN HET GENTSE EN DE KANAALZONE »;

B) VAN MEVR. MAYENCE-GOOSSENS TOT DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID EN LEEFMILIEU OVER « DE OPSLAGPLAATSEN VAN CHEMISCHE AFVAL IN BELGIË »

#### PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE LA SANTÉ PUBLIQUE ET DE LA FAMILLE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1980

#### PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE LA SANTÉ PUBLIQUE ET DE LA FAMILLE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1979

*Discussion générale*

#### INTERPELLATIONS JOINTES :

A) DE M. VAN OOTEGHEM AU MINISTRE DES AFFAIRES ECONOMIQUES, AU MINISTRE DES TRAVAUX PUBLICS, AU MINISTRE DE LA SANTÉ PUBLIQUE ET DE L'ENVIRONNEMENT, AU MINISTRE DE L'AGRICULTURE ET DES CLASSES MOYENNES ET A M. AKKERMANS, SECRETAIRE D'ETAT A LA COMMUNAUTE FLAMANDE, SUR « LES DEVERSEMENTS DE BOUES EMPOISONNEES ET DE DECHETS INDUSTRIELS DANS LA REGION DE GAND ET LA ZONE DU CANAL »;

#### B) DE MME MAYENCE-GOOSSENS AU MINISTRE DE LA SANTÉ PUBLIQUE ET DE L'ENVIRONNEMENT SUR « LES DEPOTS DE DECHETS CHIMIQUES EN BELGIQUE »

De Voorzitter. — Aan de orde is de bespreking van de ontwerpen van wet betreffende de begroting van het ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin, waaraan de interpellaties zijn toegevoegd van de heer Van Ooteghem en Mevr. Mayence.

A l'ordre du jour figure l'examen des projets de loi relatifs au budget du ministère de la Santé publique et de la Famille, auquel ont été jointes les interpellations de M. Van Ooteghem et de Mme Mayence.

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

Het woord is aan Mevr. Smitt, rapporteur.

Mevr. Smitt, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, uw commissie voor de Volksgezondheid en het Gezin heeft vijf vergaderingen gewijd aan het onderzoek van de begroting, de kredieten voor het begrotingsjaar 1980, en de aanpassing van de begroting van het begrotingsjaar 1979.

Zoals gebruikelijk werd over deze laatste begroting geen eigenlijk debat gehouden.

De gevraagde bijkredieten bedragen : 1766 miljoen frank.

Oorspronkelijk waren de kredieten van 1980 vastgesteld op afgerond 36 494 miljoen frank of op 34 987 miljoen frank zonder indexprovisie.

Ingevolge de toepassing van de wet van 5 juli 1979 werd het oorspronkelijk bedrag 35 494 miljoen verminderd met 7,713 miljoen.

Ingevolge een nieuw regeerakkoord werden amendementen ingediend en werden de lopende uitgaven (titel I) vermeerderd met een bedrag van 8 916 miljoen frank.

In de eerste plaats zou ik aan de vergadering willen mededelen dat de heer minister de commissarissen in het bezit stelde van een nota waarin hij zijn visie op het beleid omtrent Volksgezondheid en Leefmilieu duidelijk maakte, zodat zij de tijd kregen om hun vragen en opmerkingen voor te bereiden en te formuleren. Deze wijze van werken heeft zeker bijgedragen tot een open, vrijmoedig gesprek.

De beleidsnota van de minister werd volledig in het verslag opgenomen.

Het zou onbegonnen werk zijn deze beleidsnota nu volledig toe te lichten; ik bepaal mij tot de, naar mijn bescheiden mening, op het ogenblik belangrijke punten.

*De heer Gramme, ondervoorzitter,  
treedt als voorzitter op*

Wat het ziekenhuisbeleid betreft, vestigde de minister onze aandacht op volgende vaststelling : het aanbod in de ziekenhuizen reflecteert een sterke voorziening aan acute zorgen, en een tekort aan verschillende vormen van langdurige zorgenverstrekking.

Hier rijst zeer concreet de vraag naar de ontwikkeling van alternatieve vormen van gezondheidszorg voor die patiënten die nu voorlopig in ziekenhuizen worden verpleegd. Wij hopen dat de huidige minister vrij vlug initiatieven zal nemen in het kader van artikel 5 van de wet van 27 juni 1978.

Voor de universitaire ziekenhuizen deelde de minister mede dat deze ziekenhuizen tot opgave van hun maximum beddenaantal, zijn verplicht. Dat de maxima criteria, die krachtens het programmatiebesluit van 30 juni 1978 voor ieder van de zeven medische faculteiten werden afgekondigd, ook voor het begrotingsjaar 1980 — en dit omwille van budgettaire redenen — verminderden met 20 pct. met uitzondering van de bedden toegewezen aan de Vrije Universiteit Brussel waarvan het aantal op 600 wordt geblokkeerd.

Daarnaast zijn er 3 × 200 bedden toegestaan respectievelijk in de provincies Henegouwen, Limburg en West-Vlaanderen.

In zijn nota geeft de minister zijn visie op de verpleegdagprijs, en de financiële aspecten, op het statuut van de ziekenhuisgeneesheer, de geneeskundepraktijk. Zo zou het beter verantwoord voorschrijven van geneesmiddelen gestimuleerd worden door het uitbreiden van de wetenschappelijke informatie en door een verscherpte wetgeving op de reclame.

In verband met de uitvoering van de wet op de verpleegkunde, lezen we in de nota dat, in verband met de lijst van de technisch-verpleegkundige handelingen, contact werd opgenomen met de Nationale Raad voor verpleegkunde, met de Technische Commissie voor verpleegkunde, met de VVI-ziekenhuizen en scholen voor verpleegkunde. Recente contacten tussen het bureau van de Technische Commissie voor verpleegkunde en het kabinet wettigen de hoop dat een oplossing kan gevonden worden die de betrokken partijen zou kunnen bevredigen.

In de nota vinden we eveneens een aantal verduidelijkingen van de EEG-richtlijnen betreffende de geneeskundige, verpleegkundige en paramedische beroepen.

In het hoofdstuk Preventieve Gezondheidszorg gaat de aandacht van de minister naar de bestaande lacunes.

— Er is behoefte aan heroriëntering van bepaalde vormen van preventie;

— De bestaande diensten voor preventieve zorg moeten beter op elkaar worden afgestemd;

— Een programmatie van de preventieve inrichtingen is noodzakelijk;

— Meer mogelijkheden moeten worden geboden aan preventie en vroegtijdige opsporing van ziekten en handicaps.

De kredieten ingeschreven in de begroting 1980 werden voor deze sector zeer strikt gehouden; de redenen zijn u bekend. Wel mag hier worden opgemerkt dat een gezondheidsbeleid toch levenswelvaart beoogt voor iedereen en voor gans het leven. Hier kan men toch geen besparingsredenen inroepen die de preventieve actie zouden verminderen.

Mijnheer de Minister, tijdens de bespreking is de schoolgezondheidszorg jammer genoeg tussen de mazen van het net gevallen. Mag ik hierover enkele persoonlijke beschouwingen maken? De jaarlijkse uitgaven voor preventieve geneeskunde zijn niet hoger dan de jaarlijkse uitgaven voor één enkele, veel gebruikte, farmaceutische specialiteit.

De jaarlijkse stijging van de kosten voor preventieve geneeskunde komt overeen met de indexaanpassing, terwijl de stijging in de curatieve geneeskunde gebaseerd is op reële uitgaven.

De kostenstijging in de curatieve geneeskunde kan afgeremd worden door een betere uitbouw van de preventieve geneeskunde, meer specifiek door de schoolgezondheidszorg — naast de opsporingsonderzoeken — door gezondheidsopvoeding en betere voorlichting.

Mijnheer de Minister, is het niet de hoogste tijd, dat het beleid meer aandacht geeft aan de schoolgezondheidszorg?

Dringend zou de mankracht moeten worden verhoogd; de subsidiëringssnormen voor de eerste verplegende van de equipe voor het medisch schooltoezicht zouden progressief moeten worden verlaagd, namelijk van 4 200 onderzoeken naar 3 500.

De aanpassing van de vergoedingen per onderzoek is nodig, aangezien de klemtoon in de schoolgezondheidszorg dient verlegd te worden naar de gezondheidsopvoeding en de voorlichting. Mijns inziens ware het beter de vergoeding in plaats van per onderzoek, te berekenen per leerling onder toezicht.

Ook de aanpassing van het statuut van de schoolarts is een vereiste. De uitbreiding van de vergoeding per onderzoek tot alle leerlingen onder toezicht, zou een verbetering van de bezoldiging voor de arts betekenen. De goed functionerende schoolarts wordt nu, in vergelijking met de collega's in de curatieve sector, slecht betaald, namelijk 105 frank, per onderzoek  $\times 20$  ll. = 2 100 frank per halve dag. En, er is geen vergoeding voor schoolbezoeken, het inrichten van lessen, vrij spreekuur enzovoort.

Een versoepeling in de benoemingsvoorwaarden van de geneesheer-coördinator mag naar mijn mening ook dadelijk gerealiseerd worden. De vereiste van vijf jaar praktijk als schoolarts dient te worden verminderd naar twee jaar, maximum drie jaar.

Immers, de artsen die van de schoolgezondheidszorg hun hoofdberoep of uitsluitende specialiteit wensen te maken, worden nu ontmoedigd door de lange wachttijd, en moeten om den brode een geneeskundige praktijk opbouwen — hun bezoldiging is thans kleiner dan de totale kostprijs van een verplegende.

Verder dienen nog andere ongelijkheden tussen het personeel van de gezondheidscentra en het personeel van de andere sectoren van Volksgezondheid ongedaan te worden gemaakt.

In de nota van de heer minister zijn ook nieuwe maatregelen opgesomd voor de vleeshandel en de voedingsmiddelen. Verder worden nog een aantal gegevens verstrekt over de werking van het openbaar centrum van maatschappelijk werk en de gezondheidsinspectie.

Dit was een schematisch overzicht van de beleidsnota, naar voor gebracht door de minister. Tijdens de algemene bespreking werden vragen gesteld en beschouwingen gemaakt rond 15 deelgebieden van het beleid.

Langdurig werd van gedachten gewisseld rond de verzorgingssteking van de dokters. Kreeg een bijzondere aandacht, het voorstel inzake het invoeren van een gezondheidsboekje — het beperken van de vrije keuze in de therapie —, het probleem van de overbevolking van de faculteit geneeskunde. Een pleidooi werd gehouden door de commissarissen voor een uitgebreid gesprek met alle belangstellenden en met beide Kamers rond de reorganisatie van de geneeskunde.

Ook de openbare centra voor maatschappelijk welzijn werden onder de loupe genomen. De leden van de commissie waren van mening

dat, drie jaar na het invoeren van het OCMW, het beleid een klaar beeld moet krijgen van de werking van deze instellingen. Men merkt op dat : de diversiteit van de toebedeelde taken problemen oplevert; vragen rijzen rond de uniformiteit inzake dienstverlening, rond de rechtspraak van de beroepsorganen en over artikel 6 van de wet.

In vele gemeenten zou het overleg tussen gemeenten en OCMW niet gebeuren.

Volgens de minister kunnen verbeteringen worden verwacht; er is namelijk een wetsontwerp ingediend dat technische aanvullingen beoogt bij de wet van 8 juli 1976.

Belangrijk in de besprekingen waren de vragen rond het bestaansminimum. Vooral werd gepleit voor een aanpassing van de bedragen. Er kon worden vastgesteld dat de wet op het bestaansminimum meer en meer bekend geraakt. Men situeerde in 1971 een aantal van ruim 15 827 dossiers, terwijl voor 1979 het aantal gekende dossiers reeds 24 531 bedraagt.

Ook actuele problemen voor bejaardenzorg werden gesteld. Inzake het pensioen van behoeftige bejaarden die in tehuizen verblijven op kosten van de gemeenschap, menen de commissieleden dat het onaanvaardbaar is dat het pensioen van deze bejaarden bevroren blijft zolang ze leven, terwijl het na hun dood volledig in handen komt van de erfgenamen. Zij stellen voor dat deze bejaarden zakgeld zouden ontvangen uit hun pensioen, en dat dit laatste, na hun dood, integraal aan de gemeenschap wordt terug gestort.

De commissieleden vragen ook aandacht voor het probleem van de zieke bejaarden, die te ziek zijn voor een bejaardentehuis en niet ziek genoeg voor een geriatrie afdeling.

De commissieleden menen dat de prijsbepaling vastgesteld door het departement van Economische Zaken remmend werkt op de financiële leefbaarheid van de bejaardentehuizen. Zij zouden de prijsbepaling graag overgedragen zien naar het departement van Volksgezondheid. Wat de problemen betreft in verband met het leefmilieu, werd onder andere de zuivering van afvalwaters, het verhandelen en het gebruik van pesticiden geciteerd.

Mijn collega de heer De Seranno zal daarover uitweiden wanneer hij verslag uitbrengt over de bespreking van de begroting van het leefmilieu.

Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, ik heb geprobeerd, zonder al te veel in details te treden, een schets te geven van de grote lijnen waarbinnen de bespreking van de begroting 1980 en de aanpassingen voor 1979 zich in uw commissie heeft gesitueerd.

Rest mij nog te zeggen dat uw commissie het geheel van het wetsontwerp houdende de aanpassing van de begroting voor 1979 heeft goedgekeurd, met 11 stemmen tegen 4 bij 2 onthoudingen. Het geheel van het wetsontwerp houdende de begroting voor 1980 werd goedgekeurd met 11 stemmen tegen 6.

Mag ik de Hoge Vergadering verzoeken op haar beurt dit ontwerp aan te nemen? (Applaus op de banken van de meerderheid.)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer De Seranno, rapporteur.

**De heer De Seranno, rapporteur.** — Mijnheer de Voorzitter, wij verzoeken u te mogen verwijzen naar het verslag dat wij op 6 februari namens de commissie voor het Leefmilieu hebben opgesteld en waarvan ik zeker ben dat de hier aanwezige collega's het volledig hebben gelezen, behalve de laatste bladzijden die minuscule klein bedrukt zijn om redenen van besparing en die zonder vergrootglas haast niet te lezen zijn.

Mijnheer de Voorzitter, ik moge echter enkele vragen opwerpen in verband met de zorg voor het leefmilieu die leven bij de bevolking.

Mijnheer de Minister, wie of welke deelregering zal uiteindelijk blijven waken over de primaire leefbaarheid van onze omgeving en over de bescherming tegen de grote gevaren! Ik spreek hier niet over de visuele gevaren van landschap en architectuur maar over de grote gevaren van gif-afval, radioactieve besmetting of explosies. Recente dramatische voorbeelden zoals deze van Lekkerkerk en van gebeurtenissen in de Verenigde Staten van Amerika dwingen er ons toe deze vraag te stellen.

Het mag niet gebeuren dat in de verwarring van de regionalisering de essentiële belangen van de ganse bevolking van het noorden, het zuiden of de hoofdstad van ons land in gevaar worden gebracht door allerlei improvisaties van herstructurering van bevoegdheden die niet altijd zeer functioneel en soms overhaastig plaatsvinden.

Mijnheer de Minister, u zult ontgetwijfeld verwijzen naar een aantal wetten zoals naar de wet op de giftige afvalstoffen en zeggen dat dit niet ressorteert onder de bevoegdheid van de minister van Volksgezondheid maar dat het de minister van Tewerkstelling en Arbeid is die daarvoor verantwoordelijk is. Ik hoop dat zich nooit een ramp

voordoeft van die aard dat de verschillende ministers en leden van de deelregering verstoppertje moeten spelen want dan zal het geen zin meer hebben te beweren dat volgens een bepaald koninklijk besluit of protocol het probleem tot de bevoegdheid van deze of gene minister behoort. De Senaat moet weten waar de verantwoordelijkheid ligt en welke minister verantwoording over het beleid kan worden gevraagd.

De nationale regeringsverklaring van 20 mei 1980 vermeldt inzake milieubeleid drie krachtlijnen. Ik zeg niet « gemeenplaatsen ». Het milieubeleid moet, ten eerste, steunen op wetenschappelijke basis en voornamelijk preventief zijn.

Ten tweede, de coördinatie van het leefmilieubeleid in al zijn facetten blijft de aandacht vragen. Dat is een vrome uitdrukking in de regeringsverklaring!

Ten derde, de strijd tegen de verschillende verontreinigers moet versterkt worden zowel op het nationale als op het gewestelijk vlak.

Als rapporteur voor de begroting, sector Leefmilieu, ben ik even gaan kijken in de gewestelijke bladzijden van de regeringsverklaring. Wat betreft de deelregering van de Vlaamse gemeenschap lees ik : « Op diverse gebieden bestaat de mogelijkheid dat beslissingen die in een deelgebied worden genomen grensoverschrijdend zijn en bijgevolg hun impact laten gevoelen in het andere deelgebied. Problemen kunnen zich stellen onder meer voor dossiers inzake leefmilieu, waterverontreiniging, luchtverontreiniging en dergelijke. Het is aangewezen dat met betrekking tot deze dossiers een protocol verder wordt uitgewerkt en afgesloten tussen de executieven terwijl daarenboven een procedure zou dienen te worden voorzien voor de regeling van belangenconflicten. »

Wanneer wij de begroting van Leefmilieu zouden bespreken, dan zou er aan ons verslag waarschijnlijk een nog veel ingewikkelder bijlage moeten worden gevoegd.

Voor het Waalse gewest luidt de tekst in verband met het waterbeleid als volgt : « Mettre au point des critères de dépollution de l'eau. »

Mijnheer de Minister, wij dachten dat was overeengekomen dat het vaststellen van de criteria voor waterzuivering nationaal zou blijven. Met grote verbazing lees ik nu dat men in één gewest deze criteria kan vastleggen. Is dat de coördinatie waarvan de regeringsverklaring gewag maakt? Is dat het grensoverschrijdend overleg dat men zou voeren?

Mijnheer de Minister, dit kon evengoed in het noorden als in het zuiden van het land gebeuren. Beste vrienden en collega's, wij willen allen overleven in dit land. Laat ons dus op dat gebied ten minste nog een nationaal beleid voeren. Zelfs Europa is op dit vlak nog te klein, maar toch moet daar ook overleg worden gepleegd. Tot daar mijn twee vragen.

Ik heb ook een opmerking over de amendementen van de heer Humblet. Wij zullen deze amendementen niet steunen. Wij nemen aan dat de Senaat gekant is tegen te grote kabinetten. Dit werd reeds vorige week naar aanleiding van de bespreking van een andere begroting gezegd. Zulke kabinetten zullen immers de relatie met de administratie steeds sterker verstoren. Wij nemen eveneens aan dat de Senaat gekant is tegen kabinetten met privé-secretariaten, die niet door de Staat moeten worden betaald.

Het amendement van de heer Humblet en zijn collega schiet dit doel echter voorbij. Wanneer wij dit amendement zouden aannemen, zou een minister uitsluitend ambtenaren in zijn kabinet kunnen aanwerven, van wie de loonkosten niet op de begroting komen. De lonen van de ambtenaren staan immers niet op het budget van de kabinetten ingeschreven. Bij de ongeveer 40 miljoen frank van de begroting moeten dus nog enkele miljoenen worden bijgeteld voor de wedden van de ambtenaren. Dit is de reden waarom wij het amendement niet steunen.

Tenslotte, Mijnheer de Minister, heb ik nog een wens. Vóór u staat een gewezen verstokte roker. Samen met een collega nam ik twee jaar geleden de beslissing met roken op te houden. Ik rookte toen één kilometer cigarettens per jaar. Ik hoop ook u als minister van Volksgezondheid, te kunnen overtuigen het roken te stoppen. De mensen in dit land die dit willen doen, krijgen echter weinig psychologische begeleiding op radio, TV of van de regering. Ik pleit dus voor een mentale begeleiding van deze mensen. Mijnheer de Minister, wilt u overwegen hiervoor iets te doen? (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Payfa.

M. Payfa. — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, chers collègues, avant d'entamer l'étude du budget proprement dit, je désire remercier chaleureusement nos rapporteurs, Mme Smitt et M. De Seranno, et les services qui ont accompli un travail très important.

En effet, il y a eu plusieurs réunions de commission, les questions posées au ministre ont été nombreuses et les réponses ont parfois été formulées de façon fort nuancée. Je félicite les rapporteurs pour la clarté des textes.

La tâche du ministre ne sera pas non plus aisée puisque c'est son prédécesseur qui a élaboré le budget que nous examinons aujourd'hui. Quant à nous, nous nous inquiétons de la nouvelle orientation éventuelle prise par le nouveau ministre de la Santé publique et de la Famille et nous l'interrogerons sur certains points qui prouvent son engagement dans divers domaines de la politique de santé.

Permettez-moi, Monsieur le Ministre, de commencer cet exposé par des questions concernant les frais de l'administration; je poursuivrai ensuite par des demandes de précisions concernant plusieurs sujets qui sont traités dans votre budget et je terminerai par quelques remarques sur la communautarisation des matières personnalisables et ses conséquences pour la région bruxelloise.

I. J'ai appris que parmi les mesures d'économie envisagées par le gouvernement, sans doute pour compenser la charge supplémentaire due à la multiplication des cabinets ministériels, il en était une qui consistait à réduire chaque budget d'environ 2 p.c. J'aimerais connaître, Monsieur le Ministre, quel domaine de la Santé publique fera les frais de cette mesure du comité dit de la « Hache ».

Je vous pose cette question parce qu'il me semble, sauf erreur ou mauvaise appréciation de ma part, que d'autres moyens découlent de la lecture des chiffres. Je vous en citerai trois : Le premier résulte de la comparaison des pages 12, 18 et 20 du budget qui traitent du titre I, dépenses courantes. Je lis « section 31 » intitulée « Santé publique » article 11.03 : Rémunération du personnel : 1 057 600 000 francs.

A la section 32, intitulée « Famille », article 11.03 : Rémunération du personnel : 33 600 000 francs.

A la section 33, intitulée « Santé publique et Famille », article 11.03 : Rémunération du personnel : 357 100 000 francs.

Le ministre pourrait-il me dire quelle est la différence entre ces trois sections, étant donné que je n'ai trouvé aucune explication ni dans le libellé ni dans les pages justificatives?

Le deuxième moyen concerne le montant prévu au poste « allocations pour fonctions supérieures » : 6 500 000 francs, ce qui me paraît élevé. En effet, si je considère que chaque agent perçoit par mois 10 000 francs de supplément — et je force la dose — soit 120 000 francs par an, j'en déduis que 54 agents de votre administration, au moins, effectuent des tâches ou assument des responsabilités plus importantes que celles correspondant à leur grade. Je vous demande, Monsieur le Ministre, si ce fait est exact.

Dans ce cas, je m'interroge : il faudrait sans doute revoir la situation de ces fonctionnaires.

Le troisième moyen apparaît à la lecture de la page 65 qui a trait au Fonds de Construction des Institutions hospitalières et médico-sociales, chapitres 51 et 52. Il est frappant de constater la différence entre les colonnes 1 et 3, c'est-à-dire ce qui est prévu au budget 1980 et ce qui a été réellement dépensé en 1978. La différence est surtout remarquable pour les totaux du chapitre 52 : pour 1980, il est prévu 23 459 000 francs alors qu'en 1978, les dépenses de fonctionnement se sont élevées à 559 000 francs seulement.

Ne croyez-vous pas, Monsieur le Ministre, qu'une révision de ces chiffres serait justifiée en période de restriction? Peut-être pourrait-on se poser la question de l'utilité du maintien en activité du Fonds de Construction des Institutions hospitalières et médico-sociales, alors que votre administration centrale comprend tous les services techniques et les cadres indispensables?

II. Je ne désire pas, dans cet exposé, détailler toutes les difficultés nées du développement et du fonctionnement des institutions hospitalières, mais je m'attarderai à quelques aspects d'actualité.

Je traiterai le problème du déficit des hôpitaux lorsque j'aborderai les finances des CPAS depuis l'application de la loi du 8 juillet 1976.

Toutefois, je voudrais déjà dire ici qu'à Bruxelles la reconversion de certains établissements, c'est-à-dire leur déclassement, augmentera certainement les difficultés financières des pouvoirs organisateurs. Lorsqu'on sait que certaines services, dans tous les hôpitaux, sont déficitaires — je songe à la pharmacie, aux soins d'urgence et aux services de soins intensifs —, ne faudrait-il pas, si cette situation est exacte, revoir le taux de remboursement des médicaments délivrés dans les hôpitaux et revaloriser certaines fonctions?

III. A ce sujet, on parle depuis plusieurs années d'un texte concernant le statut du médecin hospitalier et rendant obligatoire la création dans les hôpitaux d'un conseil médical. Une de ses compétences serait notamment d'étudier et d'évaluer les activités médicales de l'établissement. Ce texte est-il enfin prêt, je vous le demande?



Il devra en tout cas préciser, outre la composition du conseil et ses compétences, les modalités d'organisation de l'interaction qu'il aura avec le pouvoir organisateur. A notre avis, compte tenu de l'expérience vécue dans des hôpitaux où ces conseils existent déjà, l'avis qui sera donné d'initiative par le conseil médical ou à la demande du gestionnaire devra avoir force obligatoire. J'aimerais connaître votre position, Monsieur le Ministre, dans ce problème délicat.

Un arrêté royal à l'étude — j'en ai lu le projet et je l'approuve entièrement — prévoit la limitation d'installation et de fonctionnement des laboratoires de biologie clinique, mais aussi certaines restrictions dans la gestion et la direction. Dorénavant ces laboratoires feront partie d'un hôpital ou bien appartiendront et devront être dirigés par des personnes de la profession : médecins, biologistes, pharmaciens, chimistes spécialisés. Cette mesure vise surtout à interdire toute commercialisation et donc des profits injustifiés dans un domaine qui mérite au contraire beaucoup de dévouement et d'abnégation : la santé des populations.

Aussi permettez-moi de poser une question : certaines mutuelles ont créé des ASBL avec comme mission la promotion de la santé ; celles-ci gèrent des laboratoires de biologie cliniques dans des régions rurales ; les laboratoires ne sont donc pas rattachés à des établissements hospitaliers ou à des maisons de soins. Devront-ils fermer leur porte, avec les conséquences néfastes qui en résulteraient pour la clientèle ?

On parle beaucoup, pour réaliser des économies, notamment sur l'hospitalisation prolongée, d'autres formes de soins de santé, principalement lorsqu'il s'agit de malades chroniques.

Il faudra prouver que cette forme de soins de santé sera effectivement plus économique. Le seul avantage, et il est réel, que je trouve à ce système est le maintien ou le retour plus rapide des patients dans leur milieu familial : cette raison me paraît suffire pour que l'effort soit poursuivi.

Monsieur le Ministre, vous étiez ministre de la Prévoyance sociale lorsque fut rédigée la loi-programme du gouvernement précédent. Un chapitre de cette loi traite de l'hospitalisation des patients et l'article 80 institue une participation personnelle dans le prix de la journée d'hospitalisation. Nous y trouvons un défaut majeur en dehors de l'effet pénible qu'aura cette mesure sur un bon nombre de patients et le bénéfice minime qu'en retirera le système de l'assurance maladie-invalidité : il impose un tarif unique, journalier, quelle que soit la longueur de l'hospitalisation.

Le système antérieur à celui-ci — que j'ai également critiqué à cette tribune — était aussi néfaste : il pénalisait les patients qui étaient hospitalisés longtemps et donc ceux qui souffraient d'affection grave ou de longue durée : ce système prévoyait effectivement le paiement d'une quote-part personnelle après le quarantième jour d'hospitalisation, participation encore majorée après un autre délai.

Je reviendrai plus en détail sur ce point lors de la discussion de la loi-programme du gouvernement actuel si cette mesure y est maintenue. Mais il résulte de notre étude que la participation individuelle dégressive en fonction de la durée du séjour serait plus supportable pour le malade et constituerait un apport plus important d'argent frais dans les finances de nos établissements de soins.

Les médicaments ont fait l'objet de longues discussions en commission.

Certains aspects de ce problème intéressent le public, mais il ne comprend pas toujours le pourquoi et le comment de la chose. Les médicaments sont trop chers : la publicité y contribue, les intermédiaires et grossistes jouent un rôle, le coût du médicament de base n'est pas bien étudié, l'étude du marché international n'est pas surveillée.

Par contre, la ristourne est toujours perçue agréablement. Elle est distribuée ou retournée par une pharmacie organisée en société coopérative ou par tout pharmacien qui est amené à lutter contre la concurrence. Les pharmaciens propriétaires d'officine se plaignent justement parce que la ristourne est prise sur leurs bénéfices déjà limités. En est-il de même pour les sociétés coopératives ? Il me revient que l'Etat intervient financièrement, sans doute par le truchement du ministère des Affaires économiques, pour les aider.

Si cela se révèle exact, est-il permis à ces sociétés de redistribuer ces sommes sous forme de ristourne à leurs membres ? J'aimerais connaître votre avis, Monsieur le Ministre, et vous demande d'examiner la suppression de tels usages dans le domaine pharmaceutique.

« La réglementation de la répartition des officines a atteint le but visé. En effet, au cours de l'année 1978, quarante-neuf nouvelles officines ont été ouvertes », telles sont les paroles prononcées par votre prédécesseur en commission, Monsieur le Ministre. Il précisait, d'autre part, que l'application de cette législation avait favorisé la création de pharmacies dans les régions écartées ; ce sont toujours ses termes.

Cela me réjouit, mais m'inquiète pour l'avenir. En effet, si le ministre De Saeger, patron de cette législation, avait prévu une procédure de reprise du commerce de pharmacie, il ignorait totalement l'esprit roublard de notre peuple et les mille façons de contourner la loi. Dans ce cas-ci, il s'avère que les prix de reprise ont tellement augmenté depuis la limitation du nombre des pharmacies, la plus grosse partie étant payée sous la table, que les pharmaciens et surtout les jeunes ne peuvent plus envisager une installation à leur propre compte. Ou bien ils s'engagent comme gérant d'officine ou bien ils s'associent. Le drame est qu'il n'est prévu nulle part dans notre législation, par opposition à ce qui se passe actuellement pour les laboratoires de biologie clinique, que le propriétaire d'une officine doive posséder le diplôme de pharmacien. Aussi, il apparaît de plus en plus que ce sont de grosses sociétés commerciales ou financières qui acquièrent les pharmacies à remettre.

Monsieur le Ministre, ne croyez-vous pas que notre législation doive être corrigée en prenant, par exemple, pour référence le texte français qui prévoit que « le propriétaire d'une officine doit nécessairement être porteur d'un diplôme de pharmacien ».

En 1976 déjà, j'interrogeais le ministre de la Santé publique sur les possibilités de prévoir et de traiter les handicaps de naissance. Il me répondait notamment : « Inquiet et intrigué par les chiffres défavorables de mortalité infantile et ceci nonobstant une infrastructure sanitaire importante, j'ai invité — c'est toujours M. De Saeger qui parle — mon administration à réunir les professeurs responsables de la néonatalogie dans nos universités, des médecins des organisations professionnelles intéressées et des médecins de l'ONE, afin de me faire toutes propositions utiles pour niveler notre retard concernant la mortalité infantile. »

Il m'avait communiqué aussi certaines suggestions contenues dans un premier rapport de cette commission. Les voici : meilleure surveillance des femmes enceintes et de l'enfant ; mise en tutelle précoce des femmes enceintes à hauts risques par des médecins spécialisés en néonatalogie ; obligation de repos avant l'accouchement ; meilleur emploi de notre infrastructure sanitaire médicale et hospitalière ; information et éducation sanitaire ; création de certains centres pour le traitement intensif de la pathologie néonatale.

D'autres colloques se sont tenus depuis. Certaines mesures ont été prises, notamment par l'augmentation des crédits nécessaires à l'éducation sanitaire. Mais est-ce suffisant ?

Les congés de grossesse ont-ils été mieux répartis ? Notre législation a-t-elle été améliorée pour garantir à la femme enceinte une grossesse normale ? A-t-on pris les dispositions indispensables en matière de travail et d'emploi afin d'alléger systématiquement les dépenses physiques de la future mère ? Autant de questions auxquelles je souhaiterais une réponse, Monsieur le Ministre.

Je ne ferai qu'évoquer le vaste champ d'action de la médecine préventive et le manque de coordination entre les différentes activités dans ce domaine. Deux propositions de loi avaient été déposées devant le bureau du Sénat, l'une par notre collègue Verbist, l'autre par notre collègue Wyninckx, afin de mieux intégrer cette médecine préventive dans la politique des soins de santé. Elles auraient permis une meilleure organisation, une rationalisation des examens et surtout avaient prévu des mesures pour éviter les doubles emplois, ce qui représente un danger et une dépense superflue. Ces propositions n'ont toujours pas été examinées en commission. Aussi les dépenses inutiles continuent à saigner notre budget.

Les statistiques officielles font état de résultats donnés par des mesures et tests pratiqués en inspection médicale scolaire et dans les centres psycho-médico-sociaux, mais je n'ai pas eu écho de statistiques portant sur la valeur objective de ces examens en relation avec leur coût. Faut-il poursuivre les examens systématiques des enfants en âge scolaire tous les trois ou quatre ans ? Faut-il revoir tous les enfants régulièrement alors qu'un premier examen s'était révélé normal ? Quel est l'apport de l'examen d'orientation scolaire pratiqué sur un enfant de dix ans, si des troubles sérieux n'ont pas été mis en évidence soit par les membres du corps enseignant, soit par le médecin ? Les résultats ne me paraissent probants que dans les cas évidents, sans plus.

Bien plus importants me paraissent les examens préventifs du tout jeune enfant et de l'adulte ayant atteint la quarantaine. Et là, le travail est à faire par l'information du public et par l'ouverture de consultations gratuites. Certains domaines particuliers doivent aussi être prospectés : les maladies contagieuses et transmissibles seront endiguées ou raréfiées par la prise de mesures d'hygiène et par les vaccinations adéquates. Je ne parlerai pas des tuberculeux, rebelles aux traitements, par inconscience ou négligence et contre qui aucune mesure prophylactique ou thérapeutique n'est prise. La tuberculose ne disparaîtra entièrement de la Belgique qu'à cette condition for-

melle : obliger les personnes atteintes à se soigner, éviter les contacts et la promiscuité.

La rubéole, elle, dangereuse pour l'enfant porté par la mère atteinte de la maladie peut être évitée par la vaccination des jeunes filles. Le ministre de la Santé publique a pris des mesures intéressantes pour diminuer les risques de cette maladie. J'aimerais connaître les résultats des campagnes de vaccination effectuées en 1979 et me rendre compte ainsi de l'utilité éventuelle de proposer une nouvelle fois la vaccination obligatoire des jeunes filles et les examens systématiques de la jeune femme avant mariage.

J'ai été étonné de ne retrouver qu'une petite phrase dans l'accord gouvernemental, en rapport avec les décisions à intervenir pour que la Belgique suive ses voisins en matière de parenté responsable.

Les comités créés pour la suspension des poursuites et pour la dépénalisation de l'avortement se sont pourtant manifestés suffisamment tôt pour que le gouvernement prenne position. Non, les socialistes n'ont pu qu'obtenir une déclaration de principe : « Il appartiendra au Parlement de traiter d'une éventuelle modification des articles 348 à 353 du Code pénal. » J'ai la certitude, connaissant l'opinion du ministre de la Justice dans ce domaine, que cette question restera sans réponse. A moins que vous, Monsieur le Ministre, preniez une heureuse initiative dans ce domaine.

La loi-cadre du 24 janvier 1977 relative à la protection de la santé des consommateurs permet au ministre de la Santé publique d'intervenir dans différents domaines et notamment dans la composition de certaines graisses préparées, des margarines, des denrées alimentaires. Des arrêtés royaux seraient en préparation en ce qui concerne l'étiquetage de ces produits, la réglementation des additifs et la publicité.

Je m'étonne du temps que l'on voit passer puisque trois ans se sont écoulés depuis le vote de la loi, sans qu'aucune mesure efficace ne soit prise contre certains fabricants qui continuent à diffuser dans le public, par la presse ou des papiers toutes boîtes, des avis publicitaires frauduleux faisant notamment valoir les effets bénéfiques de leurs produits sur la santé des consommateurs en prenant comme références des avis anonymes de médecins spécialistes. La loi-cadre interdit de tels procédés. Aussi je souhaiterais, Monsieur le Ministre, que des mesures fussent prises d'urgence.

Le texte de la loi du 8 juillet 1976 donne toute possibilité aux CPAS, leur ordonne même d'accomplir toutes les missions sociales sous peine de se trouver en infraction avec la loi en vigueur. Alors pourquoi tolérer encore deux centres sociaux publics au sein d'une même commune, l'un étant le service de l'échevin des œuvres sociales, l'autre le CPAS ?

Aussi, nous proposerons d'élargir les missions du CPAS à toute l'activité sociale de la commune en modifiant le chapitre 6 de l'article 60, et simultanément la loi communale.

Le financement des CPAS, et principalement dans la région de Bruxelles, pose des problèmes de ressources, les communes connaissant pour la plupart des difficultés de budget et de comptes.

Vous connaissez les ressources des CPAS; je ne m'y attarderai pas.

Du côté des dépenses, il faut bien signaler que :

1° La loi de 1974 sur le minimex, dont la moitié est pourtant prise en charge par l'Etat, a occasionné une augmentation des débours des CPAS et aussi un accroissement du travail social et administratif.

2° La loi de juillet 1976 est certainement à la base d'une évolution de notre société; cette évolution s'est manifestée effectivement et rapidement par l'accroissement des charges, ceci contrairement d'ailleurs à l'avis du ministre de la Santé publique de l'époque, M. De Saeger. En effet, le droit à l'aide sociale a permis à tout individu de s'adresser au CPAS, quelle que soit l'aide souhaitée : morale, psychologique, juridique ou matérielle. Cette mesure a également eu pour conséquence la fréquentation plus importante des services et une augmentation des dépenses en aide individuelle, mais également un surcroît de travail qui a nécessité l'étoffement des services sociaux et administratifs pour répondre aux besoins.

3° Il ne faut pas oublier la mise à disposition de la population de services qui se sont avérés indispensables pour garder les personnes âgées dans leur milieu et éviter, tant que faire se peut, la retraite en maison de repos : distribution de repas à domicile, service d'aide-seniors, service de soins à domicile et d'animation, consultation de médecine préventive et j'en passe.

Et 4° les frais d'hospitalisation sont de plus en plus onéreux.

La loi de 1976 a porté ses fruits immédiatement; il faut donc trouver les recettes correspondantes. Celles-ci ne peuvent incomber aux seuls pouvoirs communaux. Aussi le ministre a cru bon de recréer un deuxième Fonds — cela existait déjà avant 1944 — mais en le préle-

vant cette fois sur le Fonds des communes, le Fonds spécial de l'aide sociale, régionalisé, c'est-à-dire soumis aux mêmes critères de partage que le Fonds des communes.

Dans la discussion générale du projet de loi sur le CPAS, un membre a soulevé le problème de l'alimentation de ce Fonds et il disait notamment : « En considérant l'extension des tâches et des missions des CPAS par rapport à celles des CAP, ce simple transfert est insuffisant et le Fonds spécial doit être alimenté par des dotations supplémentaires. »

J'ai moi-même proposé un amendement à cet article : il consistait à faire supporter la charge entière du Fonds par le ministre de la Santé publique, responsable des dépenses supplémentaires, restituant du même coup aux communes les sommes prélevées pour l'alimenter.

Je vous refais la même proposition, Monsieur le Ministre, car il me paraît indispensable de revoir le mode de financement de cet organisme public.

Une proposition vient d'être déposée à la Chambre des représentants, signée par M. Van Cauwenberghe et consorts. Elle propose de modifier l'article 13, chapitre 2, de la loi du 23 décembre 1963 sur les hôpitaux et a pour but de faire intervenir l'Etat, en l'occurrence par le ministre de la Santé publique, pour 50 p.c. dans les déficits des hôpitaux.

Cette nouvelle répartition me paraît très intéressante et mérite d'être prise en considération.

Pour terminer, Monsieur le Ministre, je voudrais attirer votre attention sur le danger qu'il y a à méconnaître le droit des citoyens bruxellois à bénéficier dans le domaine des matières personnalisables des mêmes avantages que ceux dont jouissent les populations wallonne et flamande.

En effet, pour la Flandre et la Wallonie le problème est résolu d'une façon, dit-on, définitive : les ministres des communautés sont compétents non seulement pour les matières culturelles, mais aussi pour les matières qui intéressent les rapports entre les personnes et je songe principalement aux relations des citoyens avec les responsables de la santé et de l'accueil dans les institutions hospitalières.

A Bruxelles, Monsieur le Ministre, c'est vous qui êtes et restez compétent pour tout ce qui intéresse la santé publique.

La procédure d'examen sera donc dorénavant différente suivant les régions, pour faire aboutir des propositions de loi. Par exemple : une proposition d'un membre de l'assemblée communautaire francophone habitant la région wallonne sera déposée devant cette assemblée et étudiée par les seuls mandataires élus appartenant à cette communauté. Le projet qui en sortira sera de la compétence exclusive de l'exécutif communautaire français.

Une proposition identique, présentée par un mandataire bruxellois, sera étudiée par la commission de la Santé publique et de la Famille du Parlement national, c'est-à-dire par des commissaires appartenant aux trois régions et aux deux rôles linguistiques.

La population bruxelloise me paraît lésée par cette procédure et il n'est pas impossible que prochainement une proposition soit faite pour dédoubler le ministère de la Santé publique et de la Famille, comme l'a été le ministère de l'Education nationale, afin de faire respecter le principe, défendu d'ailleurs principalement par les Flamands, qui veut que ces matières personnalisables soient de la compétence d'un ministre de leur communauté et donc du même rôle linguistique.

Personnellement, j'aurais préféré que ces matières dépendent d'un ministre régional responsable comme cela se passe dans d'autres pays tels que la Suisse ou les USA; en effet, ce procédé permet certaines variantes dans l'application de la loi nationale en fonction du désir des citoyens de certaines régions ou cantons ou Etats. On l'a vu en matière de contraception, d'avortement, de médecine préventive et de vaccinations, aux Etats-Unis notamment.

En conclusion, étant donné les nombreuses incertitudes et en attendant vos réponses aux questions que je vous ai posées, je ne puis qu'annoncer le refus de mon groupe de voter un tel budget. (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Cuvelier.

De heer Cuvelier. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, in mijn hoedanigheid van voorzitter van de commissie voor de Volksgezondheid, heet ik de minister hartelijk welkom op het zo gediversifieerde en complexe departement van Volksgezondheid.

De steeds toenemende politieke onstabiele in dit land begint een steeds ernstigere belemmering te betekenen voor een reëel doeltreffende bespreking van departementale begrotingen.



*De heer Leemans treedt opnieuw als voorzitter op*

Men kan zich inderdaad afvragen of het nog zin heeft een beleid te onderzoeken dat door een minister werd ontworpen, door zijn opvolger voorgelegd en door een tweede opvolger moet worden verdedigd, terwijl ondertussen het ganse begrotingsbeleid ingevolge regionalisering en opdeling naar gemeenschappen alle cijfers en voorstellingswijzen doorkruist.

Dit geldt zeker voor de begroting van Volksgezondheid, die inhoudelijk voor een groot deel werd « uitgebeend » naar gewesten en gemeenschappen toe en die qua cijfers niet meer beantwoordt aan de realiteit.

De budget control van de vorige regering leidde tot de beslissing van een vermindering met 2,2 pct. van nagenoeg alle departementale uitgaven, beslissing die, met een uitzondering voor Nationale Opvoeding, in het nieuwe regeerakkoord werd bekrachtigd. Ook zou het nieuwe akkoord nog voor 1980 moeten leiden tot bijkomende besparingen van 13 miljard waarover nog geen precieze aanduiding werd gegeven.

Ik meen te weten dat het onderzoek naar de concrete toepassing van deze maatregelen reeds begonnen is in de schoot van de regering, zodat de nieuwe minister ons toch reeds enkele aanwijzingen zou moeten kunnen verschaffen, zoniet amendementen voorleggen, over de begrotingsartikelen waarin zal gesnoeid worden om de min 2,2 pct. te realiseren. Graag kreeg de liberale fractie, en wellicht ook de andere leden, hierover enige inlichting. Zo wij bereid zijn de begroting goed te keuren, wetende dat de cijfers niet helemaal meer kloppen ingevolge de gewijzigde omstandigheden, dan houden wij niet van een te dichte mist die niet in overeenstemming te brengen is met de normale taak van het Parlement inzake begrotingstoezicht.

Gelet op de wijziging in de ministeriële functie wil ik, om de minister niet te veel lastig te vallen, alleen ingaan op die aspecten van de Volksgezondheid waarmee hij ook in zijn vroegere functie op Sociale Voorzorg in aanraking kwam.

Dit geldt natuurlijk in de eerste plaats de uitoefening van de geneeskunde, daar de nieuwe titularis ook een hoofdrol speelde in het laatste doktersconflict. Zoals uit het uitstekend verslag van collega Mevr. Clara Smitt kan besloten worden, ging de commissie dieper in op de ganse problematiek van de geneeskunde en werden delicate zaken, zoals de Orde der Geneesheren, de bescherming van het medisch geheim, de beperking van het aantal afgestudeerden, de relaties tussen geneesheren en ziekenhuizen en de relaties met de paramedische beroepen niet uit de weg gegaan.

Onder punt 8 van het hoofdstuk « Gezondheidsbeleid » van het regeerakkoord staat geschreven dat « de regering het statuut van de Orde der Geneesheren aan een grondig onderzoek zal onderwerpen ». Uit hoofde van uw vroegere functie, waarbij die Orde een nogal onduidelijke stelling innam bij de laatste zorgenstaking, moet u, Mijnheer de Minister, zich ongetwijfeld enig persoonlijk idee gevormd hebben over mogelijke hervormingen ter zake, onder meer inzake de tussenkomst van de Orde op het vlak van tarieven, van de tussenkomst van de huisarts vóór de raadpleging van de specialist en over de frequentie der verstrekingen.

Het is ongetwijfeld nog te vroeg om u vandaag te vragen concrete voorstellen te doen, maar wellicht kan u ons toch beknopt uiteenzetten in welke richting u denkt en wat u als wenselijk en misschien haalbaar beschouwt in de dialoog met de Orde. Ook op dit stuk heeft het land dringend behoefte aan een nieuw vertrouwen en een betere relatie tussen de overheid, de geneesheren en de burgers.

U kreeg in uw vorige functie ook te maken met de moeilijkheden rond de laboratoria voor klinische biologie, waar, zoals het regeerakkoord het stelt, maatregelen nodig zijn om de commerciële exploitatie tegen te gaan. Dit heeft natuurlijk te maken met het tere punt van de vrije uitoefening van de geneeskunde, principe waaraan, zoals u ongetwijfeld weet, de PVV sterk gehecht blijft. Wij staan zeker achter maatregelen die de verspillingen en overlappingsen tegengaan, maar het regeerakkoord laat ook andere wegen open die wij niet geneigd zijn te bewandelen. Misschien kan u ook hier reeds enige aanduiding geven van de richting welke uw beleid zal inslaan om de doelstelling van het akkoord te verwezenlijken.

In datzelfde regeerakkoord lezen wij onder de rubriek gezondheidsbeleid dat de regering de leefbaarheid van de ziekenhuizen en van de instellingen zal bevorderen door het zoeken naar oplossingen voor de actuele thesaurieproblemen en voor de modaliteiten van tussenkomst.

Mijnheer de Minister, ik vraag in het bijzonder uw aandacht voor dit probleem, ten einde vele klinieken en hospitalen alsnog leefbaar te houden. In dit verband wil ik ook opmerken dat men reeds sedert jaren spreekt over een statuut van de ziekenhuisgeneesheer, maar dat er tot nog toe niets van is terechtgekomen.

In het regeerakkoord is ook sprake van de verontreiniging van de oppervlaktewateren. Gezegd wordt dat de strijd tegen de verontreinigers moet worden verstrekt zowel op nationaal als op gewestelijk vlak. Mijnheer de Minister, mag ik erop aandringen dat u de bouw van waterzuiveringsstations zo zou plannen dat de oprichting van onrendabele installaties zou worden vermeden?

Sprekend over ziekenhuizen, denken wij natuurlijk ook aan de zieken. In dit verband wil ik uw aandacht vestigen op de richtlijnen die u zou kunnen geven voor de verzorging van bejaarden die te ziek zijn om thuis te blijven, maar te gezond om in een ziekenhuis te worden opgenomen en die niet terecht kunnen in bejaardentehuizen. Een zeer groot aantal bejaarden weet niet waarheen.

In uw vorige hoedanigheid van minister van Pensioenen, kreeg u ook reeds te maken met het probleem van de optrekking van het bestaansminimum, zij het dan voor de bejaarden, waar het u voorzeker niet onbekend is dat, zodra het gestelde minimum hoger komt te liggen dan het maximumbedrag van het pensioen der zelfstandigen, een vloed van 100 000 à 125 000 nieuwe aanvragen mag verwacht worden.

Een gelijkaardig probleem mag worden verwacht bij het gewaarborgd minimum, in uitvoering van de wet van 7 augustus 1974. Inderdaad, de vooropgestelde bedragen van 180 000 voor een gezin en 140 000 voor een alleenstaande zouden eens hoger kunnen liggen dan sommige sociale uitkeringen die nu, op basis van bijdragen, worden uitgekeerd. Van zeer groot belang is dan ook te weten in welke etappes men tot deze bedragen denkt te geraken, daar die ongetwijfeld het volume der aanvragen en dus ook der uitgaven zullen beïnvloeden. Wellicht kan u hier, gelet op het parallelisme met de wet van 1 april 1969 op het gewaarborgd inkomen voor bejaarden, reeds enige toelichting verschaffen.

Tenslotte wil ik graag nog twee problemen oprakelen die meer thuishoren in de algemene filosofie van de regeerverklaring, ook al zijn ze niet aanhangig bij de Senaat. Er is in de eerste plaats de wetgeving inzake de zware medische apparatuur, waar de PVV voorstander is van een niet-terugbetaalbaarheid door de ziekteverzekering van prestaties geleverd met dergelijke apparatuur die buiten de geplande behoeften werd geïnstalleerd, daar waar de vorige regering opteerde voor een verbod tot installatie dat niet helemaal in overeenstemming te brengen is met de vrije uitoefening der geneeskunde. Graag zou ik dan ook van de minister willen vernemen hoe hij staat tegenover een eventuele aanpassing van de wetgeving in de zin zoals door ons voorgestaan.

In de tweede plaats is er het probleem van het Instituut voor Veterinaire Keuring dat in de Senaat, met enige moeilijkheden, werd goedgekeurd en dat thans voorligt in de bevoegde Kamercommissie. Wij, en samen met ons ook sommige leden uit de oude meerderheid, waren meer voorstander van een gedecentraliseerde formule die, naar onze mening, beter aansluit bij de huidige concepties inzake staatshervorming en bij de politieke wil tot decentralisatie en deconcentratie, in plaats van de door uw voorganger voorgestelde unitaire structuur die ook andere weerstanden oproep. Hier durf ik u dan ook te vragen het dossier opnieuw aan een diepgaand onderzoek te willen onderwerpen alvorens de goedkeuring van de Kamer te vragen.

Mijnheer de Minister, waarde collega's, mijn fractie zal de begroting goedkeuren, gelet op de regeringssolidariteit en voor het herstel van het vertrouwen in dit land. Uit de door mij opgeworpen vragen kan u ook afleiden dat wij, gelet op sommige eerder vage bewoordingen in het regeerakkoord, waakzaam zullen blijven bij haar uitvoering. (Applaus op de banken van de meerderheid.)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Vandekerckhove.

**De heer Vandekerckhove.** — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, de bespreking van de begroting van het ministerie van Volksgezondheid en het Gezin is traditioneel en ieder jaar de gelegenheid om enkele belangrijke aspecten en problemen van de Volksgezondheid meer uitvoerig, zowel in de commissie als in openbare zitting te bespreken. Ik zou onder meer kunnen handelen over het statuut van de ziekenhuisgeneesheren en al de problemen rond het adviesrecht van de medische raden in de ziekenhuizen, de beperking van de zware medische apparatuur, zoals bijvoorbeeld de scanners die mijns inziens omwille van de belangrijke diagnostische waarde — vooral dan de scanners van de tweede generatie — niet kan gehandhaafd blijven, de toepassing van de EEG-richtlijnen, de Orde van Geneesheren enzovoort. Dit alles zou veel mogelijkheden en stof bieden voor een lange uiteenzetting en tot vele opmerkingen.

Ik zal mij echter beperken tot een van de moeilijkste en meest delicate problemen die onder de fraaie naam van beheersing van het medisch aanbod schuilgaan. Ongetwijfeld zal dit probleem in de eerstkomende jaren meer en meer zijn invloed laten gelden in het geheel van het gezondheidsbeleid.



Er is in de eerste plaats het absolute artsencijfer dat in vergelijking met de ons omringende landen reeds zeer hoog is. Volgens de cijfers van UIA-rector Clara zijn er momenteel in België 23 735 artsen, waarvan 19 271 in de curatieve sector. Dit betekent een artsendichtheid van ongeveer 34 artsen per 10 000 inwoners, met als gemiddelde voor Vlaanderen 17,5, voor Wallonië 22,5 en voor Brussel 38,6.

Deze regionale verschillen zijn belangrijk en ik zal daar straks op terugkomen. Naast dit absolute aantal kan men nu reeds met volledige zekerheid stellen dat het aantal medisch afgestudeerden in de eerstkomende jaren in belangrijke mate zal stijgen. In 1949 bijvoorbeeld was het stijgingstempo 250 per jaar, in 1964 bedroeg het 460, in 1971 al 653, in 1975 steeg het tot 1 046 en in 1978 was het 1 273. U ziet hoe belangrijk het stijgingstempo is, volgens de cijfers van rector Clara. Wij kunnen dus nu reeds met vrij grote zekerheid stellen dat tot 1990 er per jaar ongeveer 900 à 1 000 artsen zullen bijkomen.

Het is voor iedereen duidelijk dat dit stijgingstempo onhoudbaar is; dit is een onomkoombare vaststelling die niets te maken heeft met corporatisme.

Het derde aspect dat dit probleem alleen maar moeilijker maakt is de flessenhals van de huisartsgeneeskunde. Door het uitvaardigen van erkenningscriteria voor de opleiding tot de verschillende specialisaties enkele maanden geleden bij koninklijk besluit, met onder andere de erkenning van stage-meesters enzovoort, wordt de toegang tot de specialisatie nu in belangrijke mate beperkt, meer nog dan wellicht op het eerste gezicht vermoed. Wanneer men deze erkenningscriteria strikt toepast, zal dit tot heel wat moeilijkheden leiden en spanningen teweegbrengen door het relatief kleine aantal dat tot specialisatie wordt toegelaten, wanneer men rekening houdt met het invoeren van een zekere vorm van *truncus communis*, bijvoorbeeld bij de chirurgische specialiteiten.

Het beperkende karakter is trouwens gewild en is mede het doel geweest bij het bepalen van deze erkenningscriteria. Hoe dan ook, de invloed van deze maatregelen zal zich na enkele jaren vrij duidelijk laten gevoelen, zodat de opleidingsplaatsen schaars zullen worden en vele afgestudeerden noodgedwongen zullen terechtkomen op de huisartsenmarkt, als ik het zo mag uitdrukken. Op het ogenblik wordt in de huisartsgeneeskunde een overbestaffing merkbaar en het is voor vele jonge afgestudeerde huisartsen die een huisartsenpraktijk willen beginnen, zeer moeilijk zich te vestigen en vooral nog moeilijker om een behoorlijke praktijk op te bouwen.

De cijfers van Mevr. Delière tonen ook aan dat het aantal verrichtingen per geneesheer in dalende lijn gaat, fenomeen dat zich vooral in de huisartsgeneeskunde voordoet waar de afgeleide consumptie veel minder mogelijk is dan bijvoorbeeld in een specialistenpraktijk.

De oorzaken en redenen hiervan uiteenzetten, zou ons te ver voeren.

De verscheidene gegevens samen : een absolute toename van het aantal geneesheren, de omkering van de verhouding algemene practici/specialisten die sinds enkele jaren merkbaar is en die groter zal worden tengevolge van de erkenningscriteria, en tenslotte de stagnatie en zelfs daling van het aantal prestaties per eenheid en per individuele geneesheer, kenmerken dit probleem dat zich levensgroot in de nabije toekomst aftekent.

Ik weet dat de neiging bestaat om het probleem als corporatisme, als verdediging van financiële belangen, af te wimpelen. Ik ben de eerste om te erkennen dat deze invloeden ongetwijfeld ook een rol spelen. Evenzeer belangrijk in het kader van de gezondheidszorg is, naast de wetenschappelijke kennis, toch een minimum aan ervaring in de geneeskunde, vooral voor het herkennen of vermoeden van het ziektebeeld in het prille beginstadium. *Fingerspitzengefühl* en het vroegtijdig waarnemen van « knipperlichten » worden door ervaring bepaald; er is een minimumgrens van noodzakelijke ervaring en werkzaamheid en daar ligt het grootste probleem in verband met de artsenplethora.

Indien ik economische termen zou gebruiken, kan ik zeggen dat het gevaar van onderconsumptie per eenheid groter is dan het gevaar van de zogenaamde overconsumptie die men aan een groot aantal artsen toeschrijft.

Dit argument van overconsumptie heeft volgens mij niet veel waarde, omwille van het feit dat de stijging van de kosten in de gezondheidszorg zeker niet alleen afhankelijk is van het aantal artsen. De cijfers die de situatie analyseren spreken trouwens in deze richting. In de periode 1966 tot 1977, met toch een belangrijke vermeerdering van het artsenaanbod, blijkt het procentueel aandeel van de medische honoraria samen met dit van de geneesmiddelen gedaald, en ook het aantal prestaties per arts, zoals uiteengezet, is gedaald, samen met het aantal verrichtingen in verhouding tot het aantal zorgverstrekkers.

Noch het corporatistisch argument : hoe minder artsen, hoe minder concurrenten, noch het tegenovergestelde overconsumptie-argument : hoe meer artsen, hoe hoger de gezondheidskosten, mogen op absolute

wijze worden aangevoerd, hoewel in beide wel een grond van waarheid steekt.

Mijns inziens moet het medisch overaanbod van de komende jaren in een veel ruimer perspectief worden geplaatst en worden gezien in het kader van de hele gezondheidszorg en in het kader van het universitaire onderwijs.

Iedereen in dit land gaat er vrijwel mede akkoord dat dit probleem bestaat en dat hieraan een oplossing moet worden gegeven. Alleen wanneer men de oplossing gaat specificeren blijken de meningen ver uit elkaar te liggen.

Drie elementen zijn hiervoor medebepalend. Ten eerste, het tijds-element. Zoals werd gezegd moet men vóór 1990 niet veel invloed meer verwachten van een maatregel als bijvoorbeeld de *numerus clausus*.

Dit betekent duidelijk dat een studentenstop alleen als oplossing onvoldoende zal zijn en dat ook hier het perspectief zou moeten worden verbreed. Men moet het probleem niet alleen bij de aanvang van de studies onderzoeken maar het veel ruimer zien, bijvoorbeeld ook in de richting van de leeftijds grens voor artsen, een beperking van de cumulatie en het bevorderen van artsenassociaties, om aldus de werkduur te verkorten. Verder moet een afdoende regeling in geval van ziekte en invaliditeit worden onderzocht. Het is eigenlijk een van de paradoxen van dit systeem dat de artsen die erin werken wellicht tot degenen behoren die het minst tegen ziekte en invaliditeit zijn beschermd. Ook een betere pensioenregeling zou moeten worden overwogen. Dit zijn maatregelen die ook belang hebben in het kader van het hele probleem.

Naast het tijds-element zijn er ook regionale verschillen. De Nederlandstalige gemeenschap in dit land heeft globaal genomen nog een deelnemingsgraad voor medische studies die traditioneel lager ligt dan in het Franstalige landsgedeelte. Dit is trouwens waar voor de hele meer wetenschappelijke sector. De grotere voorkeur voor de zogenaamde humane wetenschappen in de Nederlandstalige gemeenschap is één van de oorzaken van het onevenwicht in de universitaire kredieten. De oorzaken hiervan zijn voor een deel gelegen in de duur van de studies en worden mede door de inkomenssituatie bepaald.

Verder is er nog een vrij grote diversiteit in de medische bezetting per provincie en per arrondissement, met als toppen Brussel-Hoofdstad, 38,6 artsen per tienduizend inwoners, Luik 30,3 artsen per tienduizend inwoners en als laagste in de rij Tongeren met 10,3 artsen, Maaseik met 8,7 artsen en Aarlen met 8,1 artsen per tienduizend inwoners. Dit volgens de statistieken van uw ministerie.

Bij de eerste tien arrondissementen zijn er slechts twee Vlaamse en bij de laatste dertien arrondissementen is er slechts één Franstalig, namelijk Aarlen.

Daarnaast is er het probleem van de onvoldoende aanwezigheid van Nederlandstalige artsen in Brussel, ook op het terrein van de huisartsen waarin nu echter geleidelijk een evolutie ten gunste komt. Het is duidelijk dat maatregelen die willen ingrijpen op het overaanbod van artsen met deze verschillen rekening zullen moeten houden. Het mogen dus geen algemene maatregelen zijn. Zij zullen eerder een gepondereerd effect moeten hebben.

Een derde en mijns inziens ook zeer belangrijk element is dit van de democratisering van de universitaire studies, in het bijzonder deze van de geneeskunde.

Uit de cijfers van het Limburgs Universitair Centrum waar nochtans vrij doelbewust met deze problematiek rekening wordt gehouden en waar zo nodig oplossingen worden gezocht, blijkt dat de richting geneeskunde vooral wordt gevolgd door studenten uit meer goeie en of intellectuele milieus. Opvallend is ook dat sinds 1975-1976 een gestadige procentuele daling van het aantal beursstudenten zich in de geneeskunde voordoet, met andere woorden dat vooral voor de geneeskunde de trend tot democratisering is omgebogen. Het gevaar van de « geestelijke anticonceptie » naar professor Bonte is dus niet denkbeeldig. De vraag kan dan ook worden gesteld in hoeverre beperkende maatregelen deze trend nog niet verder zullen verstevigen. Mag men in de keuze van de maatregelen ook voor dit probleem op sociale gronden langer blind blijven?

Samenvattend wil ik beklemtonen dat het vrijwel onmogelijk is te komen tot een beheersing van het medisch aanbod, door bijvoorbeeld één enkele maatregel; er zal een pakket van maatregelen nodig zijn. Bovendien zal de verscheidenheid van maatregelen ook rekening moeten houden met de regionale verschillen in artsendichtheid en de sociale stratificatie van de studenten-geneeskunde.

Wanneer wij deze mogelijkheden overlopen, blijken er een drietal series maatregelen te zijn die daarvoor in aanmerking komen.

Er zijn allereerst de mogelijkheden gesitueerd bij de aanvang van de medische studies, dan de maatregelen na afloop van die studies en tenslotte een reeks maatregelen tijdens de uitoefening van het ambt en op het einde van de beroepsloopbaan.

De eerste reeks maatregelen bij de aanvang van de medische studies kunnen verscheidene vormen aannemen.

Er is allereerst de zogenaamde zelfregulatie van het aantal studenten optredend met vertraging naargelang de tendensen op de arbeidsmarkt en het al of niet financieel aantrekkelijk zijn van het beroep. Afgezien van het optreden van deze vertraging en ondanks de vele waarschuwingen van de artsenplethora blijkt uit de cijfers dat dit onvoldoende is. Men bemerkt weliswaar een daling van het aantal Belgisch eerstejaarsstudenten in de geneeskunde, maar dit is toch niet voldoende groot om het overmatig artsenaanbod in te tomen.

Een meer adequate informatie van de jongeren omtrent studie-eisen en -mogelijkheden en het perspectief van de latere loopbaan zou wellicht deze zelfregulatie kunnen versterken en aldus zou men het beoogde doel kunnen bereiken, namelijk een nulgroei mede rekening houdend met de snel dalende generatiegroepen vanaf 1983. Hoewel dit ongetwijfeld van veel nut kan zijn, ben ik daarvan toch niet volledig overtuigd.

Waarschuwingen worden veelal in de wind geslagen. Iedere sigarettenroker denkt altijd dat alleen maar de anderen longkanker kunnen krijgen.

Een derde mogelijkheid bestaat in een toelatingsexamen voor de medische faculteit zoals bijvoorbeeld voor de ingenieursstudies. Misschien is dat in het geheel van mogelijke maatregelen nog een van de meest rechtvaardige. Men kan denken aan al of niet gewogen loting, aan studieresultaten in het middelbaar onderwijs en aan een nationaal indexexamen voor het middelbaar onderwijs en dies meer.

Maar bij al deze maatregelen blijft enorm groot het ware probleem, dit van de criteria en de instrumenten om uit te maken wie wel en wie niet tot de medische studies mag worden toegelaten.

Mijn inziens is dit het kernprobleem van elke numerus clausus-maatregel, namelijk het volledig ontbreken van betrouwbare instrumenten voor de selectie.

Maar het probleem van een ingangsexamen is lang niet eenvoudig. Men mag niet vergeten dat momenteel meer dan 46 pct. van de studenten weggeselecteerd wordt. Ook kunnen vragen worden gesteld naar de huidige selectie. Ik citeer rector Clara waar hij zegt dat voor een groot deel, ik heb er geen cijfers over, ik moet hem dus op zijn woord geloven, de weggeselecteerden uit sociaal minder goed gesitueerde kringen komen.

Dit ingangsexamen zou dan tenminste even streng moeten zijn als de huidige examens van de eerste kandidatuur. Men moet er dan ook rekening mee houden dat dit eigenlijk nog geen effect zou sorteren. Immers, men zou dan nog eens een verdere selectie moeten doen. U begrijpt dat, wanneer men na een ingangsexamen nog eens 30 à 40 pct. wegselecteert, onvermijdelijk de vraag zal worden gesteld wat de waarde van dit ingangsexamen wel is. Het ingangsexamen zou dan zo streng moeten zijn dat later alleen nog 10 à 15 pct. zou afvallen. Men kan dan weer de vraag stellen of dit ook wel zinnig en mogelijk is.

Er is ook het probleem wie dit ingangsexamen zal inrichten. Zal het een landelijk examen zijn? Zal het de universiteit zelf zijn of zal men denken aan een contingentering? Ik meen niet dat de thesis van dit ingangsexamen haalbaar is.

In de huidige context en zo men werkelijk een selectie wil invoeren, want dat is de vraag, zou deze mijns inziens moeten plaatshebben op het einde van de eerste kandidatuur. Zo zouden alle verschillen qua ongelijkheid van secundair onderwijs, qua diversiteit van onderwijsvormen en onderwijsrichtingen in het secundair onderwijs uitgevlakt kunnen worden. Maar dan wel, ten eerste mits een grondige herstructurering van het eerste kandidaatsjaar op een veel bredere basis dan de nu praktisch alleen bestaande natuurwetenschappelijke basis; ten tweede — er wordt veel gesproken en het staat in de huidige regeringsverklaring zoals het reeds in vele andere regeringsverklaringen heeft gestaan — mits het creëren van overgangsmatregelen, van de beroemde « passerelle » of bruggen tussen de diverse vormen van hoger onderwijs; ten derde, mits het invoeren van een zogenaamd systeem van kredietpunten voor afgeronde en afgelijnde onderwijspakketten in het eerste jaar, bijvoorbeeld een natuurwetenschappelijk pakket, een pakket medische basiswetenschappen en een pakket gedragswetenschappen die als verworven kunnen blijven ook wanneer men een andere studiekeuze maakt of andere vormen van hoger onderwijs gaat volgen.

Men zou daarbij nog moeten voorzien — het is misschien een gevaarlijke thesis — in een zekere contingentering per universiteit van het aantal opleidingsplaatsen vanaf de tweede kandidatuur.

Vermits er vrijwel in elke provincie in ons land opleidingsmogelijkheden voor geneeskunde op kandidatuurniveau bestaan, denk ik dat dit de gelegenheid zou bieden om in deze contingentering ook de nodige diversiteit naar de regionale verschillen mogelijk te maken.

De vraag blijft dan echter open welke maatregelen men voor een verdere democratisering nog kan nemen. Ik meen dat men te rade kan gaan bijvoorbeeld bij de maatregelen die in Duitsland daaromtrent werden genomen, al ken ik de efficiëntie ervan niet.

Het is ook duidelijk dat vanaf het eerste doctoraatsjaar in de grote universiteiten de nodige opvang zou moeten worden voorzien van de studenten van de kandidatuurcentra. Ik meen niet dat dit een groot probleem zal zijn.

Ik zou mijn spreektijd overschrijden wanneer ik al te veel zou ingaan op de maatregelen in de tweede en de derde fase. Ik zal dus zo beperkt mogelijk zijn. De maatregelen na afloop van de medische studies zijn in feite reeds gedeeltelijk aanwezig. Er zijn de nieuwe erkenningscriteria voor de opleiding van de medische specialisten, die eigenlijk reeds een beperking en een vorm van numerus clausus inhouden.

Deze vorm wordt geënt op het beperkt aantal plaatsen in een ziekenhuis, dat in een specialistische geneeskunde zeer dikwijls onontbeerlijk is. Deze maatregelen werken reeds beperkend en hebben effect, gezien men de omkering reeds gewaar wordt in de verhouding huisartsen-specialisten. Aldus zullen er op het terrein van de specialisten voor een tijd voldoende maatregelen zijn getroffen.

Rest dan nog de belangrijke vraag: wat met de huisartsengeneeskunde? Daar rijst het enorme probleem over het al dan niet uitvaardigen van een vestigingswet. De ervaring met vestigingswetten bij andere beroepen, zoals apothekers en notarissen, tonen aan dat dit dreigt te leiden tot het in handen spelen van het beroep aan de meer gegoeden of aan financieel draagkrachtige instellingen. Is dit wel sociaal verantwoord voor het artsenberoep?

Zoals tegenover de selectiecriteria voor een numerus clausus voor studenten-geneeskunde, sta ik ook tegenover deze kwestie huiverig en eerder negatief, ook al heb ik op het ogenblik zelf geen oplossing voor dit probleem.

Mijnheer de Minister, ik schetste reeds een aantal maatregelen die zouden kunnen worden genomen tijdens en op het einde van de loopbaan. Zo zou men omwille van de artsenplethora een strengere anticumuleregeling kunnen doorvoeren, associaties kunnen bevorderen om de werktijd van de geneesheer te verkorten en betere voorzieningen treffen voor pensioen, ziekte en invaliditeit, waardoor een deel plaatsen zou worden gecreëerd.

Mijnheer de Minister, dit is geen pasklare oplossing, het zijn slechts beschouwingen. Toch zit er misschien iets waardevols in, al was het maar dat men niet moet denken het probleem op te lossen met één maatregel, een lukrake studentenstop of vestigingswet.

Ht is een complex probleem, dat van verschillende kanten moet worden bekeken.

Ik wil eindigen met een vraag. Mijnheer de Minister, uw voorganger liet in de commissie verstaan dat het Parlement in deze kwestie zou mogen meespreken. Ook de regeringsverklaring spreekt over de herwaardering van het Parlement. De inbreng van het Parlement in de zeer complexe en moeilijke problemen van de gezondheidszorg kan zeer nuttig zijn. Ik hoop dat u deze mening deelt. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Van den Eynden.

**De heer Van den Eynden.** — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, bij de aanvang van mijn uiteenzetting ter gelegenheid van dit begrotingsdebat hecht ik eraan de rapporteur te danken voor zijn uitstekende synthese van de besprekingen in de commissie. Mijn opmerkingen betreffen dan ook slechts enkele accenten die ik zou willen leggen op drie onderwerpen, namelijk het ziekenhuisbeleid met onder meer beschouwingen rond de geneeskundepraktijk, de bejaardenzorg en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

Uit de uiteenzetting van de heer minister voor de commissie voor de Volksgezondheid en de Gezinszorg, bleek dat het aanbod van ziekenhuizen in ons land zeer verscheiden is met onder meer een overdreven sterke voorziening, voor acute zorgen en een belangrijk tekort voor de verschillende vormen van langdurige zorgen. Dit betekent dan ook dat bijzondere aandacht moet gegeven worden aan het scheppen van afbraakmogelijkheden in verzadigde sectoren. Het is dan ook normaal dat zou geopteerd worden voor een betere aanwending van het bestaand beddenbestand door geen verdere uitbreiding van acute bedden meer



toe te staan, maar integendeel over te gaan tot de reconversie van de overtalige acute bedden. In dat verband zou ik de heer minister willen vragen een bijzondere inspanning te leveren om de mogelijkheid aan te moedigen bestaande ziekenhuizen of ziekenhuisdiensten om te bouwen tot diensten die zich buiten de ziekenhuiswetgeving situeren, bijvoorbeeld verzorgingstehuizen. Deze aanmoediging zou kunnen worden gezocht in de veruimde subsidiëring, bijvoorbeeld 90 pct., voor verbouwwerken met het oog op omschakeling.

Bovendien zou, mijns inziens, meer aandacht moeten worden besteed aan de spreiding van de ziekenhuisvoorzieningen, ten einde de patiënt zo weinig mogelijk te vervreemden. Het lokale ziekenhuis moet inderdaad dringend gevaloriseerd worden omdat het dichterbij de bevolking staat, humaner is en qua uitbating minder kost doordat onderzoeken er meestal doelgericht verlopen en niet systematisch zoals in grotere ziekenhuizen.

Dat deze laatste vaststelling niet onbelangrijk is, blijkt overduidelijk wanneer de begrotingsmoeilijkheden van dit departement beschouwd worden. Zo werden onder meer besparende maatregelen uitgewerkt door een vermindering van bepaalde terugbetalingstarieven. De openbare verzorgingsinstellingen zouden daardoor echter bijzonder zwaar getroffen worden, vooral in de « zware diensten », de intensieve zorgen, de urgentiediensten, wachtdiensten en eveneens op het financieel evenwicht van de consultatiediensten en apotheken. Dit gaf aanleiding tot alternatieve suggesties van hennentwege, waarvan ik verhoop, dat de heer minister met deze bezwaren ernstig rekening zal houden.

Wanneer hij echter zegt dat in de ziekenhuissector een ernstige inspanning werd geleverd om, ondanks de besparende maatregelen, toch het systeem van de previsionele verpleegdagprijs te behouden, dan kan ik dat niet toejuichen. Deze formule van previsionele prijs heeft immers in plaats van een werkelijke prijs, enkel tot gevolg gehad de ongemakkelijke financiële toestand van de ziekenhuizen zeer ernstig te verscherpen.

Na deze schematisch weergegeven bekommelingen rond de ziekenhuisproblematiek, zou ik nu even enkele beschouwingen willen wijden aan de reeds zo beruchte Orde van Geneesheren. Laat mij vooraf zeggen, Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, dat ik als socialist gekant ben tegen iedere corporatistische instantie, waarvan het aantal zich geleidelijk uitbreidt naarmate een zeker type van organisatie van de maatschappij zich ontwikkelt; denken we maar even aan de Orde van Advokaten, de Orde van Geneesheren, de Orde van Apothekers, de Orde van Veeartsen, de Orde van Accountants, de Orde van Architecten enz.

Het bestaan van de Orde der Geneesheren is steeds enorm betwist geweest, vooral in de politieke en sociale milieus. Meer en meer kan worden vastgesteld dat de orde niet opgericht werd ter bescherming van de patiënt, zoals oorspronkelijk werd voorgehouden, maar veeleer ter verdediging en vrijwaring van de privileges van de geneesheren. Het is dan ook deze vaststelling, en dit is een totaal nieuw feit, dat ertoe aanleiding heeft gegeven dat de Orde nu sedert enkele jaren ook in het publiek aangevochten wordt door de artsen zelf. Het is een feit dat verdient aangestipt te worden, want het is van dubbele betekenis: enerzijds als teken van de evolutie van de jonge medische mentaliteit, anderzijds wegens de afwijzing door degenen die voorkomen op de lijst van de Orde, van de dwang die hen door de Orde zelf wordt opgelegd bij de uitoefening van hun beroep.

Het voornaamste bezwaar dat tegen de Orde wordt geuit, is in de eerste plaats dat het gaat om een uitzonderingsrecht en dat dit uitzonderingsrecht werkt zonder enige openbaarheid, in tegenstelling tot wat er gebeurt voor andere rechtsinstanties. Het is ook, en dit is naar mijn mening een fundamenteel verwijt, het feit dat gebruik wordt gemaakt van het ordinaal orgaan om syndicale beroepsdoelmerken te steunen.

In België is de voortdurende inmenging van de syndicale kamers der geneesheren binnen de provinciale raden van de Orde ten overvloede bewezen. Deze vertegenwoordigers van de syndicale kamers der geneesheren gebruiken dus vanzelfsprekend de macht die hun wettelijk wordt verleend, om door middel van hun functie als raadslid van de Orde de eisen van zuiver syndicale en professionele aard te steunen.

Talrijke uitspraken geveld door de provinciale raden van de Orde leveren geregeld hiervan het geldig bewijs. Bedroevend en schandelijk bijna is het echter dat de Orde door haar ingenomen standpunten de ontwikkeling van de sociale geneeskunde afremt en meer in het bijzonder de groepsgeneeskunde en de preventieve geneeskunde.

Inderdaad trekken tal van artikels van hun Code van deontologie via een eerder huichelachtige erkenning van de team- en groeps-geneeskunde, in feite praktische hinderpalen op om iets anders te verwezenlijken, dan een naast elkaar plaatsen van medische kabinetten, waar ieder zijn kunst en beroep uitoefent, maar zonder de mogelijk-

heid een team te vormen, niet enkel van artsen onder elkaar, maar ook van artsen en paramedisch personeel. De Code vormt trouwens aldus een volkomen ondoorbreekbare barrière tussen preventieve en curatieve geneeskunde.

Bovendien brengt deze Code, mijns inziens, Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, de ziekenhuisorganisatie zelf in gevaar. Inderdaad zijn, door het feit dat de honoraria volkomen eigendom van de artsen zijn, de ziekenhuisinrichtingen slechts een medisch instrument dat van hen afhangt. Dus, aangezien de honoraria de artsen toebehoren, hangt gans de ziekenhuisuitrusting en gans de ziekenhuisinfrastructuur af van hun goede wil, in het bijzonder op het gebied van heffingen voor het gebruik ervan of van verdeling van honoraria. De gezondheidsinstellingen zijn dus volledig afhankelijk gemaakt van het medisch korps.

Ik zou willen eindigen in dit verband met te zeggen dat mijn persoonlijke overtuiging en temperament mij ertoe aanzetten klaar en duidelijk de afschaffing van de Orde der Geneesheren te eisen; vanaf dat ogenblik zou men niet langer meer horen spreken van de Code van deontologie.

Mijnheer de Voorzitter, collega's, Vlaanderen telde in 1977 meer dan 662 000 personen ouder dan 65 jaar of 122 per 1 000 inwoners. De voorziene daling van het aantal bejaarden voor de periode 1980-1990 zal minder uitgesproken zijn in Vlaanderen. Het is dan ook vanzelfsprekend dat de problemen van de bejaarden van mijn fractie en mijzelf een bijzondere aandacht krijgen. De filosofie van het bejaardenbeleid, voorgestaan door de socialisten, berust op volgende grondslagen:

1° De bejaarde moet zolang mogelijk kunnen blijven wonen in zijn vertrouwde omgeving, want opname in een instelling betekent voor ieder mens een bijkomend psychisch trauma;

2° Binnen een bepaalde geografische omschrijving moeten alle voorzieningen, zowel extra- als intramurale, aanwezig zijn, ten einde de bejaarde de hulp te verlenen die best overeenkomt met zijn noden en dit aan de minst kostende prijs;

3° Preventieve maatregelen, in de ruimste zin, zowel medisch als materieel en sociaal, moeten ontwikkeld worden ten einde curatief optreden in de mate van het mogelijke te beperken.

Het is mij dan ook hierop basierend dat ik de minister wil vragen naast subsidiëring ook werkingstoelagen te willen toekennen aan dienstencentra, in een aanpassing te voorzien van de subsidiëring van de diensten voor bejaardenhulp, de diensten voor bedeling van warme maaltijden te stimuleren en werkingstoelagen te verlenen voor dagbehandelingscentra.

Bovendien zouden meer mogelijkheden moeten ontwikkeld worden voor de opvang van verzorgingsbehoeftige bejaarden, die nu meestal worden opgenomen in instellingen waar ze niet thuis horen, zoals acute ziekenhuizen en vooral instellingen voor chronische zieken, door het ontbreken van specifieke accommodaties.

Het opstellen van criteria en normen met betrekking tot erkenning van diensten voor deze personen moeten toelaten dat de uitvoering beantwoordt aan de grondgedachte en mogelijke misbruiken onderwerpen. Dit betekent, mijns inziens, dat de toepassing van artikel 5 van de wet van 27 juni 1978 tot wijziging van de wetgeving op de ziekenhuizen en betreffende sommige andere vormen van verzorging, moet worden beperkt tot de werkelijk verzorgingsbehoeftige bejaarden.

Tenslotte zou ik ook nog willen aandringen op een beter naar elkaar toegroeien van de vergoedingssystemen tussen V-diensten en rust- en verzorgingstehuizen. Er zou naar mijn mening een gelijklopende formule moeten worden gezocht voor V-diensten, rust- en verzorgingstehuizen en instellingen voor gehandicapten, gebaseerd op de idee dat overheidstussenkomen uitsluitend het zorgpakket zou betreffen en waarbij bijgevolg het principe van een ligdagprijs zou geweerd worden.

Dat de organieke wet van 8 juli 1976, houdende oprichting van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, ongetwijfeld één van de belangrijkste wetswijzigingen of hervormingen van de laatste jaren is, lijdt niet de minste twijfel. Nochtans zou het niet onnuttig zijn na enkele jaren ervaring enkele wijzigingen aan deze wet aan te brengen, vooral met het oog op nauwkeuriger uitvoeringsmaatregelen en op het goed functioneren van de OCMW.

Meer in het bijzonder blijkt in de praktijk het beroep ernstige moeilijkheden op te leveren, voornamelijk inzake de bevoegdheden van de beroepskamers. Aangezien bovendien de provinciale beroepskamers voor bepaalde problemen er een eigen rechtspraak op nahouden, lijkt het mijns inziens aangewezen een beroepshof op te richten, waardoor de mogelijkheid zou worden geschapen van hoger beroep vanwege het OCMW en eventueel zelfs de hulpaanvrager, om de zaak ten gronde te doen beoordelen in plaats van om loutere procedurefouten of andere motieven. Tenslotte zou in het bestaande systeem



een procedure moeten worden uitgewerkt waarbij de uiterste noodgevallen verholpen zouden kunnen worden, zonder een maand te laten verstrijken.

Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, collega's, deze bedenkingen, geuit ter gelegenheid van de bespreking van de begroting 1980, kunnen vanzelfsprekend de belangrijke bekommernissen rond de globale financieringshervorming van de sociale zekerheid in het algemeen en van de ziekte- en invaliditeitsverzekering in het bijzonder niet op het achterplan brengen. Wanneer ik mij echter tot het ziekenhuisbeleid, de geneeskundepraktijk, de bejaardenproblemen en de OCMW heb beperkt, is dit omdat ik weet dat een fundamenteel debat over de hervorming van de sociale zekerheid binnen afzienbare tijd zal plaatshebben, en dan zullen we als socialisten zeker niet in gebreke blijven ook op dit vlak onze positieve bijdrage te leveren.

Aangezien mijn fractie zich in grote mate schaart achter het door de regering gevoerde beleid inzake het departement van Volksgezondheid, zullen wij, Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, collega's, deze begroting 1980 goedkeuren. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Humblet.

M. Humblet. — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, chers collègues, je voudrais tout d'abord insister pour que l'action déjà engagée voici quelques années par M. Moreau en vue d'accentuer la lutte contre le tabagisme soit poursuivie.

En deuxième lieu, je m'arrêterai quelques instants sur le problème humain et financier qui résulte du nombre élevé de jeunes s'orientant vers les études de médecine. Il n'y a, en théorie, pas plus de raison de créer la rareté des médecins que celle de membres de toute autre profession. Il n'y a pas de raisons d'organiser un *numerus clausus* des facultés de médecine plutôt que des autres facultés, sous le correctif que ces études de médecine comptent parmi celles qui coûtent le plus cher à l'Etat.

En réalité — et nous développerons ce point lors de la discussion du budget de l'Education nationale —, il est urgent de faire preuve d'imagination en cette matière. Certaines suggestions intéressantes ont déjà été formulées ce soir et une solution pourrait être trouvée dans la ligne des formules de crédits pratiquées dans un certain nombre d'Etats.

En outre, compte tenu du coût humain et du coût financier considérables des échecs en première candidature avec doublement de celle-ci et des échecs en deuxième candidature, nous pensons que quelque chose doit être fait. Avoir passé trois ans à l'université, en coûtant à l'Etat un million en subventions de fonctionnement — en dehors des bourses éventuelles et des dépenses pour l'étudiant lui-même et pour sa famille — sans avoir obtenu le moindre papier utilisable est, je le répète, grave, humainement et financièrement.

L'une des voies, sur lesquelles on devra s'engager, consisterait à imaginer pour toutes les facultés une première candidature qui serait une année propédeutique; réussie, elle conduirait à la poursuite d'études universitaires proprement dites dans la filière à laquelle elle préparerait.

Cette année pourrait être davantage polyvalente et pourrait aussi conduire — première formule de repli — à l'enseignement supérieur non universitaire de type long; ou — deuxième formule de repli — à l'enseignement supérieur non universitaire de type court.

Ce sujet mérite réflexion, sans simplisme, car on ne peut, je le répète, créer artificiellement une rareté de médecins et favoriser un mandarinat, en quelque domaine que ce soit d'ailleurs.

Je voudrais aussi vous rendre attentif, Monsieur le Ministre, à deux problèmes particuliers. C'est souvent, il est vrai, à partir de tels problèmes que, dans le cadre du débat sur un budget, on découvre des situations qui nous interpellent.

En premier lieu, Monsieur le Ministre, j'attire l'attention sur la situation aiguë du Centre William Lennox pour traitement d'épileptiques à Ottignies qui, vous le savez sans doute, est dirigé par un médecin de réputation internationale. Ce centre est le seul à fonctionner en Belgique. Il y en a un seul aux Pays-Bas et en Suisse. Pour sa part, la France en compte trois.

Cent cinquante épileptiques séjournent dans ce centre pendant une période plus ou moins longue. Ils y sont soignés d'après les techniques les plus modernes.

Ce centre est menacé suite à l'insuffisance de la convention avec l'Inami, compte tenu des distinctions techniques, dans lesquelles je n'entre pas, selon qu'il s'agit de malades conventionnés ou non conventionnés.

Bref, depuis six mois, sur un personnel de 160 soignants, l'effectif a été réduit de 40 unités et ramené à 120. Ce personnel est insuffisant pour assurer les soins adéquats et même tout simplement pour des raisons de sécurité.

Cette situation a débouché sur un conflit social. Cet aspect ne doit pas être abordé dans le cadre du budget de la Santé publique, d'autant plus qu'il y a conciliation vendredi. Si je soulève le problème, c'est parce que, comme c'est souvent le cas, derrière ce conflit social, surgit un problème de survie d'une institution de pointe à propos de laquelle il faudra, me semble-t-il, trouver une solution originale. Il s'agit d'un problème important et on ne peut laisser déperir une institution de cette qualité et de cette originalité.

Le deuxième problème se greffe et se ramifie sur bien d'autres difficultés que connaît la Belgique dans son évolution actuelle. Je veux parler de la situation en matière de polyclinique et de maternité dans l'entité communale de Comines. La localisation de la ville de Comines a pour conséquence que pour recevoir des soins de santé en polyclinique, et pour les naissances, et là c'est très important, les Cominoises doivent de rendre en région flamande, ou, ce qui est administrativement presque impossible, en France. Le séjour de la mère en maternité est perturbé psychologiquement en raison de son hospitalisation dans une région unilingue qui n'est pas la sienne. Le certificat de naissance n'est même pas établi dans la langue des parents. La population locale est très sensibilisée par ce problème. Des solutions doivent remédier à cette situation. Par exemple, et j'insiste, une institution hospitalière de Mouscron, polyclinique et maternité, pourrait créer une « antenne » médicale à Comines.

J'en aurai terminé, Monsieur le Ministre, quand j'aurai ajouté, à propos du budget dont vous avez la responsabilité — comme pour tous les autres budgets d'ailleurs — que nous déposons un amendement en vue de la réduction des frais de cabinet. Nous pensons qu'il faut, dès à présent, freiner l'escalade des dernières années et tenir compte de la période d'austérité que nous vivons. (*Applaudissements sur divers bancs.*)

De Voorzitter. — Dames en Heren, er zijn nog twaalf sprekers ingeschreven. Ik stel voor de lijst van de sprekers af te sluiten. Ik zal nog het woord geven aan de heren Verbist en Féaux, waarna wij onze werkzaamheden vandaag kunnen onderbreken. (*Instemming.*)

Het woord is aan de heer Verbist.

De heer Verbist. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, ik heb niet het voorrecht voor een talrijk publiek te spreken, maar is er niet de kwantiteit, dan is er toch de kwaliteit.

De heer Vangeel. — Wij gaan ook luisteren naar kwaliteit.

De heer Verbist. — Ik dank degenen die nog aanwezig zijn dat zij blijven luisteren naar de opmerkingen die ik namens onze fractie naar voren zal brengen.

Ik wil in de eerste plaats, en niet enkel om beleefd te zijn, de rapporteur oprecht gelukwensen voor dit uitstekende document. De sector Volksgezondheid is ingewikkeld en uitgebreid en hij valt uiteen in meer dan vijftien materies die allemaal werden behandeld in de commissie. Het is dus zeker niet gemakkelijk daarover een behoorlijk verslag te maken. Dat is een eerste vaststelling. Voorts geeft dit verslag ons een duidelijk beeld, niet alleen statisch maar ook dynamisch, van het gezondheidsbeleid in ons land. Ik heb in de loop der vorige jaren reeds heel wat verslagen gelezen over Volksgezondheid en het is mij opgevallen dat voor de eerste keer op alle vragen die door de verschillende commissieleden werden gesteld, een pertinent antwoord is gegeven en dat deze antwoorden in het verslag zeer goed zijn weergegeven. Het is ook de eerste maal dat wij op een correcte manier antwoord krijgen op de vragen gesteld in verband met de OCMW. Wij krijgen dus een zeer juist beeld van het verloop van de werkzaamheden. Dit is zeer belangrijk want de bespreking van de begroting geeft ieder jaar de parlementsleden de mogelijkheid op de hoogte te blijven van alles wat er gebeurt. De rapporteur heeft met de fijnzinnigheid die haar eigen is, volgens sommigen ook met een persoonlijk tintje, de nodige commentaar geleverd en precies weergegeven wat er in de commissie werd gezegd.

Mijn uiteenzetting omvat drie materies: de OCMW, de gezondheidsinstellingen en diensten in verband met de tewerkstelling en de oorlogsslachtoffers.

Ten eerste, de OCMW. In de loop van het debat van vandaag hebben enkele sprekers reeds gehandeld over de toepassing van de wet van 1976. Een van de meest opvallende conclusies is dat er aanvullingen van deze wet nodig zijn en ook eventueel wijzigingen. Er is een nieuwe minister van Volksgezondheid. Wij vragen ons af of deze minister dezelfde plannen heeft als zijn voorganger. De vorige minister van Volksgezondheid heeft in de commissie op een ondubbelzinnige

wijze gezegd dat het zijn bedoeling was eerlang een wetsontwerp in te dienen. Ik vermoed dat werkgroepen daarmee reeds bezig zijn geweest en er dus al bepaalde elementen bestaan. Graag vernam ik of de huidige minister van Volksgezondheid daar verder mee gaat. Indien de regering geen initiatieven neemt, zullen deze zeker genomen worden door het Parlement, want aanvullingen en wijzigingen van de wet op de OCMW zijn noodzakelijk.

Reeds driemaal heb ik op deze tribune niet alleen gevraagd maar gesmeekt dat men meer aandacht zou opbrengen voor het artikel 26 van de wet, namelijk voor de concertatie tussen gemeentebesturen en de OCMW die volgens de wet verplicht is.

In mijn partij heeft onlangs een ruime gedachtenwisseling plaats gehad ter gelegenheid van een opendeurdag onder meer over de verhoudingen tussen de gemeentebesturen en de OCMW. Er is tot uiting gekomen — dit is niet nieuw — dat in zeer veel gemeenten moeilijke verhoudingen bestaan tussen het gemeentebestuur en het OCMW tengevolge van de budgettaire en financiële gevolgen die verband houden met de nieuwe opdrachten die de OCMW worden opgelegd.

Wie met deze materie vertrouwd is, stelt vast dat indien artikel 26 over de concertatie degelijk wordt toegepast, een reeks moeilijkheden van de baan zouden zijn.

In de periode vóór deze wet van kracht was, in de tijd van de commissies van openbare onderstand, toen ik de leiding had van een gemeente, is het mij herhaaldelijk opgevallen hoe, wanneer het college beslissingen of begrotingen voorlegde aan de gemeenteraad, er verbazing was, consternatie zelfs. Men kon moeilijk begrijpen hoe het mogelijk was dat de uitgaven met een dergelijk tempo stegen, vooral omdat de gemeente zelf een inkrimping kende van haar financiële middelen. De stijging van de uitgaven van de huidige OCMW is nog opvallender, door de uitbreiding van hun taken. Ook in mijn tijd is gebleken dat het gemeentebestuur dat de voorgedij had over de COO, nu OCMW, na overleg en vooral na een analyse van de kosten moest toegeven dat de uitgaven verantwoord waren.

Veel moeilijkheden bij beleidsbeslissingen of beleidskeuzen op gemeentelijk vlak in verband met het OCMW zouden voor een groot deel opgelost zijn bij een degelijke concertatie. Ik heb echter de indruk dat men nog steeds de betekenis onderschat van artikel 26. In vele gemeenten is er geen enkele aanduiding te vinden van enige concertatie. Er zijn trouwens meestal geen notulen van vergaderingen in dit verband. Ik weet dat in een aantal gemeenten artikel 26 tot op heden dode letter is gebleven.

Wij hebben de mogelijkheid verbeteringen aan te brengen aan de wet op het OCMW en derhalve om moeilijkheden te voorkomen. Ik durf er dan ook op aan te dringen om zo nodig, bij een eventuele wetswijziging in verband met de toepassing van artikel 26 de verplichting in te bouwen om notulen te houden. Waar concertatie reeds is voorgeschreven, is het toch evident dat er een resultaat van de concertatie moet overblijven. Ik meen dat het mogelijk is die verplichting te articuleren en duidelijker te zeggen wat met concertatie wordt bedoeld.

Op een bepaald ogenblik heeft de wetgever het wenselijk geoordeeld de twee beleidsorganen naast elkaar te laten bestaan en de sociale dienst van de gemeente te institutionaliseren door de oprichting van de COO nu OCMW en dit onder voorgedij van het gemeentebestuur. Voornamelijk om het gevaar van politisering te weren en om te vermijden dat de debatten over sociale en delicate zaken in openbare vergadering moeten geschieden.

Al was ik vroeger voorstander van het plan-Michel dat ertoe strekte op gemeentelijk vlak te komen tot één entiteit, één beleidsvorming, één begrip, ben ik nu van oordeel dat voor de zaken die tot de opdracht behoren van het OCMW het beter is deze instelling te laten bestaan zoals ze werd gecreëerd. Om incoherentie te vermijden, is het echter noodzakelijk tot concertatie te komen. Daarom is de reële toepassing van artikel 26 van essentiële betekenis.

Mijnheer de Minister, er is vandaag niet alleen tijdens de bespreking van de begroting van de Volksgezondheid maar ook tijdens die van Sociale Voorzorg, veel gesproken over de moeilijkheden waarin zich op het ogenblik een reeks gezondheidsinstellingen bevinden. Ik heb cijfers horen vermelden die doen denken aan een miljardendans van schulden die de overheid op het ogenblik heeft tegenover deze instellingen. Het is niet mijn bedoeling te zoeken naar de diepere oorzaken daarvan.

Ik wens evenwel in dit verband het jaarverslag van 1979 van de Caritas, Confederatie van instellingen genaamd CCI, aan te halen. Ik had de neiging om daarop commentaar te geven, maar het komt mij voor dat de lezing van een uittreksel volstaat.

Ik kan eraan toevoegen dat deze confederatie in Vlaanderen zowat duizend instellingen van gezondheidszorg omvat en andere diensten-

centra organiseert waarbij niet minder dan ongeveer vijftigduizend werknemers betrokken zijn.

In de slotbesprekingen van dit jaarverslag lezen wij over de tewerkstelling onder nummer 4 :

« Panoramische slotbesprekingen. Op algemeen sociaal vlak blijft de tewerkstelling prioritair aandacht vragen. Zeer aanzienlijke openbare financiële middelen worden aan vervangingsinkomens voor werklozen uitgegeven. Deze toestand geprojecteerd op de behoeften en mogelijkheden ter zake van de gezondheids- en welzijnssectoren, geeft een waanzinnig beeld. Blijvende vraag naar meer personeel en terzelfder tijd verplichting tot personeelsafbouw in sommige sectoren, weigering van tewerkstellingspremies aan de *non-profit*-sectoren, beperking van direct toekenbare kredieten en gelijktijdig aanzienlijke geldmiddelen voor BTK-tewerkstellingsformules, weliswaar niet geheel onverdienlijk, maar niettemin congenitaal zwaar belast met negatieve aspecten voor werkgever en werknemer. De aangesloten instellingengroep stelt reeds zeer velen tewerk. Welnu, men raamt dat bijkomend nog zinnig tienduizend nieuwe permanente arbeidsplaatsen kunnen worden aangeboden. Waarom niet een gedeelte van de BTK-kredieten rechtstreeks aanwenden, om door verhoogde financiering der instellingen, deze bijkomende permanente tewerkstelling mogelijk te maken? Deze CCI-vraag kreeg nog geen zinnig antwoord. Is dat ernstig? » Einde citaat.

Welke is de conclusie die ik uit dit gedeelte van het rapport kan trekken? Ik heb ooit ter gelegenheid van een andere bespreking hier op deze tribune suggesties geformuleerd die op hetzelfde resultaat neerkwamen. Het wekt inderdaad ergernis dat heel wat projecten waarvoor ik eerbied en achting kan hebben, gefinancierd worden met belangrijke openbare middelen en dat bepaalde gezondheidsinstellingen op hetzelfde ogenblik op de rand van het faillissement staan.

Mijnheer de Minister, ik ken gemeenten waar bepaalde BTK-projecten dienen om het repertorium van de grondinnemingen die de gemeente de jongste vijftig jaar heeft gedaan aan te vullen en af te werken. Dat is op zichzelf een goede zaak. Ik ken ook gemeentebesturen waar men nu een BTK-project aanwendt om de geschiedenis van de gemeenten op te stellen.

Daartegenover zijn er een aantal gezondheidsinstellingen die, wat hun financiële toestand betreft, de grens van het toelaatbare hebben bereikt. Zij hebben te kampen met zeer ernstige moeilijkheden zodanig zelfs dat in die milieus — waar dit nochtans helemaal niet gebruikelijk is — dreigende taal wordt gesproken.

Als conclusie doe ik een suggestie. Dit is uiteraard geen pasklare optie. I mean dat er mogelijkheden moeten worden gevonden om de middelen waarover er gelukkig nog kan worden beschikt, voor een deel aan te wenden met het oog op tewerkstelling in de welzijnssector, meer bepaald in de gezondheidsinstellingen en daarmee verwante diensten. Ik vraag de minister om daarover eens rustig en grondig na te denken, want niemand in deze Hoge Vergadering zal betwisten dat daar toch een probleem bestaat. Ik ga het woord « waanzinnig » geen tweede maal gebruiken, maar de toestand in sommige gezondheidsinstellingen schept redenen tot grote bekommerning.

Er is nog een derde en laatste punt, waarover ik even wil spreken, namelijk de oorlogsslachtoffers.

Sinds verschillende jaren gaan er in de commissie voor de Volksgezondheid stemmen op om een einde te maken aan de discriminatie die er bestaat tussen de oorlogsslachtoffers naargelang zij al of niet het statuut van nationale erkentelijkheid genieten. Heel wat verdienstelijke burgers in dit land ondervinden daardoor financiële schade, vooral bij vroegtijdige pensionering. Alle pogingen om deze mensen gelijke kansen te bieden, zijn mislukt omdat bij het afsluiten van het protocol met de vaderlandslievende verenigingen, anno 1975, bedongen werd dat er geen heropening van de termijn voor de aanvragen kan worden toegestaan. Dat was wellicht voor de regering een handige formule om de financiële planning niet in het gedrang te brengen, maar uit sociaal oogpunt rijst de vraag of dit wel rechtvaardig en verantwoord is. Wij durven met bescheidenheid aandringen op een oplossing. Daarover werd reeds, hoewel maar fragmentarisch, gediscussieerd in de commissie. Onmiddellijk werden bezwaren geopperd wegens de financiële consequenties. Er zijn echter mogelijkheden om de financiële lasten te beperken, wat blijkt uit een behoorlijke analyse van het probleem. Wij dringen erop aan dat in het licht van 150 jaar België, waar genademaatregelen worden genomen ten gunste van landgenoten die correctioneel werden veroordeeld, in dezelfde geest van goodwill het wetsvoorstel dat door verscheiden leden van deze Hoge Vergadering werd ingediend om de aanvraagtermijnen tot het bekomen van het statuut van nationale erkentelijkheid te heropenen en om aan de gerechtigden dezelfde voordelen toe te kennen die wettig werden ingevoerd na het sluiten van de aanvraagtermijn, welwillend zou worden bejegend.



Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ziedaar enkele beschouwingen over slechts drie materies. Wij stellen vertrouwen in de nieuwe minister en wij verzekeren hem van de steun die onze fractie hem uitdrukkelijk voorbehoudt en die hij in de loop van de komende weken en maanden zal genieten. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Féaux.

M. Féaux. — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, mes chers collègues, je limiterai mon propos à un seul problème, celui de l'Ordre des médecins. M. Van den Eynden vient déjà d'évoquer la question en termes excellents, sur lesquels je suis largement d'accord. Dès lors, je me permettrai de raccourcir le développement que je voulais faire à l'appui de cette thèse.

Monsieur le Ministre, la récente grève des soins organisée par le Front commun des chambres syndicales des médecins tendance Wynen, des pharmaciens et des dentistes a, une nouvelle fois, démontré la collusion qui existe entre les chambres syndicales des médecins et pharmaciens et l'Ordre et cela, tant dans le chef des personnes que dans les prises de position. Au niveau des personnes, les dirigeants officiels des chambres syndicales de médecins se confondent souvent avec ceux de l'Ordre des médecins. Il en va notamment ainsi au Conseil national de l'Ordre, dans ses instances les plus élevées. Quant aux prises de position, faut-il rappeler que dès le 15 décembre 1979, alors que le préavis de grève ne prenait fin que le 21 décembre, un avis du Conseil national de l'Ordre des médecins, disait, dans sa conclusion :

« Une organisation collective, tendant à une limitation de l'activité médicale, qu'elle soit dénommée « grève », service de garde ou autrement, peut être admise pour autant qu'elle assure :

a) Aux malades déjà en traitement, la continuité des soins nécessaires;

b) A tous, l'assistance que le médecin jugera, en conscience, indispensable. »

Comme on le voit, le Conseil national de l'Ordre des médecins a ainsi cautionné à l'avance la grève des soins et son avis sera maintes fois utilisé par les dirigeants des Chambres syndicales pour justifier moralement leur action.

Deuxième élément : au cours de la grève, le Conseil national de l'Ordre ne rappellera jamais les limites qu'il avait lui-même fixées à l'action de grève, notamment lorsque celle-ci se durcira par l'abandon de certains postes de garde, l'« opération valises », la réduction drastique des gardes hospitalières ou encore les hospitalisations abusives.

Le Conseil de l'Ordre ne parlera jamais de l'élémentaire liberté que les médecins avaient de ne pas faire la grève des soins si, en conscience, ils n'en acceptaient ni les motivations ni les méthodes.

Dans une analyse approfondie du projet gouvernemental 323 réalisée par le Conseil national de l'Ordre, les propositions gouvernementales ont également été condamnées sans la moindre nuance, par rapport à des principes déontologiques tels que le libre choix du médecin par le malade.

Ainsi donc, le rappel de ces quelques faits prouve l'étroite « collaboration » entre l'Ordre et chambre syndicales Wynen.

Tout ceci montre à l'évidence que l'Ordre des médecins et celui des pharmaciens se sont mis au service de la défense d'intérêts professionnels au lieu de protéger les malades, ce qui était leur mission première.

A l'inverse, depuis de nombreuses années, l'Ordre des médecins essaie de freiner les initiatives des médecins désireux d'expérimenter de nouvelles formes d'organisation des soins basées sur la collaboration de différents professionnels de la santé, médecins généralistes, infirmiers et infirmières, assistants sociaux travaillant en équipe, sur la participation active de la population aux prises de décision et sur de nouvelles formes de rétribution.

A cet effet, l'Ordre assimile, par exemple, tout partage d'honoraires entre professionnels de la santé à de la dichotomie, toute éducation sanitaire collective à de la publicité, toute participation de non-médecins à la gestion à la violation du monopole de l'art de guérir.

Par ailleurs, il ne peut plus être sérieusement soutenu que l'Ordre des médecins représente l'ensemble de la profession. Une minorité importante et croissante de celle-ci cesse de se reconnaître dans les prises de position de l'Ordre et dans la répression que celui-ci mène au nom de la déontologie.

Il convient dès lors de faire la critique des pouvoirs, de la structure et des modes de fonctionnement de l'Ordre des médecins. Il faut, en effet, se rappeler qu'en créant l'Ordre, le législateur lui a confié essentiellement deux missions : d'une part, la définition des normes d'éthi-

que professionnelle, c'est-à-dire la déontologie, et, d'autre part, la surveillance de la discipline professionnelle sous différentes formes : des simples conseils jusqu'à la répression des manquements à la déontologie.

Le bien-fondé de ce deux fonctions, fixées par le législateur, n'est évidemment pas contestable, mais par contre, leur attribution à l'Ordre, dans sa composition actuelle, leur cumul et les procédures utilisées ne sont pas acceptables.

La composition de l'Ordre est critiquable à un double point de vue.

Tout d'abord, parce qu'il s'agit d'une instance uniquement composée de médecins, alors que les problèmes d'éthique qui se posent ne peuvent être isolés de la morale générale d'une société et que les litiges sur lesquels il doit trancher peuvent mettre en cause aussi bien l'intérêt de la population que des médecins ou autres professionnels.

Ensuite, à l'égard du corps médical lui-même, l'Ordre est insuffisamment démocratique. Faut-il rappeler qu'il faut dix ans d'ancienneté dans la profession pour faire acte de candidature au Conseil provincial, que les mandats sont particulièrement longs, six ans, que les débats sont secrets et que les comptes de l'institution ne sont pas publiés ?

Le cumul des différentes fonctions au sein d'un même organe va également à l'encontre de nos règles de droit.

La séparation des pouvoirs, législatif, judiciaire et exécutif, est un des fondements de notre droit.

L'Ordre cumule des fonctions normative et disciplinaire.

Cette critique est fondamentale, car cette situation s'oppose au caractère objectivement impartial de cette juridiction.

Dans certains conflits, l'Ordre n'offre pas aux justiciables des garanties suffisantes pour que sa cause soit jugée équitablement, alors que les sanctions peuvent être importantes, allant jusqu'à la radiation à vie.

Il faut également contester le fonctionnement même de l'Ordre dans certaines de ses procédures, comme le secret et le huis-clos. A ce propos il est utile de rappeler que la commission de la Cour européenne des droits de l'homme vient de publier récemment un rapport déclarant l'Ordre des médecins en Belgique, et ses Conseils provinciaux en flagrant délit avec l'article 6 de la Convention des droits de l'homme, sa jurisprudence se pratiquant à huis clos et son fonctionnement juridique n'étant pas celui d'une Cour impartiale.

Que faut-il faire, face à cette situation ? Je me permets une suggestion.

Depuis plusieurs années, des groupes sociaux et politiques ainsi qu'un certain nombre de groupes médicaux se prononcent pour la suppression de l'Ordre dans sa forme actuelle et généralement pour une redistribution de ses pouvoirs.

Il y a eu aussi une série d'actions d'opposition, qui vont d'une campagne de boycott des élections de l'Ordre à des élections à l'Ordre qui se font sur des programmes de participation critique.

Vous n'ignorez pas qu'au sein même de l'Ordre, et je songe ici au Conseil de l'Ordre de la province d'Anvers, une protestation s'est élevée contre un certain nombre de prises de position émanant du Conseil national de l'Ordre. Vous savez aussi qu'une nouvelle action s'engage actuellement, à l'initiative d'un certain nombre de groupements de médecins, actions qui vont jusqu'à la suppression des cotisations et une défense juridique collective.

Mme Remy et moi-même nous nous sommes permis de déposer une proposition de loi qui vise non pas à supprimer l'Ordre des médecins, mais du moins à supprimer l'obligation d'affiliation à l'Ordre des médecins, comme à celui des pharmaciens d'ailleurs et, conséquemment à cette mesure, de retirer à ces Ordres certaines prérogatives exorbitantes du droit commun incompatibles désormais avec leur nouveau statut.

En la matière, je voudrais simplement rappeler, Monsieur le Ministre, que votre prédécesseur, lorsque cette question a été évoquée en commission, s'était engagé à examiner l'ensemble de ce problème et notamment à régler les problèmes de déontologie.

J'ajoute que le ministre a annoncé à cette occasion qu'il sera également question de la composition et du fonctionnement de l'Ordre des médecins.

Depuis lors, une nouvelle déclaration gouvernementale reprend également ce souhait, puisqu'elle indique une volonté de soumettre le statut de l'Ordre à un examen approfondi.

Je vous demande simplement, Monsieur le Ministre, d'engager rapidement le débat sur ce problème. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Wij zullen dit debat morgen voortzetten.



## INTERPELLATIONS — INTERPELLATIES

*Demandes — Verzoeken*

**M. le Président.** — Le bureau a été saisi des demandes d'interpellation suivantes :

1° De M. Dalem :

a) Au ministre des Affaires économiques sur « l'éventualité d'une augmentation exceptionnelle du prix du gasoil routier »;

b) Au ministre des Affaires étrangères sur « l'implantation d'une nouvelle centrale nucléaire à Chooz, dans les Ardennes françaises »;

Het bureau heeft de volgende interpellatieverzoeken ontvangen :

1° Van de heer Dalem :

a) Tot de minister van Economische Zaken over « de mogelijkheid van een buitengewone prijsverhoging van de dieselolie »;

b) Tot de minister van Buitenlandse Zaken over « de vestiging van een nieuwe kerncentrale te Chooz in de Franse Ardennen »;

2° De M. De Clercq au ministre de l'Intérieur et des Réformes institutionnelles sur « l'application de l'article 70 de la loi communale, relatif au budget ».

2° Van de heer De Clercq tot de minister van Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen over « de toepassing van artikel 70 van de gemeentewet, in verband met de begroting ».

La date à laquelle ces interpellations auront lieu sera fixée ultérieurement.

De datum voor het houden van deze interpellaties zal later worden bepaald.

## COMPOSITION DE COMMISSIONS

*Modifications*

## SAMENSTELLING VAN COMMISSIES

*Wijzigingen*

**M. le Président.** — Le bureau est saisi de demandes tendant à modifier la composition de certaines commissions :

1° A la commission de l'Agriculture :

M. Cugnon remplacerait M. Deworme comme membre effectif;

M. Daulne remplacerait M. Cugnon comme membre suppléant;

Bij het bureau zijn voorstellen ingediend tot wijziging van de samenstelling van sommige commissies :

1° In de commissie voor de Landbouw :

Zou de heer Cugnon de heer Deworme als effectief lid vervangen;

Zou de heer Daulne de heer Cugnon als plaatsvervangend lid vervangen;

2° A la commission des Classes moyennes :

M. Hoyaux remplacerait M. Deworme comme membre effectif;

2° In de commissie voor de Middenstand :

Zou de heer Hoyaux de heer Deworme als effectief lid vervangen;

3° A la commission du Commerce extérieur :

M. Hoyaux remplacerait M. Deworme comme membre suppléant;

3° In de commissie voor de Buitenlandse Handel :

Zou de heer Hoyaux de heer Deworme als plaatsvervangend lid vervangen;

4° A la commission de la Coopération au Développement :

M. Hoyaux remplacerait M. Van Spitael comme membre effectif;

4° In de commissie voor de Ontwikkelingssamenwerking :

Zou de heer Hoyaux de heer Van Spitael als effectief lid vervangen;

5° A la commission de la Défense nationale :

Mme Pétry remplacerait M. Deworme comme membre suppléant;

5° In de commissie voor de Landsverdediging :

Zou Mevr. Pétry de heer Deworme als plaatsvervangend lid vervangen;

6° A la commission de l'Education nationale :

M. Van Spitael remplacerait M. Deworme comme membre effectif;

6° In de commissie voor de Nationale Opvoeding :

Zou de heer Van Spitael de heer Deworme als effectief lid vervangen;

7° A la commission de la Justice :

M. Hoyaux remplacerait M. Deworme comme membre suppléant.

7° In de commissie voor de Justitie :

Zou de heer Hoyaux de heer Deworme als plaatsvervangend lid vervangen.

Pas d'opposition ?

Geen bezwaar ?

Il en est donc ainsi décidé.

Dan is aldus besloten.

## PROPOSITION — VOORSTEL

*Dépôt — Indiening*

**M. le Président.** — M. Bonmariage a déposé une proposition de modification du texte de l'article 80 du règlement du Sénat pour le mettre en concordance avec la décision de l'assemblée du 8 juin 1954.

De heer Bonmariage heeft ingediend een voorstel tot wijziging van artikel 80 van het reglement van de Senaat ten einde het in overeenstemming te brengen met de beslissing van de vergadering van 8 juni 1954.

Cette proposition sera traduite, imprimée et distribuée.

Dit voorstel zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Elle est renvoyée à la commission du règlement.

Het wordt verwezen naar de commissie voor het reglement.

Le Sénat se réunira demain à 14 heures.

Le Senaat vergadert opnieuw morgen te 14 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 19 h 40 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 19 u. 40 m.)